

Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы
Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 30 қыркүйектегі № 1004 Қаулысы
(2013.04.12. берілген өзгерістер мен толықтырулармен)

«Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010-2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 14 сәуірдегі № 302 қаулысын іске асыру мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарлама (бұдан әрі - Бағдарлама) бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі мүдделі министрліктермен, облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдерімен бірлесіп, Бағдарламада көзделген іс-шаралардың тиісінше және уақтылы орындалуын қамтамасыз етсін.

3. Жауапты орталық және жергілікті атқарушы органдар, ұлттық холдингтер, компаниялар және ұйымдар (келісім бойынша) «Салалық бағдарламаларды әзірлеу және мониторингілеу ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 18 наурыздағы № 218 қаулысымен бекітілген Салалық бағдарламаларды әзірлеу және мониторингілеу ережесіне сәйкес Бағдарламаның іске асырылу барысы туралы ақпарат берсін.

4. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Қазақстан Республикасының Индустрия және жаңа технологиялар министрі Ө.Ө. Исекешевке жүктелсін.

5. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі

К. Мәсімов

Қазақстан Республикасы
Үкіметінің
2010 жылғы 30 қыркүйектегі
№ 1004 қаулысымен
бекітілген

Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі
2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарлама

ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 1-бөлім өзгертілді

1. Бағдарламаның паспорты

Атауы	Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарлама
Әзірлеу үшін негіздеме	Қазақстан Республикасының Президенті Н. Назарбаев «Нұр Отан» ХДП-ның 2009 жылғы 15 мамырдағы кезектен тыс XII съезінде берген, Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 2 маусымдағы № 326 <u>өкімімен</u> бекітілген тапсырмаларды, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 14 сәуірдегі № 302 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар <u>жоспарының</u> 7-тармағын іске асыру мақсатында
Жауапты орындаушы	Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі
Мақсаты	Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын индустриялық-инновациялық дамытуды, құрылыс материалдарының орнықты және теңгерімді өндірісін қамтамасыз ету
Міндеттер	Отандық құрылыс материалдарының үлесін 80 %-дан астамға ұлғайту; Цемент өндірісінің 50 %-дан астамын құрғақ тәсілге көшіре отырып, үзіліссіз қалыпсыз қалыптау желісінде темір-бетон бұйымдары мен конструкцияларының

	30 %-дан астамын өндірумен, өнімнің 30 %-дан астамын жаңа буын технологиялық жабдығында шығара отырып, құрылыс индустриясы және құрылыс материалдары кәсіпорындарының технологиялық деңгейін арттыру; Халықаралық стандарттармен үйлесушілік деңгейін 90 %-ға дейін жеткізе отырып, құрылыс саласын техникалық реттеу жүйесін реформалау; Қазақстан Республикасын аумақтық ұйымдастырудың бас схемасын және мемлекеттік қала құрылысы кадастрын әзірлей отыруға, аумақтық жоспарлауды жетілдіру және қала құрылысын дамыту; Мемлекеттік инвестицияның қатысуымен құрылыстағы сметалық баға белгілеу жүйесін жетілдіру.
Бағдарламаны іске асыру кезеңі:	Бірінші кезең 2010 - 2012 жылдар; Екінші кезең 2012 - 2014 жылдар
Нысаналы индикаторлар:	1. Өзге де металл емес минералдық өнімдер өндірісінде жалпы қосылған құнды 2008 жылғы деңгейге қатысты нақты мәнде кемінде 66%-ға ұлғайту. 2. Ішкі нарық қажеттілігін құрылыс материалдарымен 80%-дан астамға қанағаттандыру. 3. Өзге де металл емес минералдық өнімдер өндірісінде еңбек өнімділігін 2008 жылғы деңгейге қатысты нақты мәнде 1,9 есеге ұлғайту.
Қаржыландыру көздерімен көлемі	Бағдарламаны іске асыруға 2010 - 2014 жылдары республикалық және жергілікті бюджет қаражаты, даму институттарының қаражаты, сондай-ақ жеке ішкі және шетел инвестициялары бағытталатын болады.

2. Кіріспе

Қазақстан Республикасының Құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамытудың 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасы Президентінің «Нұр Отан» ХДП-ның 2009 жылғы 15 мамырдағы кезектен тыс XII съезінде берген тапсырмаларына, Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 2 маусымдағы № 326 өкімімен бекітілген Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмаларын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарына сәйкес әзірленді.

Бағдарламада Қазақстанда құрылыстың орнықты жоғары мәдениетін қалыптастыру, халықтың қалың жігінің тұрғын үйге қол жеткізуін қамтамасыз ететін тұрғын үй құрылысын дамыту проблемаларын кешенді шешуге арналған құрылыс өнімінің сапасы мен қауіпсіздігін арттыру үшін қолайлы жағдайлар жасауға, тиімді, экологиялық таза құрылыс материалдарын өндіруді одан әрі дамытуға және жаңа технологияларды енгізуге бағытталған шараларды қабылдау көзделеді.

Осы бағдарламада құрылыс индустриясы ұғымы мынаны білдіреді: құрылыс саласын техникалық реттеу жүйесін реформалау, өңірлерді аумақтық жоспарлауды жетілдіру және елді мекендерінің қала құрылысын дамыту, мемлекеттік инвестицияның қатысуымен құрылыстағы сметалық баға белгілеу жүйесін жетілдіру, өнеркәсіптік және азаматтық құрылысты дамыту.

3. Ағымдағы жай-күйді талдау

3.1. Сандық және сапалық сипаттамалар

Құрылыс саласын одан әрі дамыту, сондай-ақ қазіргі заманғы жағдайда құрылыс өнімінің қауіпсіздігі мен сапасын арттыру мемлекеттің өзекті экономикалық және саяси міндеттері болып табылады. Құрылыс кешені тұтастай алғанда ел экономикасына және маңыздылығы жағынан кем түспейтін әлеуметтік сала жағдайына зор әсер етеді.

Құрылыстың басқа саладан ерекшеленетін және құрылыс өндірісін ұйымдастыру мен басқарудың айрықша нысандарын қажет ететін өзіне тән ерекшеліктері бар. Бұл - құрылыс объектілерінің қайталанбаушылығы, құрылыс өнімінің тұрақты сипаты, құрылыс үдерісіне қатысушылардың алуан түрлілігі, капиталдың салыстырмалы түрде баяу айналушылығы мен тәуекелдің жоғары дәрежесі.

Өнеркәсіп және азаматтық құрылыстар мен ғимараттардың сапасына қойылатын қазіргі заманғы талаптар әлемдік стандарттарға сәйкес келетін жаңа және тиімді құрылыс материалдарын қолдануды алдын ала болжайды.

3.2. Қазақстан Республикасындағы инвестициялық және құрылыс қызметін талдау

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің деректері бойынша 2009 жылдың қорытындысы бойынша негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемі 4 546,9 млрд. теңгені құрады, бұл алдыңғы жылдың деңгейінен 2,1%-ға жоғары.

Құрылыс-монтаждау жұмыстарының көлемдерін игеру көлемі 1 825,7 млрд. теңгені немесе алдыңғы жылмен салыстырғанда 86,8% құрады.

Тұрғын үй құрылысына 290,4 млрд. теңге жіберілген және жалпы алаңы 6,4 млн. шаршы метр болатын тұрғын үй пайдалануға берілген немесе алдыңғы жылмен салыстырғанда 93,4%.

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің шұғыл деректері бойынша өткен жылы ЖІӨ-нің жалпы көлеміндегі құрылыс үлесі 8%-ды құраған.

1-кесте. 2005-2009 жылдар ішінде Қазақстан Республикасындағы инвестициялық және құрылыс қызметі

Көрсеткіштер	Өлшем бірлігі	2005 ж.	2006 ж.	2007 ж.	2008 ж.	2009 ж.*
Негізгі капиталға салынған инвестициялар - барлығы, оның ішінде:	млрд. теңге	2421,0	2824,5	3392,1	4210,9	4546,9
Шетел инвестициялары	млрд. теңге	578,4	569,4	622,5	1064,8	1682,1
Құрылыс жұмыстарының (қызметтер) көлемі	млрд. теңге	1066,3	1441,2	1617,5	1785,0	1790,0
Құрылыс-монтаж жұмыстарына салынған инвестициялар	млрд. теңге	1145,2	1341,1	1789,9	1995,7	1825,7
Тұрғын үй құрылысына салынған инвестициялар	млрд. теңге	254,3	368,4	490,4	468,0	290,4
Ғимараттардың жалпы көлемі	мың. шаршы м.	6740	8458	9835	10254	9883
Оның ішінде тұрғын үй емес мақсаттағы	мың. шар	1748	2045	2886	3798	3875
Құрылыс ұйымдарының саны	бірл.	5624	6278	7087	7383	5242
Орташа жылдық саны - барлығы	мың адам	179,6	206,9	236,7	231,4	212,4
Жұмыскерлердің орташа айлық атаулы жалақысы	теңге	47921	55672	70778	81573	93858
ЖІӨ-дегі құрылыс үлесі	%	7,8	9,8	9,4	8,1	8

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

*Шұғыл деректер келтірілген.

3.3. Құрылыстағы техникалық реттеудің жай-күйін талдау

1992 жылдан бастап қазіргі уақытқа дейін Қазақстан Республикасының нормативтік-техникалық базасы мына негізгі бағыттар бойынша қалыптасады:

бірінші - ТМД елдерінің Құрылыстағы стандарттау, техникалық нормалау және сертификаттау жөніндегі мемлекетаралық ғылыми-техникалық комиссияның (ҚМҒТК) жұмысына қатысу шеңберінде нормативтік құжаттама әзірлеу. Бұл ретте, 253 норматив қабылданып, қолданысқа енгізілді;

екінші - республикалық бюджет қаражат есебінен отандық ғылыми-зерттеу және жобалау ұйымдарының күшімен нормативтік құжаттама әзірлеу және қайта өңдеу. 440 норматив әзірленіп, қолданысқа енгізілген.

Қазіргі уақытта сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласында 2225 құжат қолданылады, оның ішінде ҚНЖЕ - 273, ҚН - 294, ҚЕ - 28, ҚҚР - 112, МЕМСТ - 635.

«Техникалық реттеу туралы» Қазақстан Республикасының **Заңына** сәйкес құрылыс өнімі қауіпсіздігінің міндетті, ең аз қажетті талаптарын белгілейтін сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласында 20-дан астам техникалық регламент қабылданды.

Қазақстан Республикасының құрылыс саласын техникалық реттеу жүйесін реформалау қажеттілігі мынадай жағдайлардан туындайды:

Қазақстанның жүйелер мен үдерістерді әлемнің экономикалық дамыған елдерінің тәжірибесімен үйлестіру арқылы әлемдік экономика жүйесіне кірігуге ұмтылуы;

халықаралық сауда қатысушыларының ДСҰ-ның техникалық реттеу саласындағы қағидаттары мен ережелерін сақтауын талап ету;

қазіргі заманғы нарықтық экономика жағдайларына, субъектілердің техникалық реттеу қажеттіліктеріне жауап бермейтін мемлекеттік қадағалау мен бақылау әдістері мен дәстүрлерінің ескіруі;

Қазақстан Республикасы аумағында жылжымайтын мүлік объектілерінің жоғары сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ететін құрылыс мәдениетін арттыру қажеттілігі.

Техникалық реттеу жүйесін реформалаудың бұдан бұрынғы ұмтылыстары Қазақстан Республикасының құрылыс саласының әлемдік экономика жүйесіне кірігу мүмкіндігін қамтамасыз еткен жоқ.

1990 жылдардағы реформа құрылымдық қайта құруларды көздеген жоқ, оның нәтижесінде құрылыс саласын техникалық реттеу жүйесіне әсер етудің шектеулі әдісі болды.

«Техникалық реттеу туралы» Қазақстан Республикасының 2004 жылы күшіне енген № 603-ІІ Заңының мақсаты саудадағы, оның ішінде құрылыс саласындағы техникалық кедергілерді жою үшін елдің нормативтік базасын қайта құрылымдау болды. Алайда бірқатар объективті себептерге орай күтілген әсерге қол жеткізілмеді, оның ішінде:

экономикалық дамыған елдердің құрылысындағы техникалық реттеудің тәжірибесі алдын ала зерделеніп, талданған жоқ және жинақталып, қорытылған жоқ, ол техникалық реттеуді реформалаудың сенімді бағдарының, құрылған тұжырымдаманың, стратегияның, реформа тиімділігін бағалау өлшемдерінің жоқтығымен көрінді;

құрылыс қызметінің түпкілікті өнімі өнімге қойылатын талаптарды белгілеу бойынша ережелердің бірлігін қамтамасыз ету ұранымен жаппай өнеркәсіп өндірісі өніміне қателікпен теңестірілді;

«Техникалық реттеу туралы» және «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Қазақстан Республикасының заңдарына құқықтық және ұйымдық сәйкес келмеушілік;

реформа құрылысқа рұқсат беру, оларды құру, қабылдау және пайдалануға беру үдерісінде объектілерді инспекциялық тексеру тәртібі мен рәсімін, шарты ретінде жобалық құжаттаманы тексеруді; құрылыс өнімінің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету шарттары ретінде техникалық реттеу субъектілерінің кәсіби қызметін және өзге де аспектілерді лицензиялауды қоса алғанда, сәйкестікті бағалаудың өзекті аспектілерін қозғай алған жоқ;

аккредиттеу мен сертификаттау, және сынақтар мен сертификаттау нәтижелерін тану жөніндегі органдардың тәуелсіздігін қамтамасыз ету, әлемде кеңінен қолданылатын бағалау және сәйкестікті растау жүйесі үшін жағдайлар жасалған жоқ.

2009 жылы Қазақстан Республикасы Құрылыс және тұрғын-үй коммуналдық шаруашылық істері агенттігі шетелдік және қазақстандық сарапшыларды тарта отырып, дайындық жұмысын жүргізді, осының нәтижесінде:

бірқатар экономикалық дамыған елдердің (Австралия, Ұлыбритания, Еуропа Одағы елдері, Канада, Жаңа Зеландия, АҚШ) құрылыстағы техникалық реттеудің шетелдік тәжірибесі мен Нью-Йорк, әбу-Даби және Сауд Арабиясы үлгісі бойынша модельдік құрылыс нормалары мен ережелерін бейімдеу тәжірибелері зерделенді;

техникалық реттеудің отандық тәжірибесі жинап, қорытылып, талданды;

құрылыс саласының қолданыстағы нормативтік базасына шолу жасалды.

Зерттеулер нәтижелерінің негізінде:

экономикалық дамыған елдердің барлық техникалық реттеу жүйелеріне тән жалпы қағидаттарымен сипаттары анықталды;

экономикалық дамыған елдердің ұқсас жүйелерімен салыстырғанда Қазақстанның құрылыс саласын қолданыстағы техникалық реттеу жүйесінің келіспеушілігі анықталды;

нормалаудың ұйғарымдау әдісінен ілгерінді параметрлік әдіске кезең-кезеңмен көшуді жүзеге асыру ұсынылды.

Құрылыстағы техникалық реттеуді реформалау:

ұлттық экономиканың мүдделеріне, материалдық-техникалық базаның жай-күйіне және құрылыс саласының ғылыми-техникалық даму жүйесіне сәйкес келуі;

құрылыс заңнамасы мен техникалық реттеу саласындағы нормативтік, техникалық құжаттаманы экономикалық дамыған елдерде қолданылатын шетел аналогтарына сәйкес келтіруге;

кәсіби білім беру, кадрларды үзіліссіз кәсіби оқыту мен біліктілігін арттыру, мамандарды лицензиялау, кәсіби жауапкершілікті сақтандыру, құрылыс материалдары мен бұйымдарын нормалау және стандарттау, импорт/экспорт, ресурс үнемдеу, энергия үнемдеу, құқық қорғау қызметі және басқалар сияқты құрылыс саласының аспектілерін қамтуы;

құрылыс саласының нормативтік базасын ғана емес, сонымен қатар техникалық реттеудің кешеніндегі басқа да жүйелік компоненттерін реформалауды көздеуі;

құрылыс саласына әсер ететін немесе құрылыс саласының әсер етуін ұшырайтын басқа да салалар мен қызмет түрлерін қозғауы;

нақты тұжырымдалған стратегия негізінде жүргізілуі және оларға қол жеткізуді бағалаудың нақты мақсаттары мен өлшемдерінің болуы тиіс.

Талдау, жобалау сапасы білікті мамандардың жеткіліксіздігі мен өндірістің және ғылыми-техникалық базаның әлсіздігі салдарынан төмен күйінде қалып отырғанын көрсетті.

Бұл «Мемсараптама» республикалық мемлекеттік кәсіпорнынан түсетін жобалар сапасының төмен болуымен расталып отыр. 2009 жылы «Мемсараптама» республикалық мемлекеттік кәсіпорны құрылысқа арналған 11818 бірлік жоба алды және жобалық құжаттама қаралды, олардың 48 %-ы мемлекеттік құрылыс нормалары мен ережелерінің талаптарына сәйкес келмеді және пысықталуға қайтарылды. Бұл ретте жобаларда 326 мың әртүрлі кемшіліктер мен жобалау нормаларынан ауытқушылықтар анықталды.

Барынша ортақ қателер немесе бұзушылықтар мыналар болып табылады: құрылыс құнын айқындаудың дұрыс еместігі (48,36%), инженерлік қамтамасыз ету бойынша шешімдегі кемшіліктер (20,04%), құрылыс

конструкциялары мен материалдарындағы талап етілетін сенімділік пен беріктіктің қамтамасыз етілмеуі, көлемдік-жоспарлау және сәулет шешімдеріндегі кемшіліктер (20,93%), қажетті түпкі материалдардың жеткіліксіздігі немесе жоқтығы, міндетті келісімдер мен техникалық шарттардың жоқтығы.

Көптеген жобаларда құрылыстың жалпы мәлімделген құны тым көтеріңкі болды және Мемсараптама оларды 605 млрд. теңгеге, оның ішінде мемлекеттік инвестициялар есебінен қаржыландырылатын жобалар бойынша 517 млрд. теңгеге төмендетті.

Осыған байланысты бірінші кезектегі міндеттердің бірі жобаларды әзірлеу кезінде дәрекі бұзушылықтарға жол беретін жобалау ұйымдарының жауапкершілігін күшейту болып табылады, тіптен оларды лицензияларынан айыруға дейін бару керек.

Жобалау мерзімдері мен шығыстарды айтарлықтай азайту мақсатында үлгілік жобаларды қолдану тәжірибесі енгізілді. Жекелеген білім беру, денсаулық сақтау және спорт объектілері үшін үлгілік жобалар әзірленіп, бекітілді. Дегенмен, экономиканың басқа салалары үшін үлгілік жобалар жоқ, бұл қаржыландырудың жеткіліксіздігімен байланысты болып отыр.

014 «Сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі саласындағы нормативтік-техникалық құжаттамаларды жетілдіру» республикалық бюджеттік бағдарлама паспортына сәйкес 2008 жылы 35 бірлік, 2009 жылы - 28 бірлік үлгілік жоба әзірленіп, бекітілді.

Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 2007 жылғы 28 ақпандағы «100 мектеп және 100 аурухана салу туралы» тапсырмасын орындау үшін және Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі К.Қ.Мәсімовтің 2007 жылғы 26 наурыздағы № 67-ө өкіміне сәйкес 12 мектептің үлгілік жобасы және денсаулық сақтау объектілерінің 15 үлгілік жобасы әзірленді.

Жобалау өнімінің тиісті сапасын ынталандыруға қағидатты жаңа әдістері мен үлгілік жобалау базасын дамытуды талап етіледі.

Қазіргі кезде сәулет, қала құрылыс және құрылыс саласында реттеуді жүзеге асыратын, сондай-ақ бақылау-қадағалау функцияларын орындайтын мемлекеттік басқару органдары мыналар болып табылады:

Қазақстан Республикасының Үкіметі;

уәкілетті мемлекеттік орган;

сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметімен аралас мәселелер бойынша өздерінің арнайы өкілеттіктері шегіндегі өзге де орталық органдар;

өздерінің арнайы өкілеттіктері шегінде жергілікті атқарушы органдар.

2005 жылдың басынан бұрынғы Индустрия және сауда министрлігінің Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитеті мен оның бұрынғы аумақтық бөлімшелері жүзеге асырған мемлекеттік сәулет-құрылыс бақылау және лицензиялау бойынша бақылау функциялары жергілікті атқарушы органдарға берілді.

Сәулет - қала құрылысы қызметін бақылауды жергілікті атқарушы органдардың құрылымдық бөлімшелері болып табылатын жергілікті сәулет және қала құрылысы органдары жүзеге асырады.

Осылайша жергілікті атқарушы органдар атқарушылық және бақылау функцияларын орындайды, яғни лицензиялауды жүзеге асырады, құрылыс туралы шешім қабылдайды, құрылыс сапасын тексереді және пайдалануға беруге қабылдауды жүзеге асырады.

Мемлекеттік басқару деңгейлерінің арасындағы көрсетілген өкілеттіктердің ара жігін ажырату құрылыс өнімінің сапасына мемлекеттік сәулет-құрылыс бақылау жүйесін әлсіретті, бұл сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы заңнаманың, бұзылу санының өсуіне алып келді.

Сондай-ақ, құрылыс сапасын бақылау шеңберінде тапсырыс берушінің техникалық қадағалауы мен жобалық құжаттаманы әзірлеушінің авторлық қадағалауы жүзеге асырылады.

Бірақ, бүгінде бұл қызметтер өздеріне жүктелген функцияларды әрқашан орындай бермейді. Құзыретті емес мамандарды тарту және орындалған жұмысқа дербес жауапкершіліктің жоқтығы негізгі себептер болып табылады.

Бұл қызмет лицензияланатын қызмет болып табылады, бірақ лицензиялау талаптары сарапшылардың кәсіби даярлық деңгейін айқындауға мүмкіндік бермейді және сондықтан көбіне құзыреттілігі жоқ адамдар тартылады. Мысалы, бүгінде сараптамалық жұмыстарды және инжинирингтік қызметтерді жүргізуге шашамен екі мың бес жүзге тарта (2494) лицензия берілген, лицензиаттардың негізінен заңды тұлғалар екенін ескерсек, бұл шамамен он мың сарапшыны құрайды.

ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен 3.4-кіші бөлім жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

3.4. Өңірлердегі аумақтық жоспарлауды және қала құрылысының дамуын талдау

Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 19 наурыздағы № 958 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаны іске асыру шеңберінде Қазақстан Республикасы Өңірлік даму министрлігі Қазақстан Республикасының аумағын ұйымдастырудың бас схемасын (бұдан әрі - Бас схема) әзірлеу жөніндегі жұмыстарды аяқтап қалды.

Бас схема - аумақтық бәсекелік артықшылықтарды іске асыру және елдің орнықты дамуына қол жеткізу үшін ұзақ мерзімді кеңістіктік дамудың пайымы мен Қазақстан Республикасының аумағын ұтымды ұйымдастыру жүйесін қамтитын қала құрылысының жобасы.

Бас схема мемлекеттік қала құрылысы саясатының негізгі бағыттарын негіздейтін және айқындайтын, ұдайы қолданыста болатын және үнемі жаңартылып отыратын (өзекті етіліп отыратын), бағдарламалық ақпараттық-талдамалық құжат болып табылады.

Бас схеманы кешенді әзірлеу шеңберінде нормативтік негіз бекітілді, тұңғыш рет Қазақстан өңірлері аумақтарының қазіргі жағдайына кешенді бағалау жүргізілді. Халықты қоныстандыру жүйесін жетілдіруді, өндірістік күштерді орналастыруды, көліктік, инженерлік, рекреациялық және әлеуметтік инфрақұрылымдарды дамытуды, сондай-ақ Қазақстан Республикасы аумағының экологиялық жағдайын жақсартуды қоса алғанда, елді дамытудың жобалық ұсыныстары әзірленді.

Белгіленген тәртіппен келісуден және сараптамадан өткен Бас схеманың Негізгі ережелерінің жобасын Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді, одан әрі тұтас Бас схема уәкілетті органның бұйрығымен бекітіледі.

Бас схеманы іске асырудың мониторингі, ақпараттық деректерді өзектілендіру ақпарат көзін жаңарту, жобалық ұсыныстарға және негізгі ережелерге өзгерістер енгізу кезінде не мемлекеттің аумақтық ұйымдастыру мәселелеріндегі саясаты түбегейлі өзгерген жағдайларда тұрақты жүзеге асырылуы тиіс.

Бас схема аумақтық дамудың өңіраралық схемаларын, аумақтарда қала құрылысын жоспарлаудың кешенді схемаларын, елді мекендердің бас жоспарларын және мұқият жоспарлау жобаларын әзірлеу шеңберінде нақтыланатын республикалық деңгейдегі сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметін дамытудың негізі болып табылады.

Қазіргі кезең заманауи компьютерлік технологиялар мен ақпараттық коммуникация жүйелерін пайдалануға кеңінен көшумен сипатталады, оларсыз жоспарлық реттеудің және аумақтық дамытуды іске асырудың қазіргі заманғы тетіктерінің толыққанды қызмет етуі іс жүзінде мүмкін емес.

Қала құрылысын, сәулет және құрылыс қызметін ақпараттық қамтамасыз ету үшін Мемлекеттік қала құрылысы кадастрының бірыңғай жүйесін құру және жүргізу қажет.

2011 - 2012 жылдары республикалық деңгейдегі мемлекеттік қала құрылысы кадастры құрылды, оның шеңберінде мемлекеттік қала құрылысы кадастры үшін мамандандырылған жаңа бағдарламалық қамтамасыз ету әзірленді, орталық атқарушы органдармен бірге ел экономикасының негізгі салаларының тақырыптық дерекқорларын құру және толтыру бойынша жұмыстар жүргізілді, Қарағанды және Қызылорда облыстарының үлгісінде республикалық деңгейдегі мемлекеттік қала құрылысы кадастрының төмен тұрған деңгейлермен өзара іс-қимылы жөніндегі пилоттық жоба жүзеге асырылды. Сонымен бірге, облыстық және базалық деңгейлерді құрмайынша, республикалық деңгейдегі мемлекеттік қала құрылысы кадастры толық көлемде қызмет етпейді және мемлекеттік қала құрылысы кадастрының автоматтандырылған ақпараттық жүйесін өнеркәсіптік пайдалануға тапсыру тек қала құрылысы кадастрының облыстық және базалық деңгейлерін құрғаннан кейін ғана мүмкін болмақ.

Қазақстан Республикасы Өңірлік даму министрлігі «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заң жобасын әзірледі (бұдан әрі - заң жобасы), онда барлық аумақтық деңгейдегі қала құрылысы кадастрын жүргізуге арналған мемлекеттік кәсіпорын құру жолымен қала құрылысы кадастрының сатылас ықпалдасқан бірыңғай жүйесін қалыптастыру көзделеді. Заң жобасында барлық аумақтық деңгейлердегі мемлекеттік қала құрылысы кадастрын жүргізу жөніндегі функцияларды жергілікті атқарушы органдардан Қазақстан Республикасы Өңірлік даму министрлігінің жанындағы мемлекеттік кәсіпорынға беруді көзделеді.

Аталған заң жобасы барлық мүдделі орталық және жергілікті атқарушы органдармен, Президент Өкімшілігімен келісілді және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 29 мамырдағы № 537 **қаулысымен** Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне енгізілді.

Қазіргі кезде мемлекеттік қала құрылысы кадастрын құру және жүргізу «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» 2001 жылғы 16 шілдедегі № 242 Қазақстан Республикасының қолданыстағы **Заңына** сәйкес жүзеге асырылуда.

3.5. Құрылыс саласында баға белгілеу жүйесін талдау

Құрылыс өнімінің сметалық құнын қалыптастыру - нарықтың барлық шарттары мен талаптарын көрсетуге тиіс құрылыс кешенінің барлық қатысушылары үшін экономикалық қатынастардың негізгі элементі болып табылады.

Құрылыс өнімінің баға белгілеу жүйесінің негізгі элементі сметалық-нормативтік база болып табылады.

1991 жылға дейін экономиканы көтерме бағалар мен тарифтерге, оның ішінде құрылыстағы жаңа сметалық нормалар мен бағаларға жоспарлы көшіру жүзеге асырылды. Құрылыстың жаңа сметалық нормалар мен бағаларға көшуі 1956, 1969, 1984 және 1991 жылдары жүзеге асырылды. Өр жағдайда құрылыстың орташа бағасы шамамен 20%-ға өсіп отырды.

1991 жыл ішінде құрылыстағы нақты баға 2-2,5 есеге өсті. 1992 және 1993 жылдары инфляцияның бірінші, ең үлкен толқыны келді. Бұл жылдары құрылыстағы бағалардың орташа өсуі бір ай ішінде 28%-ды құрады. Бағалардың салыстырмалы түрде тұрақтануы 1997 - 1998 жылдары болды.

Бюджеттік бағдарламалар шеңберінде Қазақстанда алғаш рет 2001 жылғы баға деңгейінде, бюджеттік инвестициялар есебінен құрылыс құнын қалыптастыруға арналған 561 нормативтік-техникалық құжат санында өз сметалық-нормативтік базасы әзірленді. Материалдарға, бұйымдар мен конструкцияларға базалық баға негізі ретінде Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің деректері қабылданды.

2009 жылы «SANA-2001» бағдарламалық қамтамасыз ету ұлғайтылып, толықтырылды және 12 бірлік норматив әзірленіп (қайта өңделіп), бекітілді:

құрылыс жұмыстарына арналған сметалық нормалар мен бағалар жинағы (3 жинақ);

жабдықтарды монтаждауға арналған бағалар жинағы (1 жинағы);

құрылысқа арналған жобалау жұмыстары бағаларының жинағы (7 бөлім);

материалдарға, бұйымдарға және конструкцияларға арналған сметалық бағалар жинағына толықтырулар мен өзгерістер;

құрылыс және монтаждау жұмысына арналған ҚНЖР жинағына толықтырулар мен өзгерістер.

Ағымдағы бағалардың базалық деңгейін қайта есептеу үшін «Республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңында жыл сайын белгіленетін айлық есептік көрсеткіш (бұдан әрі - АЕК) қолданылады. Базалық деңгейді қайта есептеу үшін АЕК-ні қолдану құрылыс үдерісінің түпкі өніміне негізсіз баға өсуін кідіртеді деп болжанған болатын. Уақыт көрсетіп отырғандай, АЕК құрылыс саласындағы ахуалды толық нақты көрсете алмайды.

2001 жылғы баға деңгейіндегі сметалық-нормативтік базаның іс-қимылы кезеңінде Қазақстан Республикасының мынадай заңнамалары өзгерді:

Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 15 мамырдағы № 251 Еңбек кодексі;

Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 4 желтоқсандағы № 95-IV Бюджет кодексі (2009 жылғы 1 қаңтардан қолданысқа енгізілді);

Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 10 желтоқсандағы № 100-IV Салық кодексі (2009 жылғы 1 қаңтардан қолданысқа енгізілді);

Темір жол тарифтерінің қымбаттауы, электр тасығыштарға, делдалдық қызметтерге бағалардың өсуі, уақтылы қаржыландырмау 2007 - 2008 жылдары құрылыстағы қымбатшылыққа алып келді.

Бұдан басқа, іс-материалдардың құны бойынша статистикалық деректер нарықтағы нақты бағалардан алуан түрде ерекшеленеді және бұл құрылыс фирмаларының дәл емес, әрі бұрмаланған статистикалық есептерінің нәтижесі болуы мүмкін.

Ресурстарға арналған бағалардың шынайы деңгейі мен мониторингін қалыптастыру және нәтижелерді статистикалық өңдеу әдістерін жетілдіру қажет. Бұл үшін, басқа елдердің тәжірибесі бойынша, өңірлерде аумақты белгілері бойынша баға белгілеу мониторингін жүргізу орынды.

3.6. ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 Қаулысымен алып тасталды (бұр.ред.қара)

3.7. Құрылыс материалдары, бұйымдар мен конструкциялары өндірісін дамытуды талдау

Өнеркәсіп базасын сандық және сапалық дамыту құрылыс кешенінің талаптарына негізделеді, олар мыналарға:

тұрғын үй құрылысы құрылымының жаңа сәулет-құрылыс жүйесіне, ғимараттар түрлері мен қазіргі заманғы құрылыс салу технологияларына өтудегі өзгерістерге;

тұрғын үйді салу және пайдалануға беру кезінде ресурстарды қажетсіну, энергетикалық және еңбек шығындарын төмендету, инвестициялық циклдің ұзақтығын қысқарту қажеттігіне;

тұрғын үй құрылысы көлемін ұлғайту бойынша міндеттерді шешуге;

күрделі құрылыс пен пайдалануға берудің құрылыс материалдарының сапалы түрлеріне мұқтаждығы қажеттілігін қамтамасыз етуге;

жаңа энергия үнемдейтін материалдарды, сондай-ақ Қазақстанда бар дайын материалдық-шикізат базасының импорт алмастырушы тауарлары өндірісін ұйымдастыруға негізделген.

Құрылыс материалдары өнеркәсібі - бұл шамамен 20 дербес салаларды қамтитын кешенді сала, олардың көпшілігінің құрамында бірнеше өндірістер бар, бұл ретте әрбір сала жалпы құрылыс материалдары нарығының жиынтығын құрай отырып, өз нарығын қалыптастырады.

Қазақстанда цемент, құрастыру темір-бетонын, керамика тақташаларын, жылу оқшаулағыш материалдарын, лактарды, бояуларды, тұсқағаздар мен басқа да бұйымдарды өндіру бойынша кәсіпорындарды қайта жарақтандыру төмен қарқынмен жүзеге асырылуда. Жеке машина жасау дамымаған, жүк көтеру және құрылыс машиналары, көтеру-көлік тетіктері, технологиялық жабдықтар, санитарлық-техникалық бұйымдар, әйнек өндіру зауыттары жоққа тән.

Бүгінгі күні құрылыс материалдарының отандық өнеркәсібі Қазақстанның құрылыс кешені қажеттіліктерінің бір бөлігін ғана қанағаттандыра алады және осының салдарынан құрылыс материалдарының барлық түрлері бойынша тапшылыққа жол бермей, нарықтағы елеулі үлесті импорт өнімі иеленеді (2-4 кесте).

2-кесте. Құрылыс материалдарының, бұйымдар мен конструкцияларының негізгі түрлерін өндіру

Өнім атауы	Өлшем бірлігі	2008 жылғы өндіріс	2009 жылғы қаңтар-қарашадағы өндіріс
Цемент	мың тонна	5837	4 999
Құрастырма темір-бетоны	мың тонна	2713	2 909
Керамика тақташалары	мың м ²	450	108

Санитарлық-техникалық бұйымдар	мың тонна	-	-
Базальт жылу оқшаулағыш материалдары	мың тонна	20,8	33

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

3-кесте. Құрылыс материалдарының, бұйымдар мен конструкцияларының негізгі түрлерін тұтыну

Өнім атауы	Өлшем бірлігі	2008 жылғы өндіріс	2009 жылғы қаңтар-қарашадағы өндіріс
Цемент	мың тонна	7601	5988
Құрастырма темір-бетоны	мың тонна	2723	2 976
Керамика тақташалары	мың м ²	19534	15 066
Санитарлық-техникалық бұйымдар	мың тонна	17,1	Деректер жоқ
Базальт жылу оқшаулағыш материалдары	мың тонна	63,8	39

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

4-кесте. Құрылыс материалдарының, бұйымдары мен конструкцияларының негізгі түрлерінің импорты

Өнім атауы	Өлшем бірлігі	2008 жылғы өндіріс	2009 жылғы қаңтар-қарашадағы өндіріс
Цемент	мың тонна	1826	1 018
Құрастырма темір-бетоны	мың тонна	10	67
Керамика тақташалары	мың м ²	19000	14 958
Санитарлық-техникалық бұйымдар	мың тонна	17,1	Деректер жоқ
Базальт жылу оқшаулағыш материалдары	мың тонна	44,2	5,6

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

Құрылыс материалдарының негізгі көлемі көлік тасымалдауға арналған жоғары шығындармен ерекшеленеді және оларды алыс жерлерге тасымалдау рентабелді емес. Құрылыс материалдарына сұраныс аусымдылықпен сипатталады. Алайда, құрылыста жаңа технологиялардың пайда болуымен, құрылыс мерзімдеріне қойылатын талаптардың артуымен құрылыс материалдарына сұраныстың аусымдылығы азғана түзелуде.

Қазақстандағы құрылыс материалдарын тұтынуды талдау олардың 75%-ын мыналар: цемент саласы (38%), керамика (23%), айнек (14%) өнеркәсібі құрайтынын көрсетті.

3.8. Бірнеше алдыңғы жылдар ішіндегі серпіндегі негізгі көрсеткіштер

Елдегі құрылыс көлемінің ұлғаюымен сұраныс пен ұсыныстан көрінетін сапалы, тиімді құрылыс материалдарына қажеттілік артып келеді. Құрылыс материалдарына сұраныс отандық өндіріс пен импорт көрсеткіштерінің қатынастарымен айқындалады.

Құрылыс материалдары нарығының жекелеген негізгі сегменттерін қарастырамыз.

Мына: өндірістің, экспорттың, импорттың, тұтынудың, цементті тұтынудағы импорт үлесі мен меншікті өндірістің, тұрғын үйді пайдалануға берудің және мұнай мен газ конденсатын өндірудің негізгі көрсеткіштерінің серпіні (2002-2009 жж.) 5-кестеде берілген.

5-кесте - Цемент өндірісінің, мұнай мен газ конденсатын өндірудің және тұрғын үй құрылысының серпіні (2002-2009 жж.)

Сектор және оның көрсеткіші	Жыл							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Тұрғын үйді пайдалануға беру, мың шаршы м	1552	2111	2591	4992	6245	6679	6848	6398,4
Өндіріс, мың	2129	2581	3662	4181	4880	5699	5837	5998

тонна								
Импорт, мың тона	201	469	1034	1890	2631	3506	1826	782
Тұтыну, мың тонна	2330	3050	4696	6071	7511	9205	7601	7231
Экспорт, мың тонна	79	15	3,4	4	1	0,15	131	24,7
Мұнай мен газ конденсатын өндіру, млн. тонна	47,2	51,3	59,2	61,5	64,9	67,2	70,6	76,4

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

Цемент өндірісін дамытуда 2004 жылды ерекше атауға болады, онда жыл сайынғы өсім басқа жылдармен салыстырғанда екі есеге жоғары болды. Бұған тұрғын үй құрылысының және республика өнеркәсібінің мұнай-газ секторының жоғары даму қарқыны әсер етті. Мұнай және газ конденсатының өсімі 2004 жылы кейінгі жылдардың 3-5%-ымен салыстырғанда 15%-ды құрады.

Цемент өндірісінің 2005 - 2007 жылдары 14-17% шегіндегі тепе-тең жыл сайынғы өсімі ішкі құрылыс, әсіресе тұрғын үй (25-30%), мұнай және газ конденсатын өндіру (3-5%) нарығындағы тепе-тең сұраныспен қамтамасыз етілді.

Отандық цемент өндірісінің негізгі қорларының тозушылығы мен олардың ұтымды емес географиялық орналасуы оларға нарықтың жедел өспелі сұранысын уақтылы толтыруға мүмкіндік бермеді. Ішкі нарықта 2002-2007 жылдардағы импорттың басым салмағы 12-ден 38%-ға дейін өсіп кетті.

2007 жылғы екінші жарты жылдықтан бастап құрылыс қарқынның (2004-жылдардағы 131 %-дан 2007 жылғы 106 және 2008 жылғы 103%-ға дейін), тұрғын үйді пайдалануға берудің (2004-2006 жылдардағы 143 %-дан 2007 жылғы 130 және 2008 жылғы 94%-ға дейін) төмендеуі байқалды. Бұл 2004-2007 жылдардағы 133%-дан 2008 жылғы 77%-ға дейін ішкі нарықтағы цементті тұтыну өсімі қарқынының басым түрде импорттың қысқаруы есебінен төмендеуімен шарттасады.

Осылайша, 2002-2007 жылдар бойы цемент өндірісі өсімінің қарқыны (орташа алғанда 30%-ға) негізгі капиталға салынған инвестициялардың өсімімен және құрылыс-монтаждау жұмыстарының көлемімен шарттасады. Республикада өндірілетін цементтің шамамен 80%-ы құрылыста пайдаланылды. Цемент өндірісіндегі мұнай-газ секторы қажеттілігінің есептік үлесі 40-50%-ды құрады. Құрылыс қарқынының төмендеуі кезінде 2002-2008 жылдары мұнай және газ конденсатын өндіру жыл сайынғы 3,8 млн. тоннаға өсу қарқынымен 47,2-ден 70,6 млн. тоннаға дейін ұлғайды, бұл жыл сайын 150 мың. тоннаға цемент өндіруге ынталандырды (шамамен 2007 жылғы цемент өндірісі көлемінің 2,5%-ы). Республикадағы цемент өндірісінің құлдырау себебі құрылыс көлемінің құлдырауы болып табылады.

Цемент тұтынушылары жергілікті және республикалық мақсаттағы жолдарды салу және жөндеу секторы болды. Жолдардың жергілікті торабының шамамен 2 мың көпірлері мен жол өткелдері, сондай-ақ 29,5 мың су өткізу құбырлары бар. Олардың ішінде шамамен 400 көпір мен 10 мың құбырлар күрделі жөндеу жүргізуді қажет етеді.

2003 жылдан бастап темір-бетон өндірісі мен тұтынуының өсу серпіні байқалады. 2007 жылы темір-бетон конструкциялары мен бұйымдары өндірісі 3,3 мың тоннаға жетті, бұл 2006 жылмен салыстырғанда 112 %-ды құрады. 2008 жылы тұтыну көлемі 2006 жылдың деңгейінен төмендеді, дегенмен 2008 жылы 6848 мың. м² пайдалануға берілді, бұл 2007 жылғы көрсеткіштен жоғары.

Мұндай құбылыс 2007 жылдан бастап республикада жаңа объектілер құрылысы тұрғызылмағанымен түсіндіріледі. 2008 жылы тұрғын үйлерді пайдалануға беру көп жағдайда алдыңғы жылдары басталған объектілерді аяқтау есебінен қамтамасыз етілді, мұнда темір-бетон қадалары, іргетас блоктары т.б. қажет болған жоқ. Мұндай үрдіс 2009 жылы да сақталды. 2009 жылғы қаңтар-тамыз айларындағы нәтиже бойынша 2008 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда тұтыну серпінінде кейбір тұрақтылық байқалды.

Құрастыру темір-бетонының негізгі тұтынушылары тұрғын үй және азаматтық құрылыстың басқа да түрлері, мұнай-газ секторы, автомобиль және темір жол құрылысы болды. Төмендегі 6-кестеде құрастыру темір-бетонын жалпы тұтытуда әрбір құрылыс секторының иеленген үлесі берілген.

6-кесте. Құрастыру темір-бетонын жалпы тұтытуда құрылыстың әрбір секторының иеленген үлесі

№	Атауы	Әрбір сектордың үлесі, %-бен
1	Тұрғын үй және басқа да азаматтық құрылыс	54,4
2	Мұнай секторы	28,5
3	Автожол құрылысы	6,4
4	Темір жол құрылысы	10,7
	Жиыны:	100

ҚР Статистика агенттігінің деректеріне сәйкес 2008 жылы темір-бетонның және бетон бұйымдарының жалпы көлемі 2713 мың тоннаны немесе 1179,5 мың шаршы. метрді құрады (өлшем бірлігін тоннадан м³ ауыстыру үшін бетонның 2,3 т/м³ болатын орташа тығыздығы алынды). Республика бойынша бетон бұйымдарының 2178 мың шаршы м. өндірістік қуаты болған кезде қуаттылықты игеру коэффициенті орташа есеппен 0,54 құрады.

Бетон бұйымдары өндірісі құрылымында ең жоғары үлес темір-бетоннан жасалған құрастыру құрылыс конструкцияларына тиесілі - 41 %. Одан кейін жабын тақталары - шамамен 26 %, қадалар - 10%, сондай-ақ жол құрылысына арналған бұйымдар - 10 %.

Тұтастай алғанда бетоннан жасалған бұйымдар үлесі құрылыстың жалпы көлемінде 14,6 %-ды құрайды (кұндық көріністе).

7-кесте. Құрылысқа арналған заттай көріністегі бетоннан жасалған бұйымдар мен тауар бетоны өндірісі

Көлемі, мың тонна	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 қаңтар-тамыз
Цементті тұтыну	2330	3050	4696	6071	7411	9205	7601	3697
Темір-бетон және бетон бұйымдар	980	1542	1967	2352	2899	3240	2713	2209

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

2002-2007 жылдар бойы бетон бұйымдары мен тауар бетоны өндірісінің өсім қарқыны негізгі капиталға салынған инвестициялардың және құрылыс-монтаж жұмыстары көлемінің өсуімен шарттасады.

2008 жылы 2007 жылмен салыстырғанда темір-бетон және бетон бұйымдары мен тауар бетоны өндірісінде біршама құлдырау байқалды, бұл қаржы қаражатының жеткіліксіздігімен байланысты болды. 2008 жылы тұрғын үйді пайдалануға беру негізінен бұрын салынған ғимараттарды аяқтау есебінен қамтамасыз етілді, ал іргетасынан басталған құрылыс объектілері күрт азайды.

Бетоннан жасалған бұйымдар импорты бетон өнімінің екі түрімен ұсынылады: жеңілдетілген бетоннан жасалған блоктар мен кірпіштер және тақталар, оның ішінде бетоннан жасалған соқпақжол тақталары.

Жоғарыда аталған өнімді егжей-тегжейлі талдау кезінде мыналарды байқауға болады, 100 %-ды құраған бетон блоктары мен соқпақжол бойынша тұтытудағы импорт үлесі 2007 жылы тиісінше 16 % және 15 %-ды құрай отырып, күрт азайды. Бұл үрдіс өндірістің жаңа желілерін енгізу арқасында болды. 2008 жылы блоктар мен кірпіштер бойынша 7 % және соқпақжол тақтасы бойынша 1 % үлесіне жете отырып, негізінен тұтастай тұтынудың азаюына орай импорт үлесінің азаюы жалғаса түсті.

2008 жылы экспорт та «Жеңілдетілген бетоннан жасалған блоктар мен кірпіштер» деген бір баппен ұсынылды. Бұл өнімнің экспорты көлемі 220,2 мың АҚШ доллары сомасына 1892,8 тоннаны құрады. Негізгі импорттаушылар ретінде Ресей шықты, оның үлесі 99,7 %-ды және Әзірбайжан үлесі тиісінше 0,3 %-ды қалады.

8-кестеде негізгі көрсеткіштер (2002 - 2009 жж. қаңтар-тамыз): керамика тақталарының өндірісі, экспорты, импорты, тұтынылуы және ҚР санитарлық-техникалық бұйымдар импортының серпіні көрсетілген.

8-кесте. 2002 - 2009 жылдары керамика тақталары өндірісі мен тұтынуының және санитарлық-техникалық бұйымдар импортының негізгі көрсеткіштері

Көрсеткіштер	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 қаңтар-тамыз
Керамикалық тақталар өндірісі, мың м ² .	562	694	770	493	675	665	450	88,3
Керамикалық тақталар импорты, мың м ² .	5 842	8 560	9 986	9 017	14 690	18 728	19 000	10 863,8
Керамикалық тақталар экспорты, мың м ² .	2,4	4,9	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	3,5
Керамикалық тақталарды тұтыну, мың м ² .	6 402	9 249	10 756	9 507	15 397	19 388	19534	10 952
Санитарлық-техникалық бұйымдар импорты, мың тонна.	6,0	8,0	10,0	11,0	17,0	18,0	17,0	72

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

8-кестеден көрініп тұрғандай, ҚР-да керамикалық тақталарды өндіру 2002-2008 жылдары 28 %-ға қысқарды, импорт өсімі 2 %-ды, экспорт 10 %-ды және тұтыну 1 %-ды құрады.

Қазақстан Республикасында керамикадан жасалған санитарлық-техникалық бұйымдар өндірілмейді, тек импортталады.

Бұл өнімнің импорты 2008 жылы шамамен 17 мың тоннаны немесе 29 млн. долларды құрады. 2002 - 2008 жылдар кезеңі ішінде заттай көріністегі импорт шамамен 3 есеге, ақшалай көріністе - 4 еседен астамға өсті.

Минералды-мақталы жылу окшаулағыш бұйымдарын тұтыну құрылымында импорттық өндіріс өнімі басым. 2002-2007 жылдардағы импорт көлемі 9621 тоннадан 71954 тоннаға дейін немесе 7,5 есеге ұлғайды. Экспорт көлемі елеулі емес және жылына 100 тоннадан 1000 тонна аралығында ауытқиды.

Минералды жылу окшаулағыш материалдары нарығындағы ахуал меншікті өнеркәсіптің дамымағанына орай қалыптасып отыр.

Төменде 9-кестеде 2002-2009 жылдар ішінде Қазақстанның жылу окшаулағыш материалдары нарығының көлемі берілген.

9-кесте. 2002-2009 жылдар ішінде Қазақстанның жылу окшаулағыш материалдары нарығының көлемі

Тонна

Көрсеткіштер	жылдар							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Тұтыну көлемі	15474	18533	30966	44601	68033	80315	63849	48075
Экспорт көлемі	57	105	125	131	146	134	1243	774
Импорт көлемі	9691	10629	25540	38620	59710	71954	44259	25949
Өндіріс көлемі	5840	8009	5551	6112	8469	8495	20833	22900

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

Соңғы жылдардағы отандық өндіріс өнімі үлесінің жоғарлауы жоғары технологиялық балқыту агрегаттарында жұмыс істейтін және жоғары жылдамдықты көп талшықты центрифугаларда базальт талшығын өндіретін жаңа кәсіпорындарды пайдалануға берумен байланысты болып отыр. Егер, 2007 жылы отандық минералды-мақталы бұйымдардың жалпы тұтыну көлеміндегі үлесі 10,5 %-ды құраса, 2008 жылы бұл көрсеткіш 32,6 %-ға дейін артып, ал 2009 жылы 47,6 %-ға жетті. Қазіргі заманғы технология бойынша базальт талшықтарын өндіретін зауыттардың республика бойынша жалпы қуаттардағы үлесі 66 %-ды құрайды.

Лак-бояу өнімі нарығының сыйымдылығы 2009 жылғы қаңтар-қарашада 66 мың тоннаны құрады. Олардың ішінде тұтынудың жалпы көлемінің 28 %-ы отандық өндірушілернің үлесіне, импорттың негізгі үлесі (65 %-дан астам) Ресейге тиесілі. Қазақстандық нарыққа лак-бояу өнімдерін басқа жеткізушілер Германия (6 %), БАӘ (6 %), Түркия (4 %), Иран (2 %), Қытай (3%) болып табылады. Өңірлік бөліністе өндірілетін барлық лак-бояу материалдарының 75-80 %-ы Алматы қаласына тиесілі.

10-кесте. Лак-бояу өнімі өндірісінің және оны тұтынудың серпіні

Полимерлер негізіндегі бояулар мен лактар, тонна	2009 қаңтар-қараша	2009 қаңтар-қараша/ 2008 қаңтар-қараша
Ресурстар	66 462,5	101,2
Өндіріс	20 711,0	101,2
Импорт	45 751,5	101,3
Пайдалану	66 462,5	101,2
Экспорт	1 000,3	73,9
Ішкі нарықта сату	65 462,3	101,8

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

Қазақстанның орама жабын материалдарының нарығы дәстүрлі салаға жатады және тиісінше тұтынудың негізгі үлесі битумды жабын материалдарына тиесілі. Өндірістің барлығына дерлік көлемі Павлодар облысының үлесіне тиесілі. Битумды орама жабын материалдарының негізгі өндірушісі «Павлодар картон-рубероид зауыты» болып табылады.

Бұл кәсіпорында негізінен І-ші буынды битумды жабын материалдары шығарылады, оның негізгі шикізаты битум және картон болып табылады.

Өндірушілердің айтуынша, сондай-ақ жүргізілген зерттеулерді негізге ала отырып, жабынды орама материалдар нарығында ішкі бәсекелестік жоқ деп айтуға болады. Отандық өндірушілер шетелдік, негізінен «Технониколь» тобы, «Изофлекс» зауыты т.б. сияқты Ресей компанияларымен бәсекелесуіне тура келеді. Бұл компаниялардың өнімі сапалық сипаттамалары бойынша отандық өндірушілердің өнімінен көш ілгері.

Үшінші буын материалдары өндірісі (полимерлі материалдар) Қазақстанда қазірдің өзінде бар. Полимерлерді радиациялық қабыстыру жолымен EPDM негізіндегі полимерлік жабын материалдарын өндіруді жолға қою бойынша «Ұлттық Ядролық Орталығы» РМК жобасы бар. Ресей мен Украинаның тәжірибесіне сүйене отырып, жабын материалдарының дәстүрлі түрлерін тұтыну бірте-бірте қысқарады деп болжауға болады, полимерлі жабын материалдарының перспективалары басым.

Тауарлардың үлкен ассортиментінің болуы мен бүгінде орама жабын материалдарының нарығында оларды алмастыруға болатынына орай негізінен өнімнің бәсекеге қабілетіне техникалық сипаттамалар (әртүрлі ноу-хоу) және жанама қызметтер әсер етеді деп қорытынды жасауға болады. Жүргізілген талдаудан да Ресей және Украина өндірушілері жоғары дамыған мұнай-химия өнеркәсібінің болуы есебінен үлкен бәсекелестік басымдыққа ие екені туралы қорытынды жасауға болады.

Ресей нарығының дәстүрлі болуына орай бүгінде ол Қазақстан үшін ірі бәсекелестің жоқтығымен сипатталады. Алайда дамыған шикізат және өндірістік базасының болуы полимерлік жабын материалдары нарығын одан әрі өсу жағдайда қауіп-қатердің жоғары деңгейін туғызады.

11-кесте. Жабын материалдарын тұтыну саласындағы негізгі көрсеткіштері

Жабын материалдары өндірісі, мың м ² .	қаңтар-қазан 2009	қаңтар-қазан 2009/ қаңтар-қазан 2008
Ресурстар	28391,6	117,5
Өндіріс	7382,6	107,6
Импорт	21009,0	121,4
Пайдалану	28391,6	117,5
Экспорт	6,0	
Ішкі нарықта сату	28385,6	117,4

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

3.9. Саланың күшті және әлсіз жақтарын талдау

Күшті жақтары	Әлсіз жақтары
<p>сыйымды нарықтың болуы; мүдделі кәсіпорындарға инвестициялық ресурстарға қол жеткізуге мүмкіндік беретін даму институттарының болуы; саланы дамытуды қолдау бойынша мемлекеттік саясат; өңірлік құрылымдарды және материалдардың, бұйымдар мен конструкциялардың ауқымды номенклатурасын қалыптастыруға мүмкіндік беретін жеткілікті шикізат базасының болуы; мынадай: жол салу; тұрғын үй құрылысы сияқты секторларда құрылыс материалдарына сұраныстың тұрақты өсуі; индустрияландыру картасы шеңберінде өзге де байланысты салаларды дамыту және жобаларды іске асыру;</p>	<p>өндіріс жарактанушылығының төменгі техникалық деңгейі; техникалық жабдық тозушылығының жоғарылығы (70 %-ға дейін), негізгі қорлардың баяу жаңартылуы; кәсіпорындардың айналым құралдарының және өндірісті жаңғырту мен техникалық қайта жарактандыруға арналған қорлардың жеткіліксіздігі; жоғары энергия және ресурс қажетсінуі мен осының салдарынан өнім өндіру құнының жоғары болуы; нормативтік-ақпараттық, әсіресе шикізаттың болуы мен жаңа сапа стандарттарын енгізу бойынша рәсімдер туралы ақпарат бөлігіндегі қамтамасыз етудің әлсіз дамуы; өндірістерді орналастыруда аумақтық тепе-теңсіздіктің болуы; жаңа импорт алмастыратын және экспортқа бағдарланған өндірістерді дамыту үшін инвестициялардың жеткіліксіздігі; кәсіпорындардың көлік қызметтеріне қол жетімділік пен оның құнына тәуелділіктің жоғарылығы; қыс айларында қуаттардың толықтай жүктелмеуімен (шығындардың жоғары болуы) шарттасатын құрылыс тарапынан сұраныстың аусымдылығы; республикада мамандар жетіспеушілігінің жоғарылығы;</p>

стандарттар мен талаптардың жоқтығына орай импортталатын тауарлар сапасын бақылау жүйесінің дамымауы; құрылыстағы техникалық реттеу жүйесінің жетілмеуі; Қазақстан Республикасы аумақтарын дамытудың Бас схемасының жоқтығы; республикалық деңгейдегі мемлекеттік қала құрылысы кадастрының жоқтығы; құрылыстың сметалық-нормативтік базасының ескіруі; барлық өнеркәсіп салаларына тән өзге де әлсіз жақтар (әкімшілік кедергілер, қымбат кредит ресурстары т.б.).

Құрылыс саласын дамыту әлеуетінің жоғарылығы қолдаушы салалардың дамуымен байланысты, онсыз құрылыс материалдары өндірісі саласының жұмыс істеуі мүмкін емес (технология мен жабдық, тасымал, электр энергиясы, жұмыс күші, капитал). Аудит, консалтинг және сақтандыру сияқты салаларды дамыту құрылыс саласын дамытуға оң әсер етпек, өйткені саланың бәсекеге қабілеттігін дамыту мұндай инфрақұрылымдарсыз мүмкін емес. Құрылыс материалдары өнеркәсібінің жекелеген кіші салалары бойынша қосылған құн тізбегін, оның ықпалдасу дәрежесін зерделеу қандай да бір проблемалар болуы мен олардың туындау себептерін көрсете алады.

Әлсіз жақтар көптеген кәсіпорындардың қазіргі техникалық және технологиялық жарактануы кезінде әлемдік стандарттарға сәйкес келетін отандық құрылыс материалдарын шығаруды ұйымдастыру мүмкін емес.

Сала құрылымының анық байқалатын шикізаттық немесе шикізатқа шамалас бағыты бар, республикада жоғары дәрежелі қайта өңделген және қазіргі заманғы құрылыс кешені талаптарына сәйкес келетін өнім шығаратын кәсіпорындар жеткіліксіз.

Құрылыс материалдарын өндіретін кәсіпорындардың көпшілігі бұлар орта немесе шағын кәсіпорындар және осының салдарынан өндірісті жаңғыртуды (не ұйымдастыруды) қаржыландыруға байланысты елеулі проблемалар бар. Проблемалар меншікті айналым құралдарымен қамтамасыз етушіліктің жеткіліксіздігі бөлігінде де, лизингтік операцияларды қамтамасыз ету бөлігінде де туындауда.

Шағын кәсіпорындар ішкі де, сыртқы да нарықтарда бәсекеге қабілетті бола алмайды, өйткені бір өндіріс тізбегі ішіндегі кәсіпорын өнімді нарықтық баға бойынша жеткізеді, осы арқылы қосылған құны барынша жоғары сегментте тұрған өндірушілерді шикізат өндірумен немесе оны қайта өңдеумен айналысатын кәсіпорындарды бәсекеге қабілеттігін азайтады.

Бүгінде кәсіпорын ішінде инновациялық жұмыстар жүргізілмейді десе де болады. Бұл ретте республикада құрылыс материалдарын алудың жаңа тәсілдерін әзірлеумен және жұмыс істеп тұрған өндірістік желілердің ықтимал жолдарын іздеумен айналысатын арнайы ғылыми-зерттеу институттары мүлде жоқ.

3.10. Құрылыс материалдары саласын дамыту проблемалары

1. Негізгі құралдардың тозуының жоғары деңгейі

Құрылыс кешенінің құрылыс материалдары өнеркәсібіне және құрылыс индустриясына қойылатын талаптары тұрғын үй құрылысының инфрақұрылымын өзгертуге, жаңа сәулет-құрылыс жүйесіне өтуге, ғимараттар мен технологиялардың типтеріне және оларды салуға, ресурс сыйымдылығын төмендету қажеттігіне, сондай-ақ тұрғын үйді салу және пайдалану кезіндегі энергетикалық және еңбек шығындарына, инвестициялық циклдің ұзақтығын қысқартуға, тұрғын үй құрылыс көлемін арттыру жөніндегі міндеттерді шешуге, күрделі құрылыс қажеттілігін және сапалы өнім түрлерінің пайдалану мұқтажығын қамтамасыз етуге негізделген.

Сонымен бірге, құрылыс материалдарының өнеркәсібінде өндірістік қуаттардың моральдық және физикалық шапшаң ескіруі жалғасуда (әртүрлі салалар бойынша 50-ден 70 %-ға дейін) және күтілетін экономикалық өрлеу кезеңінде олар сапалы және бәсекеге қабілетті өнім шығаратын жағдайда болмауы мүмкін.

Қазіргі уақытта саланың жағдайы:

жоғары энергия сыйымдылығымен;

кәсіпорындарға негізгі қорларды жаңартуға және жаңа технологияларды дамытуды инвестициялауға мүмкіндік бермейтін төмен тиімділігімен;

негізгі қорлардың жоғары тозушылық деңгейімен;

өнім өндірудің жоғары өзіндік құнымен;

техникалық артта қалуымен сипатталады.

Мысалы, барлық зауыттарда цемент ескірген энергия шығынды «ылғал» тәсілімен өндіріледі. «Қарцемент» АҚ-та «құрғақ» тәсілмен жұмыс істейтін қалпына келтірілген бір желіден басқалары.

Осы заманғы құрылыс материалдарының, бұйымдар мен конструкциялардың кең көлемді номенклатурасын өндіретін жаңа кәсіпорын жоқ.

2. Құрылыс-монтаж жұмыстарын жүргізудің маусымдылық проблемасы

Құрылыстың монолиттік тәсілге жаппай көшуімен суық уақытта ғимараттар салудың негізгі құрылыс материалдары мен бұйымдарына сұраныс шұғыл қысқарды. Бұл цемент және бетон бұйымдарын, сондай-ақ инерциялы материалдарды және басқаларын өндіруге теріс әсер етті. Цементті ұзақ сақтаған кезде нығыздалады және өз белсенділігін жоғалтатыны белгілі.

Жазғы уақытта цемент зауыттары авральды режимде жұмыс істейді және қысқы уақытта цемент өндіруде жіберіліп алынған көлемнің орнын толтыра алмайды. Осы себептен жылы уақытқа дүрлікпе сұраныс пайда болады және тиісінше цементке баға қымбаттайды. Ғимараттардың каркастарын монолиттік тәсілмен тұрғызу осы саланың өнімінің талап етілмегендігінің нәтижесінде құрастырмалы темірбетонның өнеркәсіпте төмендеуіне себепші болды. Нәтижесінде 2008 жылы цемент зауыттарының жобалық қуатын пайдалану коэффициенті 0,58 (2009 жылғы қаңтар-қазан кезеңінде 0,56) және темірбетон зауыттарының өндірістік қуаттары - 0,54 (2009 жылғы қаңтар-қазан кезеңінде 0,58) құрады.

Соңғы онжылдықта бетон мен темірбетон өндіру бойынша шетелдік жабдықтар мен технологиялар импортының кең таралуы экономикалық есеп бойынша сала кәсіпорындарының көпшілігі үшін қымбат.

Қиыршықтасқа қатысты Қазақстанның құрылыс нарығында қиыршықтасқа тапшылық жоқ. Алайда маусымдылық факторы себепші болған өндіру мен тұтыну көлемінде белгілі бір ауытқушылық бар. Белсенді тұтыну кезеңі құрылыс маусымына келеді және жылына 8-9 айға созылады. Сол кезде руда емес материалды қысқы мезгілде өндірудің қарқындылығы іс жүзінде төмендемейді. Өндірушілер мен тұтынушылардың барлық деңгейдегі мемлекеттік билік органдарымен бірлесіп күш салуы құрылыс саласындағы маусымдық ауытқуды тегістеуге бағытталуға тиіс. Бұл факт цемент өндіру мен тұтыну жағдайына ғана әсер ететін маусымдылыққа көпшілік мақұлдаған пікірді растайды. Рудалық емес құрылыс материалдарының (қиыршықтас, ірі құм, құм) өнеркәсібі өнімге сұранысты жыл бойы қамтамасыз етуге дайын. Кірпішке қатысты болса, онда кірпіштің тұтынушылар нарығының маңызды белгісі сұраныстың маусымдылығы болып табылады. Сұраныстың маусымдылығы жеке құрылыс секторында құрылыс жұмыстары көбінесе жаз айлары мен күздің басына келеді. Мемлекеттік және муниципалдық құрылыс секторларында жұмыстар іс жүзінде жыл бойы жүзеге асырылады, мұнда сұраныстың маусымдылығы неғұрлым аз көрсетілген сипатта болады. Қазақстанда осы заманғы кірпіштің тұтыну нарығының негізгі үрдістерінің қатарында сарапшылар сұраныс құрылымының өзгеруін атап өтеді - дәстүрлі құрылыс қызыл кірпішіне сұраныс түсуде, сол бір уақытта формасы мен түстік реңкі әртүрлі қаптайтын кірпішке қызығушылық біртіндеп өсуде.

3. Инженер және жұмысшы кадрларды дайындау және біліктілігін арттыру проблемасы

Жоғары оқу ғылымы мен оқу процесінің өндірістен қол үзуі мамандар даярлау процесіне елеулі зиян келтіреді. Жоғары оқу орындарының көпшілігінде инженерлік кадрларды даярлаудың зерттеу инфрақұрылымы мен аспаптық-аппаратуралық база осы заманғы талаптарға сәйкес келмейді және жарты ғасырлық және одан көп ескілік деңгейінде тұр.

Білім беру, ғылым және саланың өндірістік кешені оның қажетті инновациялық дамуын қамтамасыз етпейді. Ғылыми-зерттеу және келешегі бар әзірлемелердің тәжірибелік-өнеркәсіптік сынау және зерттеу және сынау жабдықтары мен аспаптарын жасау базасы жеткіліксіз дамыған.

Әзірлемелерді ынталандыру және ғылымды көп қажет ететін сапасы жоғары өнім өндіруді меңгеру, еңбек өнімділігін арттыру, ресурс және ресурс үнемдеу, жергілікті шикізатты және бетон мен темірбетон өндіру саласындағы өнеркәсіп қалдықтары бойынша нормативтік құжаттар әзірленген жоқ.

Сондай-ақ құрылыс индустриясында жұмыс істейтін немесе мүдделі кәсіпкерлерді дайындаудың төмен деңгейіне байланысты бар проблеманы атап өтуге болады.

4. Аумақтық орналастыру проблемалары

Кідіртпей шешуді талап ететін неғұрлым елеулі проблемалардың қатарына цементтің ұдайы қымбаттауы, энергия үнемдейтін және ресурсты қажет ететін құрылыс материалдары бойынша өз өндірісінің жоқтығы және энергия ресурстарына, суға, шикізатты теміржол тасымалдауға тарифтердің тоқтаусыз өсуі және энергиямен және сумен жабдықтау мәселелерін шешу жатады.

Соңғы жылдары құрылыс индустриясы кәсіпорындарын аумақтық орналастырудағы сәйкессіздік проблемасы анағұрлым айқын көрінді. Республиканың өнеркәсібі оңтүстік, орталық және шығыс өңірлерде шоғырланған. Тиісінше цемент және басқа құрылыс материалдары, бұйымдары мен конструкциялары бойынша негізгі зауыттар осы өңірлерде салынған. Соңғы онжылдықта Батыс Қазақстанда мұнай-газ секторы озық даму қарқынын алды, Астана, Алматы қалаларында және Алматы облысы мен басқаларында тұрғын үй мен басқа азаматтық құрылыс көлемі күрт өсті.

Құрылыс индустриясы саласындағы компаниялардың көпшілігі шағын және орта кәсіпорындарға жатады. Оларда жаңа технологияға көшу үшін қаржыландыру алу немесе жұмысшыларды қайта оқыту мүмкіндігі сияқты жаңа технологиялар туралы ақпаратқа қол жеткізу шектеулі. Мемлекет перспективалы технологиялар, персоналды оқытуға және қайта оқытуға қатысу, жаңа технологияларды меңгеруді мемлекеттік қаржыландыруды ұлғайту және оларды енгізу тәсілдері, ҚР-да жасалмайтын қазіргі заманғы жабдықтарға импорт баждарын алымын азайту туралы ақпаратты бере алады. Атап айтқанда, ресурс үнемдеуші және энергиялық тиімді құрылыс материалдары мен конструкцияларды жасаушыларды қолдау мақсатында, сондай-ақ индустриялық құрылыс комбинаттарының маңында салынған шағын орта бизнес субъектілерін дамыту үшін оларға жеңілдік жағдайда кредит берілетін болады.

Кәсіпорындарға дамудың инновациялық үлгісіне өту үшін едәуір қаржы ресурсы қажет болады. Құрылыс материалдарын өндіру саласында шағын бизнеске кредит беруді дамыту үшін шаралар кешені қажет. Қазыналық шаралар (жаңа өндірістерді бірнеше салықтан босату) сонымен қатар көп елдерде пайдаланылады және ҚР-да да қолданылуы мүмкін. Ақырында, жобаларды іске асыру үшін инвесторларды іздестіру жақсы нәтижелерді беруі мүмкін.

3.11. Проблемаларды шешу бойынша шетелдік оң тәжірибеге шолу

Қазақстанда құрылыс материалдары саласын серпінді дамыту үшін нақты алғышарттар бар. Оның жетістіктері мен қателіктері құрылыстың өзіндік құны мен сапасына тікелей байланысты. Сондықтан құрылыс базасын қазіргі заманғы технологиялық негізде түпкілікті жаңғырту өзекті міндет болып табылады. Бірінші кезектегі міндеттердің қатарында шетелдік тәжірибе мен қазіргі заманғы технологияны барынша пайдалана отырып цемент, құрастырмалы темірбетон, жылу оқшаулау материалдарын, шыны, құрылыс керамикасын және басқаларын өндіретін базалық қосалқы салалардың өте тез дамыту қажеттігін атап өту керек.

Цемент. Шетел тәжірибесін талдау қазіргі уақытта дамыған елдерде цемент негізінен құрғақ тәсілмен өндірілетінін көрсетті. Мынадай Жапония, Оңтүстік Корея, Испания, АҚШ сияқты елдерде жалпы көлемде цементті құрғақ тәсілмен өндіру үлесі 80-100 % шегінде ауытқып отыр.

Цементті әлемдік өндіру үлесінің 47, 1 %-ы тиесілі Қытай ескі зауыттарын құрғақ әдіспен өндіріске қарқынды көшіруде.

Қазіргі уақытта Қытайдағы цементтің 50 %-ы энергия үнемдеуші технологиялар бойынша өндірілді.

Озық тәжірибе жағдайында цемент саласын дамыту мынадай өзара бірін-бірі толықтыратын бағыттар бойынша жүзеге асырылуы тиіс:

1. Цемент өндірудің қолданыстағы ылғал тәсілінен құрғақ тәсілге жаңғырту.

2. Жаңа зауыттарды салу кезінде озық энергия үнемдеуші жоғары өнімді технологияларды пайдалану қажет.

3. Республиканың цемент зауыттарынан алыстағы аудандарында терминалдар желісін құру.

Неміс жабдығының негізінде жылдық өнімділігі 1 млн. тонна зауыт салуға кететін шығын кемінде 120-150 млн. евроны құрайды. Осы фактілердің негізінде бәсекеге қабілеттілігіне талдау жүргізілді. Қорытындысында сапасы үшін шығынды барынша азайту және заласыз шикізатты дайындаудың құрғақ тәсілімен жұмыс істейтін цемент зауыттарының жаңа буынына жүктеуге болады. Бұл өнімнің өнімділігі - бағасы - сапасы қазіргі нарықта ең жақсы арасалмақпен ерекшеленетін жоғары автоматтандырылған және үнемді зауыттар. Жылына 1 млн. тонна клинкер өндірген кездегі технологиялық жабдықтың бағасы шамамен 37 млн. евроны құрайды. Құрылыс жұмысын, карьер техникасын, зертханалық жабдықты қоса алғанда, жиынтық шығын - 70-80 млн. евро.

Клинкер-цемент терминалдары. Цемент саласын сәйкестендірудің тағы бір перспективалық бағыты клинкерлік цемент терминалдары желісін ұйымдастыру болып табылады. Бұл іс-шараның мәні цемент зауыттарының үлестік функцияларының бір бөлігі тұтынушыға қарай өтетіндігін білдіреді. Бұл жағдайда тек қана клинкер көшіріледі, ал белсенді минералдық үстемелер ретінде жергілікті материалдар пайдаланылады. Бұдан өзге, клинкерлік цемент терминалдарын құруға салынған инвестициялар салынып жатқан цемент зауыттарының үлестік қуаттарын құруға арналған шығындарды азайтудың есебінен өтеледі (үлестік жабдықтың бір бөлігі клинкерлік цемент терминалдарына өтеді).

Пилоттық нұсқа ретінде Маңғыстау, Ақтөбе, Батыс Қазақстан, Павлодар және Алматы облыстарында жалпы қуаты 2,1 млн. тонна терминалдар ұйымдастыру ұсынылады.

Құрама темір-бетон бұйымдар мен конструкциялар. Қазақстан Республикасында соңғы онжылдықта қолайлылығы жоғары биік үйлердің сәулеттік алуандығын қамтамасыз еткен монолиттік үй салу кеңінен қолданылып отыр. Алайда, монолиттік үй салу технологиясының едәуір кемшіліктері бар. Монолиттік технология бойынша бетонның сапасы мен бұзылмайтындығына қалыпты орнату және бөлшектеу бойынша еңбекті қажетсіну, бетон қоспасын төсеу орнына тасу, әсіресе қысқы мерзімдерде ауа райы жағдайлары теріс әсер етеді. Жобалық маркаға дейін оның беріктігін жинау үшін жылу режимін сақтай отырып, бетонның төзімділігіне көп уақыт қажет.

Алайда, тұрғын үй салуға қойылатын қазіргі заман талаптары ең алдымен, халықтың қажеттіліктерімен, конструкциялық және әрлеу материалдарының әсемдігімен, тұрғын үйдің төзімділігі мен қолайлылығымен айқындалады. Баға бойынша қол жетімділік факторы да маңызды болып табылады.

Монолиттік үй салу технологиясы өнімділікті арттыру және құрылыстың құнын төмендету талаптарына жауап бермейді. Сондықтан, бүгінде құрылыс саласының алдында жағдайды түбегейлі өзгерту міндеті тұр. Жылдам, арзан және сапалы салу қажет.

Әлемдік тәжірибе бұл міндетке жұмыстың көп бөлігін зауыт жағдайларында, ал құрылыс алаңында түпкілікті құрастыруды жүзеге асыруды білдіретін құрылысты индустрияландырудың есебінен қол жеткізуге болатынын көрсетті. Бұл объектілерді көтеруді жылдамдатады және еңбек шығынын, демек жұмыстардың өзіндік құнын төмендетуге мүмкіндік береді. Бұл ретте соңғы жылдары әлемдік индустриялық үй салудың дамуы өндірістің индустриялық тәсілінің барлық артықшылықтарын сақтау кезінде сәулеттік алуандықты қамтамасыз етуге бағытталғанын атап өту қажет.

Батыс елдерінде қаңқалы-монолиттік үй салудың табысты дамуының кепілі үздіксіз шегендеп бекітусіз қалыптау тәсілімен темір бетон бұйымдары өндірісін әзірлеу және игеру, құрылыс нарығында жоғары

төзімді бетондардың пайда болуы болып табылады. Қазіргі заманғы шегендеп бекітусіз дірілді қалыптау желісі бір жабдықта қуыс төсем тақтасын, қадалар, жол тақталарын, мойнақтар, арқалықтар және т.б. кез келген үлгілік өлшем өнімін шығаруға қабілетті. Қазіргі уақытта дамыған Батыс елдерінде құрама көптеген монолиттік үй салу жүйелері жұмыс істейді.

Біздің республикамызда құрылысты индустриаландырудың ең ұтымды жолы жұмыс істеп тұрған темір-бетон зауыттарының негізінде тұрғын үйлер мен ғимараттар салуға арналған жоғары технологиялық конструкциялар мен детальдар өндірісін құру болып табылады. Бұл ретте Ресейдің оларды әмбебап үй салу комбинаттарына ауыстыра отырып, жұмыс істеп тұрған темір-бетон зауыттарын жаңғырту бойынша тәжірибесі қызықты. Ресейде индустриялық құрылыс комбинаттарын құруға шығындарды қысқарту мақсатында импорттық ғылымды қажетсінетін технологиялық жабдық сатып алынууда, ал жабдықтың металды қажетсінетін бөлігі отандық машина жасау зауыттарында дайындалады.

Темір бетон бұйымдары зауыттарын техникалық қайта жарактандырудың ұсынылып отырған нұсқасы бүгінде Ресей мен Қазақстанның бірнеше қалаларында іске асырылуда.

Жылу оқшаулағыш материалдар.

Энергия тасымалдаушыларға бағаның тұрақты өсуінің аясында автоклавты газ бетоны ретінде жылу оқшаулағыш материалдарды және базальтты талшықтан жасалған минералдық мақта бұйымдарын пайдалану жолымен пайдаланылатын ғимараттардың энергия тұтынуын төмендету үлкен перспективаға ие. Өртүрлі деректер бойынша тұрғын үй секторына республика бойынша тұтынылатын энергияның 25-30 % тиесілі.

Бүгінде қазақстандық газ бетон нарығында қазіргі заманғы жоғары технологиялық жабдықта дайындалған сапалы кеуекті бетон өндірісінің өсуі байқалады. Алайда көлемі жылына 1118 мың м³ қолда бар газ бетон қуаты құрылыстың өскелең қажеттіліктерін қамтамасыз ету үшін жеткіліксіз. Мысалы Батыс елдерінде 1000 тұрғынға газ бетоннан жасалған бұйымдардың жылдық шығарылымы 220-280 м³ құрайды. ТМД елдерінде газ бетонды қолдану бойынша көшбасшы Беларусь болып табылады, мұнда бұл көрсеткіш мың адамға 170 м³-ге жетті. Автоклавты кеуекті бетон бойынша жобалық қуаттарды игеру кезінде газ бетондар шығару 1000 адамға 74 м³-ді құрайды. Шетелдердің тәжірибесін бағдарлай отырып, тұрғын үй салудағы кеуекті бетон нарығын әлеуетін 2014 жылға қарай 2 млн. м³ деп бағамдауға болады.

Серпінді дамып келе жатқан және перспективалы жылу оқшаулағыш материал базальт талшығынан жасалған бұйымдар болып табылады. Қазақстанда 2008 жылы шамамен 640 мың м³ минералдық мақта жылытқыштары пайдаланылған және 2014 жылға қарай нарық көлемі 1900 мың м³ болжанып отыр.

Қазіргі уақытта республикада минералдық мақта бұйымдарын өндіретін 11 кәсіпорын бар.

Кәсіпорындардың көпшілігі 70-80 жылдары салынған және моральдік және физикалық ескірген және тиісінше энергияны қажетсінетін жабдыққа негізделген. Осы зауыттарда жұмыс істейтін ваграндық балқыту агрегаттары балқыту үшін анағұрлым жоғары температура қажет етілетіндіктен базальт тасын балқытуға қабілетсіз. Ақырында бұрын орнатылған технологиялық желілерде шығарылған өнім сапасы бойынша да, бағасы бойынша да бәсекеге қабілетсіз.

Әлемдік тәжірибені талдау минералдық мақта өнімін өндіретін жетекші фирмалар шикізат ретінде базальт жыныстары мен қазіргі заманғы энергия үнемдейтін балқыту агрегаттарын пайдаланатындығын көрсетті. Бұл жоғары сапалы минералдық мақтаны алуға мүмкіндік береді. Республикада соңғы 2-3 жылда озық еуропалық технологиялар қарқынды енгізілу үстінде. Италиядан, Словениядан әкелінген жабдықпен жабдықталған Павлодарда «Базальттік технологиялар» ЖШС, Өскеменде «Изотерм» ЖШС, Ақтөбеде «Базальт - А» ЖШС жоғары өнімді кәсіпорындар салынып, пайдалануға берілді. Жақын жылдарда қазіргі заманғы технологиялар бойынша базальт талшықтарын өндіретін тағы бірнеше кәсіпорын іске қосылатын болады. Бұл зауыттардың өнімі 2-3 жылда ескірген энергия шығынды технологиялар бойынша шығарылатын зауыттардың өнімін толығымен ығыстыратыны болжанып отыр.

Лак бояу өнімі. Қазіргі уақытта лактар мен бояуларды әлемдік сатылым жылына 64 миллиард долларды құрайтынын атап өту қажет. Салада 12 мың компания жұмыс істеуде, бірақ нарықтағы үлесіне барлық сатылымдардың 43 пайызға жуығы тиесілі 11-і көш бастап отыр. Олардың әрбірінің жылдық табысы 1 миллиард долларға жақындап келеді.

Ресейді қоса алғанда белгілі әлемдік бояу өндірушілердің қызметін талдау, акрилдік дисперсия және титан диоксиді болып табылатын негізгі компоненттер ретінде Ciba, BASF, Akzo Nobel, Du pont сияқты ірі химиялық алпауыттардың өнімі пайдаланылатынын көрсетті. Бұл 2 компонент бастапқы шикізат құрамында дайын өнім құнының 82-85%-ын құрайды, оларды жеткізуге көлік шығыстарын бөлу болмашы. Осыған байланысты, лак бояу материалдарын өндіруде отандық қамтудың шикізаттық материалдарының үлесін ұлғайту туралы мәселені қою орынсыз. Бұл жағдайларда отандық өндірістің тиімділігіне су құраушыларынсыз (40%) тек қана қатты компоненттердің импорты есебінен қол жеткізіледі.

Қазіргі уақытта Қазақстан нарығының сыйымдылығы жылына 90 мың тоннаны құрайды. Олардың 26-28 %-ы отандық өндірушілердің үлесіне тиесілі. Импорттың негізгі үлесі (65%-дан астам) Ресейге тиесілі. Басқа жеткізушілер Түркия, Польша, Қытай, Германия, Словения және т.б. болып табылады. 2014 жылғы қарай лак бояу материалдарына қажеттілік жылына шамамен 107 мың тоннаны құрайды.

Шыны өнеркәсібі. Әлемдегі негізгі үрдіс - энергия тасымалдағыштардың тапшылығы, газға, электр энергиясына, көмірге бағаның өсуі, ғимараттарда жылу шығындарын едәуір азайту қажеттілігіне алып келетін жылу энергия желілерінің айтарлықтай жүктемесі мен тозуы. Ғимараттардағы барынша көп жылу

шығындары (50 %-дан астам) терезе арқылы, ал қабырға арқылы 26 пайыз болады. Үлкен әйнек қасбеттерінде және қазіргі заманғы ғимараттардың зерәйнектерінде жылу шығындары бірнеше есеге ұлғаяды. Шыны өндеудің қазіргі заманғы технологияларының дамуымен жылу-энергия үнемдегіш шыны пакеттерін қолдану арқылы жылу энергиясы шығыстарын 12 пайызға дейін айтарлықтай төмендетуге мүмкіндік пайда болды. Осыған байланысты, әлемдегі маңызды бағыттардың бірі бір уақытта ғимараттардың жылу қорғанышының деңгейін арттыруға және адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қабілетті энергия тиімді шынылауды дамыту болады. Энергия үнемдегіш шыны пакетінің ішкі әйнегіндегі арнайы жылу шағылыстырғыш жабын жылу сәулелерін шағылыстырып, термос әсерін қалыптастырады.

Экономикалық және экологиялық әсері:

жаңа энергия кезінен 1 кВт/сағ. өндіруге арналған шығындар 1 кВт/сағ. үнемдеуге кететін шығындардан 7 есеге көп;

кәдімгі шынылауды пайдаланған кезде үй-жайды жылытуға жыл сайын атмосфераға 84 кг CO₂ с 1 м² шығаруға әкелетін энергия шығындалады;

жылу-энергия үнемдегі шыны пакетін пайдаланған кезде бұл сан жылына 13 кг CO₂ с 1 м² - ге төмендейді, яғни, бұл сан 6,5 есеге төмендейді;

болмашы қымбаттау (20 пайыз) кезінде өтімділік мерзімі 1 жыл.

Әлемдік құрылыс тәжірибесінде қауіпсіз шынылау міндетін шешу шыныққан және көп қабатты әйнекті пайдалануға негізделеді. Мысалы Еуропада және Ресейде адамдар көп жиналатын орындарда екі қабаттан жоғары ғимараттарда кәдімгі әйнекті пайдалануға тыйым салынады, тек қана әдеттегіден 7-8 есе берік шыныққан және көп қабатты әйнек пайдаланылады.

Республикада тұрғын үй, қоғамдық және өнеркәсіптік ғимараттарды шынылауға арналған табақ шыны шығарылмайды. Ол тек импортталады.

Табақ шыныларға қажеттілік: 2010 жылы - 22,2 млн. м², 2011 жылы - 25,1 млн. м², 2012 жылы - 28,3 млн. м², 2013 жылы - 31,2 млн. м², 2014 жылы - 35,0 млн. м² құрайды. Бұл ретте барлық пайдаланылатын табақ шынының 70-80%-ы тұрғын үй салуда пайдаланылады.

3.12. Қоршаған ортаға ықпалын бағалау

Құрылыс индустриясындағы энергия үнемдеу энергия тұтынуды үнемдеуді құрайтындардың бірі, себебі құрылыс саласы мен тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы отын-энергетикалық ресурстарын пайдалану көлемі бойынша басқа да шаруашылық салаларының арасында үшінші орында тұр. Осы көлемдердің ішінен бар еңбек ақы төлеу қоры фонды 85% энергия ресурстарын, 11,4% құрылыс материалдары өнеркәсібін, 3,6% құрылысты пайдаланады.

Энергетикалық және басқа да ресурстарды үнемдеу - құрылыс материалдары өнеркәсібі алдында тұрған маңызды міндет. Өндірістік кәсіпорындар үшін жылу мен электр энергиясын пайдалануды жүйелі төмендету бұл отын-энергетикалық ресурстарын сатып алу арналған шығындарды қысқарту мүмкіндігі, сондай-ақ табиғат ресурстарын үнемдеудің жалпы саласына өз үлесін қосу мүмкіндігі.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың 2008 жылғы халыққа жолдауында «Үкімет бірауақытта өз күшін энергия үнемдеу мен экологиялық таза технологияларды енгізуге жұмылдыруы тиіс».

Құрылыс материалдарының өндірісіне арналған шартты отын және электр энергиясының шығын нормаларын салыстырып талдау, Қазақстан мен Ресей үшін бұл көрсеткіштердің ұқсас екенін көрсетті, өйткені бірдей технологиялар қолданылады. ЕО елдермен салыстырғанда гипс, қыш және силикат кірпіш өндірісінен басқа, көрсетілген барлық материалдар үшін бұл көрсеткіштер артық.

Мысалы, ЕО елдерінде Қазақстан мен Ресейге қарағанда цемент өндіру кезінде келісілген отын 101 кг және электр энергиясының шығыны с.870 кВт кем, қыш кірпіш өндіру кезінде келісілген отын 70 кг кем, ал электр энергиясы с.43,4 кВт артық; құрастырмалы темір бетон конструкцияларын өндіру кезінде келісілген шығын 48 кг және электр энергиясы өнім бірлігіне с 11 кВт кем.

Құрылыс материалдарының технологиялары саласында энергия үнемдеу технологияларын (құрамында отын бар материалдарды, әртүрлі қоспаларды және т.б. пайдалану), озық технологиялық жабдықтар мен материалдардың жаңа түрлерін пайдалану есебінен энергия ресурстарын едәуір үнемдеуге қол жеткізуі мүмкін.

Бірінші блок: Құрамында отын бар шикізатты пайдалану жолымен күйдірілетін материалдар өндірісінде отынды үнемдеу (күл шлак, көмір қалдықтары, қиры және т.б.).

Ірі тоннажды құрамында отын бар күл ГРЭС және ЖЭО мен көмір өндіру қалдықтары сияқтыларға барынша қызығушылық білдіруде. Жыл сайын күл шығару 20 млн. тоннаға жетті, 400 млн. тоннадан жоғары үйінділер жиналды Көмір өндіру және көмір байыту қалдықтарының ашылатын кендері 2 млрд. т. астамын құрайды.

Кейбір жылдары фосфорлы және дөмендік қоқыстар, ЖЭС күл және көмір қалдықтарын пайдалана отырып, құрылыс материалдарын алу технологиялары. ГРЭС және ЖЭО күлді пайдалана отырып, күл цемент, күл бетон, күлді күйдірілмеген гравий, күл керамикалық кірпіш алынған болатын. Көмір өндіру және көмір байыту қалдықтары негізінде керамзит, қыш кірпіш және тақталар алынды. Өңделген технологияларды 80 жылдары ҚазССР Өнеркәсіп құрылыс материалдары кәсіпорындарында кеңінен апробациялаудан өтті.

Өткен жылғы қажеттілікке және 2010 және 2014 жылдарға арналған күтілетін қажеттілікке байланысты күл цемент, күл бетон, күлді күйдірілмеген гравий, күл керамикалық кірпіш технологияларын енгізу кезінде дәстүрлі шикізат негізінде цемент, қыш кірпіш, керамзит, бетон және темір бетон сияқты материалдарды алмастыру келісілген отынды айтарлықтай үнемдеуге болады. Мысалы, 2007 жылы келісілген отынды 1,34 млн.т., 2010 жылы келісілген отынды - 1,86 млн.т, 2014 жылы - келісілген отынды 2,5 млн.т үнемдеу күтілуі мүмкін болатын.

Екінші блок: Диспергированделген техногендік өнімдерді (күлдер, шлактар, шламдар, қалдықтар және т.б) пайдалану жолымен ұнтақ, кесек материалдары өндірісінде энергияны үнемдеу.

Құрылыс материалдары өнеркәсібінде энергияны қажет ететіндер ұсақтау және ұнтақтау процесі болып табылады. Тау-кен өнеркәсібіндегі ұсақтау және ұнтақтау операцияларына бар технологиялар кезінде барлық шығындардың 50% астамы бірінші кезекте, энергетиканы қамтиды. Сондықтан ұсақтау процесінен өткен мынадай қалдықтарды пайдалану орынды: тау-кен өнеркәсібі, ТЭС күлдері және шлактар, байыту комбинаттарының қалдықтары, тас өндіру және қайта өңдеу және т.б.

10 % (4 млн.т) цементті аралас кішкене клинкерлік байланыстырушы (СМВ) 5 % (2 млн. т) және 5% (2 млн. т) аралас клинкерлік емес байланыстырушы алмастырудан жыл сайын 500 мың тонна сұйық отын үнемдеуге болады.

Табиғи құмды алмастыру кезінде ЖЭС алаңдарындағы ҚҚҚ өндіруді 50 % ұйымдастыру кезінде құрғақ құрылыс қоспалары (ҚҚҚ) және оларды 8 млн т. көлемінде өндіру ҚҚҚ өндіру кезінде дәстүрлі пайдаланылатын кәдімгі құмды кептірудің орнына электр сүзгіштің ішінен құрғақ күлді кептіруді алып тастау есебінен жыл сайын 61 мың т.сұйық отын үнемдеуге болады.

Барлық көлемі 4 млн. текше м. табиғи құмды шлаққа және күлге алмастыру жыл сайын 4 мың т. дизелдік отынды үнемдеуге әкеледі; 4 млн текше м. табиғи қиыршықтасты шлаққа алмастыру жыл сайын 14 мың т. дизелдік отынды үнемдеуге болады.

Үшінші блок: Тиімді технологиялық жабдықтарды қолдану арқылы отын мен энергияны үнемдеу.

Қазіргі уақытта өндірісте қолданылатын құрылыс материалдары технологияларының, техникалық шешімдері мен жабдықтардың кейбір түрлері жоғары сапалы энергияны қажет ететіндер болып табылады. Бірінші кезекте бұл цемент өндіруге қатысты. Шикізаттық қоспаны дайындауға қарамастан портландцемент өндірісінің екі негізгі тәсілмен ерекшеленеді: сулы және құрғақ. Қазақстанда цемент негізінен сулы тәсілмен өндіріледі.

Сулы тәсілмен дайындау кезінде клинкер тоннаға отынның орташа шығыны 240 кг, құрғақ - 183,9 кг құрайды. Құрғақ тәсіл бойынша дайындау кезінде кесілген отынды үнемдеу 56,1 кг тонна клинкерді құрайды.

Қажеттілігі үнемдеуді қажет ететін қажеттілік өндірісінің көлемін есепке ала отырып, цемент өндірудің құрғақ тәсілге өтуі кезінде: келісілген отын 2007 жылы - 504,9 мың т, келісілген отын 2010 жылы - 690,03 мың т, келісілген отын 2014 жылы - 942,48 мың т күтіледі.

Сұранысқа ие материалдардың бірі қалыптаудың пластикалық және жартылай құрғақ тәсілмен жүзеге асырылып, өндірілетін керамикалық кірпіш болып табылады. Өндірістің жартылай құрғақ тәсілі кезінде шикідей кептіру шикізат кептіру процесі жоқ, бұл отынды айтарлықтай үнемдеуге мүмкіндік береді. Қалыптаудың пластикалық тәсілі кезінде 1000 дана кірпішке келісілген отынның шығыны 240 кг құрайды. Қалыптаудың жартылай құрғақ тәсілі кезінде 1000 дана кірпішке келісілген отынның шығыны 180 кг құрайды. Келісілген отыннан күтілетін үнемдеу 1000 дана келісілген кірпішке 60кг құрайды. Келісілген отын шығынын азайту есебінен өнімді қайта өңдеудің атмосфераға шығарындылар көлемі қысқарады.

Өндірістің болжамды көлемін және үнемдеуді қажет етуі мүмкін қажеттілікті есепке ала отырып, кірпіш өндіруді жартылай құрғақ тәсілге ауыстыру кезінде: келісілген отын 2007 жылы - 45,3 мың т, келісілген отын 2010 жылы - 62,2 мың т. күтілуі мүмкін және келісілген отын 2014 жылы - 84,5 мың т.

Негізгі құрылыс материалы ретінде бетонды шығаруға құрылыс материалдарын өнеркәсіпке жататын отын-энергетикалық ресурстардың 40 % дейін жұмсалады. Құрама темір-бетон бұйымдарын дайындау және монолиттік конструкцияларын салу кезінде оларды барлық ел аумағында жыл ішінде 1 текше м. бетонға келісілген отын 60-100 кг бірдей шығыспен 80⁰С температура кезінде төменгі әлеуетін жылмен термоөңдеуге ұшырайды.

Бетон және темір-бетон бұйымдары өндірісі кезінде энергияны пайдалануды азайту тәсілдерінің бірі гелиотехникалық құрылғылардың көмегімен күн энергиясын пайдалану болып табылады. Энергияның жаңа түрін игеру үлес салмағын немесе бетонның қатаюын үдететін және оларды дәстүрлі жылу тасығыштармен толық бәсекеге қабілетті термоөңдеудің ұзақтығы бойынша тұтынуды мүлде алып тастайды. Бұл ретте термоылғалдық өңдеу кезінде буды үнемдеу 750 кг және электрлік термоөңдеу кезінде бетон бұйымдары 1 текше м сағ. 200 кВт жуық электр энергиясын үнемдеу құрайды.

Көптеген энергетика шығындары тек қайта өңделетін материалдардың көпшілігінің көлемімен ғана емес, бірақ КППД пайдаланатын диірмендер төменгі тиімділігімен сипатталады және жақсы жағдайда 5% тәртібіне жетеді.

Сондықтан соңғы уақытта құрылыс материалдарының ұнтақталған жіңішкелігін арттыру бойынша жұмыстар жоғары өнімділікпен, энергиялық қауырттылықпен және өңделуші ортаға қарқынды ықпал ететін тиімді әдістер мен тетіктерді қолдануға негізделген.

Қазіргі уақытта цемент клинкерінің ұнтағы және басқа да құрылыс материалдары үшін диірмендердің жаңа қағидаттық конструкциялары мен принциптері бойынша әрекеті әзірленді.

Оған аса жұқа материалдарды алуға, мүмкіндік беретін «планетарная мельница» (Ресей) жатады, ал кез келген қатты заттарды ұсатады. Ұнтақтаудың ірілігі 5 мкм (адам шашынан 5-10 рет жұқа). Эл/энергиясының шығыны сағ. 30 кВт, дөңгелек диірменге қарағанда 1,3 есе кем. Орталық - эллиптикалық диірмен ОЭД 25 (Ресей) өндірістік жоғары ұсақтау саласындағы жаңа әзірleme болып табылады. ОЭД 25 диірмен минералдық шикізат пен көмірді ұсақтау үшін, цемент зауыттарына арналған (құрғақ және сулы тәсілмен цемент өндіру кезінде клинкерді ұсақтау), Эл/энергиясының шығыны сағ.18-30 кВт, дөңгелек диірменге қарағанда 1,3-2,2 есе кем. «Атох» білікті диірмен (Германия, Жапония) үшін арналған әртүрлі минералдық шикізатқа өнеркәсіптік жұқалап ұсақтау. Эл/энергиясының шығыны сағ. 26,7 кВт, дөңгелек диірменге қарағанда 1,5 есе кем. «Pfeiffer» Білікті диірмен (Германия) цемент зауыттары мен әртүрлі минералдық шикізатты жұқалап ұсақтауға арналған. Эл/энергиясының шығыны сағ. 10,4 кВт, дөңгелек диірменге қарағанда 3,8 есе кем.

Төртінші блок: Цемент өндірісіндегі энергия сыйымдылықты төмендетудің аз инвестициялық жолы.

Қазіргі уақытта барынша капиталсыйымды бірақ, өте тиімді технологияларды енгізу қажет, мысалы, тұйықталған циклдегі шикізат пен цементті ұсатуды енгізу. Бұл іс-шара цемент сапасын жақсартуға және цементті ұсатуға арналған электр энергиясының шығындарын 15-20% қысқартуға мүмкіндік береді. Суперпластификаторлар мен қатаю үдеткіштеріне үлестерді қоса отырып, айрықша сәйкестігіне осындай технология тиімді.

Клинкерді күйдіруде оны өндірудің сулы тәсілі кезінде отын шығындарын едәуір төмендетуді қамтамасыз ететін бірқатар сынақтан өткен техникалық шешімдер бар. Отынды үнемдеу резерві сұйытқыш шламдарды қолдану болып қала береді, себебі шлам ылғалдылығының төмендеуі әрбір проценті клинкерді күйдіруде отынның үлес шығындарын орташа 117-146 кДж/кг, яғни 1,7-2 %-ке азайтуға мүмкіндік беретіні белгілі.

Айналымды пештерді футеровкалау үшін жоғары тиімді жылу оқшаулағыш материалдарды қолдану да отын шығындарын клинкердің тоннасына 2-3 килограммға төмендетуге мүмкіндік береді.

Бесінші блок: Құрылыстағы цемент сыйымдылығын төмендету.

Құрылыстағы цемент сыйымдылығын төмендету жолдарының бірі құрамында портландцемент 50 % дейін төмендетілген, сондай-ақ төмен маркалы цементсіз байланыстырғыштардың болуымен портландцементтің түрлерін қолдану болып табылады.

Аралас цементті пайдалану үнемдеу тұрғысынан орынды, Өйткені клинкердің 10-15 % үнемделеді. Қарапайым бетондарды, қалау және сылақтау ерітінділерді, дайындау үшін жоғары маркалы цементті пайдалану орынды емес, өйткені олардың тұрмыстық төзімділігін пайдалануға болмайды. Цементке ұсақ ұнтақталған құмның айтарлықтай жоғары маркалы құмды, карбонатты жыныстарды және басқа да таралған жергілікті қосындыларды қосу кезінде бірқатар бетондар мен ерітінділерді алу үшін жарамды цемент алады, бұл ретте портландцементке үнемдеуге қол жеткізіледі.

Құрылыс индустриясында байланыстырғыш шлакпортландцемент «құрамында 60%-ға дейін шлак бар», портландцемент толықтырушылармен «құрамында 60%-ға дейін толықтырушылар бар» және гипсті шлак цементті байланыстырғыш (40-65% құрылыс гипсі немесе ангидрит, 30-50% қышқыл дөменді түйіршіктелген шлак және 5-8% портландцемент) кеңінен қолданылуы тиіс.

Құрылыста қолданылатын төмен маркалы цементсіз байланыстырғыштарға 50, 100, 150 және 200 маркалы әк-шлак байланыстырғыштар; 100, 150, 200 және 250 маркалы сульфатты шлак байланыстырғыштар жатады. Сульфатты шлақтың екі түрі бар екені белгілі - олар: гипсті шлак және клинкерлік емес шлак. Гипсті шлак байланыстырғыштары 80-85 % шлактан, 10-15 % екіорынбасушы гипс немесе ангидрит және 5 % клинкер портландцементінен немесе 2 % әктен дайындалады. Шлақты клинкерлік емес байланыстырғыштар 85-90 % шлактан, 6-8 % ангидрит және 4-7% күйдірілген доломиттен тұрады.

Жоғарыда көрсетілген цементтерді құрылыста қолдану портландцементке 40-100% дейін үнемдеуге мүмкіндік береді.

Цементті үнемдеудің күшті құралы химиялық қоспалар, және бірінші кезекте пластификаторлар болып табылады. С-3 бетон суперпластификаторын жүргізу кезінде цементті (бетондық қоспаның айнымас илгіштігі кезінде) 20 %-ға дейін үнемдеуге болады. Цементтің шығынын төмендетпей және бетон қоспасының илгіштігін ұлғатпай, бірақ оның сулы цементпен арақатынасын төмендетіп, бетонның беріктігін 20-25 %-ға көтеруге болады. Қуыс дене бұйымдардың әрбір 10 пайызы отынның 7-8 пайызын үнемдейді.

Алтыншы блок: Ғимараттар мен ғимараттардың жылу қорғанышын жақсарту.

Энергия үнемдеудің негізгі бағыттарының бірі ғимараттардың жылу қорғанышын жақсарту болып табылады.

Қазақстанда жылу пайдалану жылына шамамен 172 млн ГКал құрайды, шартты отынның 30 млн тоннадан астамы жылумен қамтуға жұмсалады. Қазақстанның қалалары және бұрынғы Кеңес одағының басқа да республикалары үшін орталықтандырылған жылумен қамту тән болып табылады, оның маңызды бөлігі қазіргі уақытта қанағаттанарлықсыз жағдайда тұр. Жүргізілген талдау жылу жүйелеріндегі жылудың жалпы шығыны 30-40%-ға жеткенін, бұл Еуропа елдерінің ұқсас жүйелерінен 3-4 есе жоғары екенін

көрсетті. Қоршау конструкцияларының энергия үнемдеуі бойынша қазіргі заманғы талаптар ғимараттың тиімді жылу қорғаныш проблемасын шешуге мүмкіндік беретін жоғары технологиялық материалдар мен жүйелерді пайдалануды көрсетеді.

Қазіргі уақытта ғимараттың энергияны тұтынуын азайтуға ерекше назар аударылуда. Оларды жылытуға энергия ресурстарының айтарлықтай бөлігі шығындалатыны дәлелденді (әртүрлі елдерде 20-дан 40 %-ға дейін), оларды жаққан кезде CO₂ антропогенінің айтарлықтай үлесі түзіледі.

Ауданы тіпті тұрғын үй ғимараттарында бөлме қабырғалары ауданының 40%-на жететін терезелер арқылы қоршау конструкциялары арқылы жалпы жылу шығындарының 30-70%-ы болады.

Осыған байланысты отандық тиімді жылытқыштар өндіру проблемасы елеулі өзектілікке ие. Ең алдымен бұл талшықты жылытқыштар, газ толтырылған пластмассалар, кеуекті бетоннан, көбікті бетоннан және т.б. жасалған жылытқыштар. Мамандардың мәліметі бойынша әрбір құрылысқа салынған 1м³ жылу оқшаулағыштар орташа үнемдеуде жылына шартты отынның 1,45 т қамтамсыз етеді.

Тиімді терезелердің негізгі элементтері инертті газбен және терезенің немесе үлбірдің ішкі жағына жылу шағылыстырғыш жабында міндетті түрде жаба отырып, арнайы үлбірімен толтырылған шыны пакеті болып табылады. Соңғы уақыттарда төменгі эмиссиялық шыныны қолданады.

«Пассивті үй» тұжырымдамасы әлемдік экономиканың энергия тиімділігін арттырудағы нағыз серпіні болып табылады. Бұл ретте жылу шығандары қазіргі заманғы энергия үнемдеу технологиялары және жоғары тиімді жылу оқшаулағыш материалдар пайдаланылатын ғимараттың құрылыстық ерекшелігі арқасында тоқтатылады.

Бұл ретте қазіргі заманғы «пассивті үй» Германияда жылудың үлес шығыны 90-жылдардағы төмен энергия тұтынған үйде 14-32 Вт ч/м² жылудың үлес шығынына қарсы кемінде 7-ден құрайды.

Ресейде құрылыстар жана «Ғимаратты жылулық қорғау» СНиП 23-02-2003 сәйкес жылудың үлестік шығынын ескі салынған үймен (90-жылдардың ортасына дейін) салыстырғанда 1,7 есеге төмендетуді көздейді.

Мәскеу облысының құрылысшылар деректері бойынша терезені жылыту 7%, терезені ауыстыру - 4,7%, жабындыны жылыту - 4,0%, желдеткіш жүйесіне жылуды кәдеге асыру - 11,5%, жылуды бақылау және есептеу аспаптарын қондыру - 15,3% жылуды жиынтық үнемдеу - 42,5% үнемдеуді көрсетеді.

Жалпы құрылыс индустриясында ұсынылған Энергия үнемдеу бағдарламасы шеңберінде энергия үнемдеу технологияларын енгізу есебінен құрылыс материалдарын және тұрғын үй коммуналдық шаруалықта жұмсалған энергия және отын 30 %-ға дейін үнемделетін болады.

4. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері және іске асырудан күтілетін нәтиже

4.1. Бағдарламаның мақсаты

Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясының индустриялық-инновациялық дамуын қамтамасыз ету, тұрақты және теңгерімделген құрылыс материалдарын өндіру.

4.2. Бағдарламаның міндеттері

Мақсатқа жету үшін алға мынадай міндеттер қойылған:

1. Құрылыс саласын техникалық реттеу жүйесін реформалау;
2. Өңірлерді аумақтық жоспарлауды және елді мекендердің қала құрылысын дамытуды жетілдіру;
3. Құрылыс саласында баға белгілеудің жаңа жүйесіне көшу;
4. ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 Қаулысымен алып тасталды (бұр.ред.қара);
5. Құрылыс материалдарын өндіруді дамыту.

6. Индустриялық-инновациялық негізде қосылған құны жоғары бәсекеге қабілетті, энергия үнемдеуші, ресурс үнемдеуші құрылыс материалдарын, бұйымдар мен конструкциялар өндіруді дамыту.

6.1 Қазақстан Республикасының аумағында басым салаларда құрылыс материалдарын өндіретін жаңа қуаттарды құру.

6.2. Ішкі сондай-ақ сыртқы нарықта сұранысты қанағаттандыратын тиімді инновациялық жобаларды қолдана отырып өндірістік қуаттарды жаңартуға отандық құрылыс материалдары өнеркәсібінің кәсіпорындары мен құрылыс индустриясы үшін ынталандыруды қамтамасыз ету және жағдай жасау. Құрылыс индустриясы өнеркәсібін білікті кадр ресурстарымен және құрылыс материалдарымен қамтамасыз ету.

6.3. Құрылыс жұмыстарының маусымдылығы және аумақтық орналастыру мәселелерін шешу мақсатында жаңа және жаңғыртылатын жобалар жасау есебінен құрылыс материалдарын өндіру, жабдықтау, тұтыну ағынының теңгерімделген сызбасын әзірлеу. Құрылыстың жыл бойғы ырғақтылығын ұйымдастыру.

7. Құрылыс индустриясының индустриялық-инновациялық дамуын және 2010-2012 жылдарға арналған құрылыс материалдарын өндіруді кешенді ғылыми-технологиялық қамтамасыз ету.

ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 Қаулысымен 4.3-кіші бөлім өзгертілді (бұр.ред.қара); ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен 4.3-кіші бөлім жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

4.3. Бағдарламаның нысаналы индикаторлары

1. Өзге де металл емес минералдық өнімдер өндірісінде жалпы қосылған құнды 2008 жылғы деңгейге қатысты нақты мәнде кемінде 66%-ға ұлғайту.
2. Ішкі нарықтың қажеттілігін құрылыс материалдарымен 80%-дан астамға қанағаттандыру.
3. Өзге де металл емес минералдық өнімдер өндірісінде еңбек өнімділігін 2008 жылғы деңгейге қатысты нақты мәнде 1,9 есеге ұлғайту.

12-кесте. Жылдар бойынша нысаналы индикаторлардың ұлғаю серпіні

Тікелей нәтижелердің көрсеткіштері	Өлш. бірл.	Дерек			Болжамды кезең	
		2010	2011	2012	2013	2014
Өзге де металл емес минералдық өнімдер өндірісінде еңбек өнімділігін 2008 жылғы деңгейге қатысты нақты мәнде 1,9 есеге ұлғайту	%	179,3	191,0	227,3	180	190
Өзге де металл емес минералдық өнімдер өндірісінде жалпы қосылған құнды 2008 жылғы деңгейге қатысты нақты мәнде кемінде 66%-ға ұлғайту	%	101,8	118,0	130,6	50	66
Ішкі нарықтың қажеттілігін құрылыс материалдарымен 80%-дан астамға қанағаттандыру	%	63,2	65,2	68,3	75	80

Кесте деректерінен республиканың құрылыс индустриясы кәсіпорындарының ЖҚК орта есеппен 66%-ға, ішкі нарықтың қажеттілігін құрылыс материалдарымен 80%-дан кем емес, еңбек өнімділігін 2008 жылғы деңгейге қатысты нақты мәнде 1,9 есеге ұлғайту мүмкіндігі бар екенін көруге болады. 2009 - 2014 жылдар кезеңінде бұған іс-шаралар жоспарына 3-қосымшаға сәйкес мынадай жобаларды іске асыра отырып қол жеткізуге болады:

- жұмыс істеп тұрған цемент зауыттарын жаңғырту;
- жаңа зауыттарды салу;
- индустриялық құрылыс комбинаттарының желісін ұйымдастыру;
- сантехкерамика шығару зауытын салу;
- Қуаты арттыра отырып, керамика зауыттарын жаңғырту;
- Балшық өңдеу комбинатының құрылысын ұйымдастыру.

ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 4.4-кіші бөлім өзгертілді

4.4. Бағдарламаны іске асырудан күтілетін нәтижелердің көрсеткіштері

Күтілетін нәтижелерінің ең бастыларының бірі құрылыс нарығын бағасы бойынша және сапасы бойынша қолжетімді құрылыс материалдарымен, бұйымдарымен толтыру, сондай-ақ азаматтарды қолжетімді тұрғын үймен қамтамасыз ету болуы тиіс.

Күтілетін нәтиже:

цемент өндірісінде 2014 жылға қарай жұмыс істеп тұрған және жаңа кәсіпорындарда цемент шығару жылына 7 млн. тоннаға жеткізіледі, цемент терминалдары салынады, жұмыс істеп тұрған цемент зауыттарын техникалық қайта жарактау жүргізіледі және негізгі құралдардың тозу дәрежесі 30%-ға дейін қысқарады;

керамика өндірісінде 2014 жылға қарай керамикалық тақтайшаларды шығару жылына 5,5 млн. шаршы м. дейін жеткізіліп, қуаты жылына 200 мың тонна балшықты қайта өңдеу жөніндегі байыту комбинаты салынады;

шыны өндірісінде жылына қуаты 140 мың тоннаға дейін шыны зауытының құрылысы басталатын болады.

индустриалды құрылыста 2014 жылға қарай жылына жалпы қуаты 900 мың м² тұрғын үй, 6 индустриялық құрылыс комбинаты салынатын болады, оның негізінде энергопассивті үйлер салу ұйымдастырылатын болады.

Ақтөбе, Алматы, Астана және Шымкент қалаларындағы 6 индустриялық құрылыс комбинаттарының төнірегінде құрылыс материалдарын (терезе мен есік, ламинат, линолеум және басқалары) өндіретін және

қызметтер көрсететін (жобалау-ізвестіру, дизайнерлік, әрлеу және басқалары) кемінде 60 шағын және орташа кәсіпорындар құрылатын болады.

Жаңа технологиялар мен өнімділігі жоғары жабдықтарды енгізу өнімнің материал сыйымдылығын, энергия сыйымдылығын және еңбек сыйымдылығын азайтуға, құрылыс материалдарының ассортиментін көбейтуге және сапасын жақсартуға мүмкіндік береді.

Қосымша жұмыс орындарын құру және халықтың жұмыспен қамтылуын арттыру, салықтардың нақты түсімін ұлғайту.

Индустриялық құрылыс комбинаттарын құру Республикалық бюджеттен қаржыландыруды қажет етпейді.

Кең ауқымды инфрақұрылымдық және өнеркәсіптік құрылыс көзделуде:

Халықаралық және транзиттік дәліздерді қайта құру: Батыс Еуропа - Батыс Қытай (1 868 км); Ақтөбе қаласын айналып өтетін (204 км) жол салуды қоса алғанда, РФ шекарасы-Орал-Ақтөбе қалалары учаскесінде Самара-Шымкент; Астрахань-Атырау-Ақтау-Бейнеу-Ақтау учаскесіндегі Түрікменстан қаласы (470 км) және Жетібай-Түрікменстан қаласы (237 км); Омбы-Павлодар-Майқапшағай (538 км); Шортанды-Көкшетау-Петропавл учаскесінде Алматы-Қарағанды-Астана-Петропавл (264 км); Астана-Қостанай-Челябі (119 км) және басқалары;

Халықаралық маңызы бар автожолдарды қайта жаңғырту: Таскескен - Бақты (ҚХР шекарасы, 108 км); Жезқазған - Петропавл (582 км); Ақтөбе - Атырау (237 км); Астана - Шідерті (120 км) және басқалары;

Концессиялық жобалар: Батыс Еуропа - Батыс Қытай жобасының шеңберінде Ташкент-Шымкент-Жамбыл облысының шекарасы (209,3 км) және Алматы-Қорғас (301 км); Астана-Қарағанды (238 км); Алматы-Қапшағай (104 км); Астана-Шортанды учаскесінде интеллектуалдық-көлік және төлем жүйелерін (ИКТЖ) енгізу және басқалары;

Республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын күрделі, орташа, ағымдағы жөндеу (9 951 км);

Жетіген-Қорғас - (293 км), Өзен-Түрікменстан мемлекеттік шекарасы (146 км) жаңа теміржол желісін салу;

Ұлттық энергетика желісін жаңғырту (2-кезең);

Алматы және Алматы облысында трансформаторлық қосалқы станциялар салу;

Құрылыстағы техникалық реттеу реформасы Қазақстанға:

тең құқықты қатысушы ретінде халықаралық сауда-экономикалық кеңістікке біте қайнасуға;

экономиканың жоғары технологиялық дамуын қамтамасыз етуге;

жылжымайтын мүлікке шетел инвестициясын тартуға;

нарықты сапасы жоғары және қауіпсіз өніммен толықтыру үшін жағдай жасауға;

отандық мамандардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға;

Қазақстанда құрылыстың тұрақты жоғары мәдениетін қалыптастыру үшін іргетас қалауға мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасының Құрылыс техникалық регламентінің қолданысқа енгізілуімен мыналарға қол жеткізілетін болады:

1. Жобалаудың техникалық реттеу жүйесінің ашықтығы мен қарапайымдылығы, Қазақстанның аумағында салынатын құрылыс объектілерін салуға, пайдалануға және нормативтік сәйкестігін бақылауға рұқсат беру.

2. Отандық нормативтік талаптардың халықаралық нормалар мен стандарттардың талаптарымен үйлесімділігі, бұл талаптардың сәйкессіздік проблемасын, сараптама жүргізудің мүмкін еместігін, негізгі құжаттарға қол жетпеушілік және шетелдік мамандарды тарта отырып объектілерді салу кезінде туындайтын басқа да проблемаларды жояды.

3. Шетелдік тұтынушыға сапалы жаңа, ашық, ұғынықты нормативтік режим ірі ауқымды шетелдік инвестициялар үшін Қазақстанның тартымдылығын арттырады.

4. Нормалаудың параметрлік үлгісі талаптарды құрылыс тәжірибесінде қолданудың икемділігін қамтамасыз етеді және осы заманғы энергия үнемдейтін және тиімді құрылыс технологияларын, шешімдерді, материалдар мен бұйымдарды енгізуді оңайлатады.

5. Бүкіл дүниежүзілік сауда-экономикалық жүйенің басқа қатысушылармен үйлесімді, жаңа құрылыс регламенті қазақстандық құрылыс өнімдерінің, технологияның жылжуына және шетел нарықтарына ноу-хау және құрылыс саласының халықаралық деңгейде бәсекеге қабілеттілігін арттыруға мүмкіндік жасайтын болады.

6. Құрылыс кешені қызметтерінің сапасы және ғимараттар мен құрылыстардың қауіпсіздігі жақсарады.

7. Инвестиция үшін қолайлы құрылыс саласындағы нормативтік режим күрделі құрылыстың жылдамдатылған қарқыны үшін жағдай жасайды, бұл өз кезегінде экономиканың сабақтас салаларына инвестицияның тізбекті реакциясын тудырады, жаңа жұмыс орындарын жасайды, және тұтас алғанда Республиканың экономикалық даму қарқынын жылдамдатуға алып келеді.

Бағдарлама кезең-кезеңімен 2010-2014 жылдары орындалатын болады.

Бірінші кезең (2010-2012 жылдары) - саланы қолдау мен дамыту инфрақұрылымдарын нығайту үшін ұйымдастыру тетіктері мен базасын жасау.

1-кезеңнің мақсаттары мен нәтижелері:

құрылыс индустриясында жалпы қосылған құнды кемінде 40 % арттыру (12-кесте);

отандық құрылыс материалдарын өндіру үлесін 70 %-ға дейін арттыру (12-кесте);

Өнеркәсіпте құрылыс материалдарының еңбек өнімділігін бір адамға 20 000 АҚШ долларына дейін арттыру(12-кесте);

құрылыс және құрылыс материалдары секторында өндіріс көлемінің 1 200 мың тоннасы (12,9%) экспортталады (цемент саласы) (іс-шаралар жоспарына 2-қосымша);

Бағдарламаны іске асырудың нормативтік-құқықтық, ғылыми-әдістемелік және ұйымдық-басқару базаларын қалыптастыру (әзірлеу, келісу және бекіту), өңірлік бағдарламаларды әзірлеу;

құрылыс материалдарының қажеттілік және өндіру теңгерімдерін нақтылау және құрылыс саласын дамыту сызбасын түзету;

техникалық-экономикалық негіздемелер мен бизнес-жоспарлар әзірлеу.

Екінші кезең (2012-2014 жылдар) - негізгі қаланған әлеуетті іске асыру, қарқынды өсу. Бұл кезеңде бірінші кезеңде алынған оң нәтижелерді тарату, саланы қолдау инфрақұрылымының бар элементтерін жүйелі нығайту және жоқтарын салып шығу, саланы жүйелі нығайту, мақсатты параметрлері айқындалған және оны іске асырудың 1-кезеңінің шеңберінде нақтыланған Бағдарламаның негізгі нәтижелеріне жетуге инфрақұрылымы бар фокусты жылжыту орын алады.

2-кезеңнің мақсаттары мен нәтижелері:

құрылыс индустриясында жалпы қосылған құнын кемінде 76 % арттыру (12-кесте);

отандық құрылыс материалдарын өндіру үлесін 80 %-ға дейін арттыру (12-кесте);

өнеркәсіпте құрылыс материалдарының еңбек өнімділігін бір адамға 24 000 АҚШ долларына дейін арттыру (12-кесте);

жалпы аланы 34 млн. кв. метр тұрғын үй салу (12-кесте);

құрылыс және құрылыс материалдары секторында өндіріс көлемінен 2 700 мың тонна (20 %) экспортталады (цемент саласы) (іс-шаралар жоспарына 2-қосымша);

сала ұйымдарына техникалық көмек көрсету;

құрылыс материалдары мен құрылыс индустриясы өнеркәсіптерін техникалық қайта жарактандыру;

құрылыс индустриясы жаңа салу және құрылысы басталғандарын пайдалануға кәсіпорындарының пайдалануға беру;

құрылыс өнімдерінің тиімді нарығын қалыптастыру;

құрылыста техникалық реттеу реформасын аяқтау.

5.1. Құрылыс саласын техникалық реттеу жүйесін реформалау

Реформалардың дүниежүзілік тәжірибесін талдау құрылыс саласының техникалық реттеу жүйесінің негізгі компоненттерін - нормативтік базасын, сәйкестігі бағалау жүйесін және қадағалау мен бақылау жүйесін бір мезгілде кешенді реформалау қажеттігін көрсетті.

Құрылыс саласының нормативтік базасы саласында реформалар барысында нормалаудың ұйғарылған әдісінен прогрессивті параметрлік әдіске кезең-кезеңімен өтуді жүзеге асыру көзделеді.

Жаңа әдіс нормативтік сәйкестікке жетудің балама жолдары болып табылатын құрылыс шешімдері әдістерін пайдалану есебінен инновацияларды енгізуге мүмкіндік туғызатын болады.

Балама шешімдер әдісі - құрылыс саласының жаңашылдарына инновацияны, жаңа технологияларды, материалдарды, бұйымдарды, әдістерді, қолдануға, бірегей шешім ұсынуға және іске асыруға мүмкіндік береді.

Балама шешімдер сонымен қатар құрылыста Қазақстанның қолданыстағы икемсіз нормативтік базасына үйлеспейтін озық шешімдер мен технологияларды қолдану — Қазақстанда ірі отандық және шетелдік құрылыс нарығының қатысушылары үнемі кездесіп тұратын проблеманы шешуге мүмкіндік береді.

ЕурАзЭҚ шеңберінде «Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдардың қауіпсіздігі туралы» құрылыс техникалық регламентін - сапалы жаңа құжат әзірлеу болжанып отыр. Осы құжат ЕурАзЭҚ елдерінде құрылысты техникалық реттеудің барлық объектілеріне қойылатын жалпы міндетті талаптарды белгілейтін болады.

Құрылыс техникалық регламент құрылыс заңнамасын сақтаудың қазіргі заманғы құралдарының жиынтығымен жабдықталатын болады, ол техникалық реттеу субъектілеріне өлшемдік нормалардың талаптарын орындауға мүмкіндік береді. Бірыңғай нормативтік құқықтық кеңістікті қалыптастыру мақсатында ЕурАзЭҚ елдерінің аумағында «Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдарының қауіпсіздігі туралы» құрылыс техникалық регламентін енгізгенде құрылыс саласында ұлттық техникалық регламенттер күшін жояды.

Техникалық реттеу жүйесін реформалаудың бастапқы сатысында республиканың құрылыс индустриясының жобалау, құрылыс ұйымдары мен кәсіпорындарын Қазақстанның жағдайына бейімделген Еурокодтар мен еуропалық стандарттарға кезең-кезеңімен өту жоспарланған, бұл құрылыс өнімдері мен қызметтерін экспорттауды кеңейтуді қамтамасыз етуге, озық технологияларды, инновациялық шешімдерді

енгізуге, сондай-ақ, елдің аумағында және шетелдерде инвестициялық жобаларды іске асыру кезінде техникалық тосқауылдарды алып тастауға мүмкіндік береді.

Шетелдік үлгі құжаттарды инженерлік-техникалық талдау Қазақстанда тікелей қолдану үшін пайдаланылуы немесе отандық аналогта түрленуі мүмкін ең жақсы жағдайды анықтауға мүмкіндік береді. Бұл ретте, басымдық халықаралық, жаһандық және өңірлік нормалар мен стандарттарға берілетін болады.

Құрылыста нормалаудың осы заманғы әдісіне өту - техникалық реттеу-қадағалау-бақылау қызметінің екінші құрамдас жүйесін сапалы қайта құруды талап етеді.

Құрылыс заңнамасының сақталуын қадағалау және бақылау саласындағы озық халықаралық тәжірибеге сәйкес жергілікті қадағалау-бақылау органдары қызметкерлерін міндетті кезеңдік аттестаттауды жетілдіру болжанып отыр.

Аттестаттаудың мақсаты Қазақстанның барлық аумағында жаппай қадағалау-бақылау қызметінің бірдей жоғары сапасын қамтамасыз ету болып табылады.

Бұл мемлекеттік құрылыс инспекторларының жоғары кәсіби біліктілігі мен дербес жауапкершілігін қамтамасыз етеді.

Техникалық реттеу шеңберінде техникалық қадағалауды, жобаларды сараптауды, ғимараттар мен құрылыстардың беріктігі мен сенімділігін бағалауды жүзеге асыратын жеке тұлғаларды аттестаттау көзделіп отыр, оларға мемлекеттік құрылыс инспекторларына қолданылатын аттестаттау принциптері қолданылатын болады.

Мемлекеттік қадағалау және бақылау органдарына қосымша техникалық реттеу шеңберінде жеке сарапшы мамандар маман институтын құру көзделуде, оларға да мемлекеттік органдардың қызметкерлеріне қолданылатын аттестаттау принциптері қолданылатын болады.

Үшіншіден, техникалық реттеу субъектілері мен объектілерінің құрылыс заңнамасының талаптарына сәйкестігін бағалау жүйесі техникалық реттеу жүйесінің маңыздылығы кем емес құрамдас бөлігі болып табылады.

Сәйкестікті бағалау жүйесін реформалаудың негізгі мақсаты аттестаттау, лицензиялау және сертификаттау саласында көпшілік таныған шетелдік аналогтармен үйлесімділігі болып табылады. Шетелде көпшілік таныған принциптерге сәйкестендіре отырып, жобалаушылар мен құрылысшылардың кәсіби қызметін лицензиялау және тіркеу жүйесін түпкілікті реформалау болжанып отыр.

Реформа сонымен қатар сертификаттауды өлшемдік нормалау принциптеріне сәйкестікке келтіру және құрылыс нарығын сапалы және қауіпсіз құрылыс материалдарымен және бұйымдармен толтыру мақсатында құрылыс өнімдерін сертификаттау саласын тәртіпке келтіруді көздейді.

Құрылыс материалдары мен бұйымдарына Қазақстанның сауда әріптестерінің көпшілік таныған шетелдік органдары беретін сынақ хаттамалары мен сертификаттарын Қазақстанда тану үшін тосқауылдарды жоюға ерекше көңіл бөлінетін болады.

Құрылыс саласының кәсіби білім, беру үздіксіз кәсіби оқу және кадрлардың біліктілігін арттыру сияқты проблемалары шешілетін болады.

Реформаның жобасы сәулет-құрылыс, өрт, экология, санитарлық-эпидемиологиялық, өнеркәсіптік, су шаруашылығы және энергетикалық қадағалау мен бақылау органдарының қызметін ведомствоаралық үйлестіруді, сондай-ақ стандарттау жөніндегі ұлттық органның және басқа мекемелер мен ведомстволардың жобасына белсенді қатысуын талап етеді.

Жобаның өнімдерін жасау процесінде озық енгізуді жүргізу көзделеді. Атап айтқанда, жүйенің компоненттерін жекелеген пилоттық жобаларға сынамалық енгізуді жүргізу жоспарланып отыр, бұл сынамалық енгізу тәжірибесін талдау негізінде дер кезінде түзету енгізуге және толық масштабты енгізу кезеңінде қатеден аман болуға мүмкіндік береді.

Мынадай іс-шаралар өткізу жоспарланып отыр:

еуропалық құрылыс нормалары мен стандарттарын сатып алу және аударуды жүзеге асыру;

Қазақстанның климаттық және геологиялық жағдайларын ескеріп, Еурокодтарға ұлттық қосымшалар әзірлеу;

сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласында қолданыстағы қадағалау мен бақылау жүйесінің өлшемдік нормалау шеңберінде қабылданған қауіпсіздік пен сапаны қамтамасыз ету үлгісіне сәйкессіздігін анықтау;

нарықты жоғары сапалы және қауіпсіз құрылыс материалдарымен және бұйымдармен толтыруға кедергі жасайтын құрылыс өнімдерінің сәйкестігін бағалау жүйесінің тосқауылдарын анықтау;

құрылыс саласын техникалық реттеуге қатысты бірқатар заңнамалық және заңға тәуелді актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу.

Сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік реттеудің тиімділігін арттыру мақсатында:

сәулет, қала құрылысы және құрылыс, саласына лицензиялау санатын енгізу;

құрылыс материалдарының конструкциялары мен бұйымдарын өндіруді (шығару) сертификаттау саласына бере отырып, лицензияланатын түрлерден шығару;

сараптамалық жұмыстар мен инжинирингтік қызметтерді лицензиялау саласынан аттестаттау саласына беру;

мемлекеттік лицензиялардың ізденушілері мен иелеріне қойылатын жаңа біліктілік талаптарын әзірлеу;

сәулет және қала құрылысы, құрылыс және мемлекеттік сәулет-құрылыс бақылауы істері жөніндегі жергілікті атқарушы органдардың қызметін, сондай-ақ салынып жатқан республикалық маңызы бар объектілердің қауіпсіздігін уақытылы және тұрақты бақылауды қамтамасыз ету;

сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтердің талаптарын сақтамағаны үшін заңды және жеке тұлғалардың жауапкершілігін арттыру;

жаңа технологияларды ескере отырып, құрылыс саласында мамандардың даярлау және қайта даярлау міндеттілігін енгізу;

Қазақстан Республикасының Құрылыс және тұрғын үй коммуналдық шаруашылық істері агенттігінде сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы сарапшыларды (техникалық қадағалау, жобаларды сараптау, ғимараттар мен құрылыстардың беріктілігі мен сенімділігін бағалау жөніндегі сарапшыларды) аттестаттау жүргізу қажет.

Жобалық істі жетілдіру тетіктерінің бірі жобалау және құрылыс саласындағы заңнамалық және нормативтік-техникалық қамтамасыз ету болып табылады. Сапалы жаңа нормативтік база қалыптастыру ғылыми, техникалық және технологиялық болжамдар негізінде жобалау және құрылыс тәжірибесінен анық алда бола отырып орындалуға тиіс.

Бұл үшін мыналарды көздеу қажет:

- 1) Жобалау ұйымдары туралы үлгі ереже әзірлеу;
- 2) жобалардың сараптамасын жүзеге асыратын сарапшылардың бірыңғай электрондық базасын жасау;
- 3) жобаларды мемлекеттік емес сараптау қызметіне мониторинг және мемлекеттік бақылау жүргізу;
- 4) жобалардың сметалық құнының қымбаттауын болдырмау мақсатында жаппай құрылыс объектілері үшін үлгілік жобалауды одан әрі дамыту және үлгілік жобалардың каталогтарын жасау.

ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен 5.2-кіші бөлім жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

5.2. Аумақтық жоспарлауды жетілдіру және өңірлердің қала құрылысын дамыту

Тиімді аумақтық жоспарлау мақсатында: өңірлердің қала құрылысын дамыту сандық және сапалық көрсеткіштердің мемлекеттік жүйесі ретіндегі Қазақстан Республикасының аумағын ұйымдастырудың Бас схемасын әзірлеу, әртүрлі деңгейлердегі мемлекеттік қала құрылысы кадастры жүйесін құру және жүргізу қажет. Құрылыс саласын одан әрі дамытуға бағытталған жоғарыда көрсетілген іс-шараларды жүзеге асыру үшін:

1) Қазақстан Республикасының аумағын ұйымдастырудың Бас схемасының және оның Негізгі ережелерінің басты жобалық ұсыныстарын мемлекеттік орталық жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, іске асыруды қамтамасыз ету;

2) аумақтық дамудың өңіраралық схемаларын, аумақтарда қала құрылысын жоспарлаудың кешенді схемаларын және елді мекендердің бас жоспарларын әзірлеуді қамтамасыз ету.

Бас схема Қазақстан Республикасының аумағын тиімді пайдалануды, қолайлы қоршаған ортаны жасау және сақтауды, экологиялық, өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігін, халық денсаулығының сақталуын, тарихи және мәдени ескерткіштердің сақталуын қамтамасыз етуді, орналастыру жүйесі мен өндірістік, әлеуметтік және инженерлік-көлік инфрақұрылымдарын дамытудың мемлекеттік басымдықтарын айқындауды көздейді.

Мемлекеттік қала құрылысы кадастры (бұдан әрі - МҚК) Қазақстан Республикасының мемлекеттік ақпараттық-құқықтық кадастрлар жүйесіне кіреді және ел аумағын дамыту үшін оның стратегиялық маңызы зор, себебі әртүрлі объектілерге (елді мекен аумағы немесе оның бір бөлігі, құрылыс объектісі және т.б.) жататын құжаттарды өзіне қамтиды, елді мекеннің бұрынғы және қазіргі жағдайының кешенді және тұтас бейнесін, оның көліктік, инженерлік, әлеуметтік инфрақұрылымдарын кеңістіктік деректерге байланыстыра отырып, цифрлық картографиялық негізде қалыптастырады.

МҚК Қазақстан Республикасы үшін сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі объектілері бойынша ақпарат жинаудың, өңдеудің, есепке алудың, тіркеудің, сақтаудың және ұсынудың бірыңғай жүйесі бойынша жүргізілуі тиіс. МҚК тиімді қызмет етуінің қажетті шарты жүйелі түрде жандандырылуы болып табылады.

Осыған байланысты, МҚК жүйесін әкімшілендіруді және басқаруды бір ведомство жүргізуі тиіс.

Мемлекеттік қала құрылысы кадастрының бірыңғай жүйесін құру заң жобасында көзделген.

Заң жобасы қабылданғанға дейін мемлекеттік қала құрылысы кадастрын құру және жүргізу «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» 2001 жылғы 16 шілдедегі № 242 Қазақстан Республикасының қолданыстағы Заңына сәйкес жүзеге асырылады.

ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен 5.3-кіші бөлім өзгертілді (бұр.ред.қара)

5.3. Мемлекеттік инвестициялардың қатысуымен құрылыста сметалық баға белгілеу жүйесін жетілдіру

Бюджет қаражаты есебінен сатылатын құрылыс өнімдерінің баға белгілеу жүйесі функционалды өзара байланысты элементтерден: сметалық-нормативтік базадан, бағдарламалық қамтамасыз етуден, бағаның ағымдағы деңгейінің мониторингіннен және нарықты зерттеуден тұрады.

Баға белгілеу ғылыми-техникалық прогресті, өндірістік қуаттарды тиімді пайдалануды, материал сыйымдылығын азайтуды, еңбек өнімділігін арттыруды, құрылыстың жоғары сапасын және іске қосылатын объектілердің пайдалану сипаттамаларын жақсартуды есепке алуы тиіс.

Инфрақұрылымның, құрылыс индустриясының дамуын, жаңа технологиялар мен жұмыстарды жасау әдістерінің пайда болуын, заңнамалық базадағы соңғы өзгерістерді ескере отырып, баға белгілеу мен сметалық нормалаудың қолданыстағы жүйесін жаңарту және қайта ұйымдастыру қажеттілігі пісіп жетілді.

Баға белгілеуді жетілдіру үшін мемлекеттік инвестициялар есебінен құрылыста объектілерді бағасына қалыптастыру тәртібін регламенттейтін қолданыстағы нормативтік құқықтық құжаттарды түзету мен жаңаларын әзірлеу, құрылыс өнімдерінің тұтынушылық бірлігі құнының ірілендірілген нормативтері, ұқсас объектілердің құны туралы деректер банкіні қалыптастыру, құрылыс жұмыстарының бірлігін орындау кезінде материалдық, еңбек және өзге ресурс түрлерінің шығыс нормаларын әзірлеу қажет болады. Орындалатын құрылыс-монтаж жұмыстарының құнын бағалау қызметтердің сапасын және нарықтың конъюнктурасын ескере отырып, өзіндік құнының және салық және бюджет заңнамаларына сәйкес белгіленген салықтар мен төлемдердің барлық түрлерінің негізінде қалыптасуға тиіс.

Еңбекке ақы төлеудің тарифаралық коэффициенттерінің өзгеруіне байланысты құрылыстағы нормативтік базаны одан әрі жетілдіру, технологиялық карталарды әзірлеу тәртібін жетілдіру, технологиялық құжаттамаларды және оның негізінде жаңа технологиялар мен жаңа материалдарға арналған ресурстық-сметалық нормаларды уақтылы әзірлеу, мемлекеттік сметалық нормалар мен бағалау маңызды міндеттер болып қалады.

Тиімді баға саясатын әзірлеу үшін мынадай қағидаттарды сақтай отырып, құрылыс өніміне дұрыс баға айқындау талап етіледі:

- 1) баға белгілеудің транспаренттілігі;
- 2) құрудың бүкіл кезеңіне арналған тұрақтылық, яғни баға заңнамада және/немесе құрылыстың мердігерлік шартында көзделген ерекше жағдайларды қоспағанда, құрылыс аяқталғанға дейін өзгеріссіз болуы тиіс;
- 3) орындалған жұмыс үшін тапсырыс беруші мен мердігердің арасындағы тұрақты баға мен есеп айырысу тәртібі арасындағы өзара байланыс.

Ағымдағы бағада құрылыс құнын айқындаудың базистік-индекстік әдістен ресурстық әдіске ауысуды қамтамасыз ету қажет.

Құрылыс құнын айқындаудың ресурстық әдісіне негізделген баға белгілеу жүйесін енгізу үшін мынандай бөлімдерден тұратын ресурстық сметалық нормалар жүйесін құру қажет:

- 1) сметалық ресурстық баға белгілеу жүйесіндегі басшылыққа алынатын құжаттар;
- 2) ресурстық баға белгілеудің ресурстық-технологиялық базасын ұдайы жаңартып тұру;
- 3) элементтік ресурстық сметалық нормалар;
- 4) конструктивтер мен жұмыс түрлері бойынша ірілендірілген ресурстық сметалық нормалар;
- 5) тұтынушылық сипаттаманың бір бірлігіне арналған ірілендірілген ресурстық сметалық нормалар;
- 6) құрылыс үшін ресурстарға арналған ағымдағы сметалық бағалардың жүйелі түрде шығарылатын жинақтары.

5.4. ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 Қаулысымен алып тасталды (бұр.ред.қара)

5.5. 2010-2014 жылдарға арналған құрылыс индустриясының индустриялық-инновациялық дамуын және құрылыс материалдарын өндіруді кешенді ғылыми-технологиялық қамтамасыз ету

Құрылыс материалдары өнеркәсібі мен құрылыс индустриясының дамуын кешенді ғылыми-технологиялық қамтамасыз етудің мақсаты мен міндеттері инновациялық негізде қосылған құны жоғары бәсекеге қабілетті құрылыс материалдарының энергия және ресурс үнемдейтін сақтайтын өндірістерін игеру болып табылады.

Отандық құрылыс индустриясының негізін цемент, құрама темірбетон, қыш, кірпіш, керамогранит, газобетон өндіретін зауыттар құрайды. Негізгі өндірістік қуаттардың орташа статистикалық тозуын әртүрлі сарапшылар 60-75 пайыз аралығында бағалайды. Қолда бар қуаттар кезінде елде жылына жиыны 6-7 млн. шаршы метр тұрғын үй салынады.

Алға қойылған міндеттерді орындау үшін құрылыс индустриясында жалпы қосылған құнды кемінде 76 %-ға арттыру, отандық құрылыс материалдарын өндіру үлесін 80 %-ға дейін арттыру, құрылыс материалдары өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігін бір адамға 63 000 АҚШ долларына дейін арттыру және тұрғын үй құрылысының көлемін әлемдік стандарттардың деңгейіне дейін жеткізу - құрылыс индустриясы кәсіпорындарының қуаттарын кемінде екі еселендіру қажет. Бұдан басқа, құрылыс материалдары мен конструкциялары арнайы құрылыс - энергетиканы, өнеркәсіпті, көлік инфрақұрылымын және басқа мақсаттарды дамыту - айналымын күшейту үшін керек болады. Құрылыс индустриясының базасын осы заманғы техникалық негізде жаңғырту қажет. Бірінші кезектегі міндеттердің қатарында - жаңа цемент зауыттарын салу және қолданыстағыларын жаңғырту, клинкер-цемент терминалдарын мен индустриялық құрылыс комбинаттарының аумақтық желілерін ұйымдастыру, сондай-ақ санитарлық-техникалық және қаптайтын қыш өндіретін зауыттар салу.

Жаңа цемент зауыттарын салу - қымбат тұратын жоба. Неміс жабдықтарының негізінде жылдық өнімділігі 1 млн. тонна зауыт салуға кететін шығын 120-150 млн. еуродан төмен болмайды. Цемент зауыттарының жаңа буыны шикізат дайындаудың құрғақ тәсілімен жұмыс істейді. Бұл ең жақсы қазіргі нарықта өнімнің өнімділік - баға - сапа арасалмағымен ерекшеленетін жоғары автоматтандырылған және үнемді зауыттар.

Қолданыстағы цемент зауыттарын жаңғыртқан кезде инвестицияны 2-3 есе үнемдеуге және сол нәтижені алуға болады.

Қазіргі заманғы индустриялық құрылыс комбинаттарын салу төмен материал сыйымдылығымен және өзіндік құнымен, жоғары жылу қорғаумен және үй-жайды еркін жоспарлау және қайта жоспарлау мүмкіндігімен ерекшеленетін үй салуға мүмкіндік береді. Олар «өзіндік құн - қолайлылық - жарасымдылық - сенімділік» өлшемі бойынша ірі панельді, кірпіш және берік ғимараттарға Қарағанда ұтады.

Темір-бетон бұйымдары зауытының екі немесе үш аралық цехы қарқасты жаңа буын ғимарат салу үшін жиналатын конструкциялар шығаратын осы заманғы тиімділігі мол өндіріске қайта өзгертілуі мүмкін. Комбинаттардың қуаты - жылына 50-ден 200 мың шаршы метрге дейін тұрғын үй.

Ғылыми білім мен озық технологияның рөлі құрылыс индустриясының базасын ойдағыдай жаңғырту үшін аса маңызды. Бұл жерде әсіресе құрылыс саласы үшін маңызды мән мынадай перспективалы бағыттар болады:

осы заманғы үй құрылысы комбинаты туралы сөз болғанда негізгі мәселе - үй салу жүйесін таңдау. Жаппай құрылыс үшін қаңқа арқылы және тірек-берік үй салу жүйесін қолдану орынды негіз болады. Олардың жақсы жағына біршама төмен өзіндік құн мен еркін жоспарлау жатады. Бірақ ең бастысы - жоғары сенімділік, оған ОТК-ның бақылауымен үйдің майда-шүйдесіне дейін зауытта дайындау және монолитті фрагменттерді барынша азайту арқылы қол жеткізіледі, бұл әсіресе қысқы құрылыс кезінде маңызды.

Осы заманғы үй салудың негізгі проблемаларының бірі - тиімді қабырға конструкциялары. Солтүстік Америка мен Еуропаның бір қатар елінде қолданылатын үш қабатты қабырға ТМД-да кірігіп кете алмауы себебінен бізде ол жіті мәселе болып тұр. ТМД-да нақты тәжірибеден өтетін технология оны қолданудың бастапқы үлгісінен тым алыс. Қорытындысында ұзақ уақытқа төзімділігі мен санитарлық-гигиеналық қасиеттері күмәнді пенополистиролдың арзан түрлерінің орынсыз кеңінен қолдана бастады.

құрылыс материалдарын өндіру үшін техногендік қалдықтарды кәдеге жарату біртіндеп ұлттық проблемаға айналды. Таудай үйілген қалдықтар тіршілік ету ортасын бүлдіреді. Бұдан өзін, шикізат ресурстарының тапшылығы құрылыс қарқынын тежейтін күн де алыс емес. Құрылыс материалдары мен конструкцияларды өндіру кезінде металлургиялық өндірістердің қалдықтарын, сауда экономикалық аймақтың күлін және басқа көп нәрсені қолдануға болады.

Ұзақ уақытқа және экологиялық таза жылытқыш жасау бүкіл әлемде елеулі проблема болып қалуда. Жылытқыштың кеңінен қолданылатын түрлері стирол, фенол және адам үшін зиянды басқа да химиялық қосылыстардан тұрады. Адамдардың денсаулығы туралы қамқорлық ұран емес, ұлттық саясаттың ажырамас бір бөлігі елге - Финляндияда экологиялық лас жылытқыштардан тұратын ғимараттардың тұтас кварталдары бұзылады. Ең жақсы жылытқыш көбікшіны болып табылады. Бұл қандай жағдайда болмасын улы заттар бөлмейтін жеңіл, жанбайтын және төзімді материал. Алайда, көбікшіны - салыстырмалы түрде қымбат материал, және оның өзіндік құнын төмендету үшін зерттеу жұмысы қажет.

инерциялы материалдарды байыту - ұлттық маңызы бар проблема. Дамыған елдердің көпшілігінде құм мен қиыршықтас темір-бетон бұйымдары зауыттары мен үй құрылыс комбинаттарына жуылған, құрғақ күйінде, топтастырылып немесе тапсырыс берушінің қалауы мен рецепі бойынша жіктеліп түседі. Осы арқылы өнімнің сапасы сақталады, ғимараттар мен құрылыстың сенімділігі артады, едәуір қаражат үнемделеді. Біздің ел осындай өндіріс мәдениетінен әлі тым алыс.

Егер қажетті жабдықтармен (уатқыштармен, жіктегіштермен және т.б.) құрастыратын құм және қиыршықтас карьерлер темір-бетон зауыттары мен басқа да мүдделі кәсіпорындар әлемдік стандарттардың деңгейіне жақындайды. Бұдан өзге, байытылған инертті материалдарды тасымалдау үшін орау техникасы мен контейнерлер қажет. Бұл проблемамен бетон қоспасының оңтайлы құрамын жобалау ғылымы тығыз байланысты.

Қазіргі заманғы технологиялардың көмегімен өндірілетін бұйымдардың номенклатурасын кеңейту - зерттеу мен инвестиция үшін игілікті салы. Ондаған жаңа бұйымдар өте перспективалы. Бұл - көп тесікті керамоблок және басқа құрылыс керамика бұйымдары, термоблоктың алуан түрлері, жаңа темір-бетон бұйымдарын палубасыз қалыптау (кадалар, шпунт, жол плиталары, қаңқалы ғимараттарға арналған ригельдер және басқалары).

Құрылыс базасын шұғыл іргелі жаңғырту, оны қазіргі заманғы техникалық негізде дамыту - аса маңызды мемлекеттік міндет. Бұл тұста оның қуатын ұлғайту туралы, сапасы жоғары бәсекеге қабілетті өнім өндірудің жетістіктері туралы ғана емес, бірақ шығынды едәуір қысқарту туралы да сөз болып отыр. Техникалық артта қалу өндірістік жабдықтардың көп тозғанды әсерінен құрылыс өнімдерінің жалпы өзіндік құны соңғы жылдары үштен бірге өсті.

Мемлекет басшысы Қазақстан халқына Жолдауында энергия үнемдейтін технологияларды енгізуге күш салу қажеттігін атап өтті. Қазақстанның ЖЖӨ энергия сыйымдылығы шартты отынның 0,73 тоннасына 1000 АҚШ долларына тең, Қытай мен АҚШ-тың ұқсас көрсеткіші екі еседен астам, ЕО-рын 25 елінің энергия сыйымдылығының орташа көрсеткіші - үш есе артық. Әсіресе жылу-энергетика ресурстарын пайдалану көлемі бойынша экономиканың басқа салаларының арасында үшінші орын алатын құрылыс кешенінде энергия үнемдеу маңызды. 571 көлем ішінде құрылыс материалдары өнеркәсібі 11 % құрылыс 4 % энергия ресурстарын пайдаланады.

Құрылыс материалдары мен бұйымдарының өнеркәсібінде энергияның ең көп қажет ететін өндірістер цемент, кірпіш және құрастырмалы темір-бетон өндірісі болып табылады. Мысалы, Қазақстанда 1 тонна

цемент өндіруге шартты отынның 100 кг-ы, ал ЕО елдеріне қарағанда 900 кВт-сағ электр энергиясы артық жұмсалады.

Энергия тиімділігі саласында құрылыс индустриясындағы жағдайды түбегейлі өзгерту сан миллиардтық ақша салумен байланысты. Алайда, бұл тіпті бүгін капиталды көп қажет етпейтін, бірақ аса тиімді энергия үнемдейтін технологияларды енгізу мүмкіндіктерін жоққа шығармайды.

Энергия үнемдеудің орасан зор әлеуеті құрылыстың цементті көп қажет етуін азайтуға салынған. Қазіргі заманғы құрылысты аса берік бетонсыз салу мүмкін емес екені белгілі. Алайда, іс жүзінде құрылыста маркасы 300 және одан төмен бетон кең таралған (жалпы санының шамамен 80 %) күйінде қалды. Мұндай бетон үшін 400 маркалы цемент керек емес. Бірақ ерекше талап етілетін төмен маркалы цементті біздің зауыттар шығармайды.

Сонымен қатар, энергия шығынын азайту үшін АҚШ-та қабылданған заңнамалық актілер құрамында пуццолан, золу-унос және қош бар аралас цемент өндіруді перспективті сатыға шағарды. Аралас цементті қолдану электр энергиясын 40 %-ға дейін үнемдеуге мүмкіндік береді. 10 % клинкерді күлмен алмастыру АҚШ ауқымында жылына 2 млн. тонна көмір үнемдеуді қамтамасыз етеді.

Өнеркәсіптің жанама өнімдерін пайдалану құрылыс материалдары өндірісінің шикізаттық базасын едәуір кеңейтуге, карьерлер мен үйінділерге бөлінген жердің ауқымын қысқартуға, әуе және су бассейнінің ластануын азайтуға мүмкіндік беретіні белгілі. Бұл бағытта осы уақытқа дейін көлемді зерттеулер орындалды және құрылыс материалдары өндірісінде әзірлемелер енгізу бойынша көптеген ұсыныстар берілді. Алайда, әзірлемелердің басым көпшілігі өнеркәсіптік ауқымда іске асырылмай қалды, себебі олар отандық құрылыс индустриясында басым, ескірген технологияларға бағдарланған.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында инновациялық негізде өндірісті түпкілікті жаңғыртуды көздейтін үдемелі индустрияландыру жүзеге асырылып жатыр. Бұл жағдайда қатты өнеркәсіптік қалдықтарды тиімді құрылыс материалына қайта өңдеу индустриялық негізге қойылуы мүмкін.

Іс жүзінде Қазақстанның барлық өңірлерінде металлургиялық және (немесе) химиялық өндірістің, көмір энергетикасының және (немесе) мұнай өндірудің әртүрлі қатты қалдықтары шоғырланған. Қазіргі уақытта республиканың аумағында 20 млрд. тоннадан астам қалдық жиналған. Өнеркәсіптік қалдықтардың көпшілігі құрамы мен қасиеті бойынша табиғи шикізатқа жақын және қайталама ресурс көзі бола алады.

Барлық өнеркәсіптік қалдықтардың ішінен жиналған қорының көлемі бойынша бірінші орынға көмір қалдықтары шығады: ЖЭС күлі мен қождары, ашылған жыныстар мен көмір байыту қалдықтары. Сонымен қатар күл-қождар бетонға қосымша және ерітінді, тұтқыр күл-цемент компоненті сияқты ең зерттелген материалдарға жатады. М100-М300 маркалы ауыр бетондардың, М50-М200 маркалы керамзитті бетонның, М50-М150 маркалы ерітінділердің құрамы әзірленді.

Бетонның құрамындағы күл-қож қалдықтарын ірі ауқымда пайдалану қалдығы аз және қалдықсыз өндіру мен жылу электр станцияларына іргелес аумақтарда экологиялық жағдайды елеулі жақсартуды ұйымдастыру үшін жағдай жасайды. Сонымен қатар цемент пен бетон дайындауға арналған толтырғыштардың шығыны қысқарады, техникалық-экономикалық көрсеткіштер жақсарады, бетонның техникалық және құрылыс-техникалық қасиеттерін мақсатты түрде өзгерту мүмкіндігі пайда болады.

Орындалған зерттеулер мен тәжірибелік-өнеркәсіптік сынақтардың нәтижесінде Қазақстан кәсіпорындарында ЖЭС күлін пайдалана отырып, тұтқырлар мен бетонның құрамы мен технологиялық регламенттері әзірленді. Бірақ бұл әзірлемелер өнеркәсіптік ауқымда іске асырылған жоқ, өйткені ескі үлгідегі үй құрылыс комбинаттарында құйылған технологиялық және қоспалардан жасалған ЖББ моралдық ескірген тасқынды-агрегаттық технологияларға, олар қазіргі уақытта толық жойылған.

Көмір қалдықтарын негізгі тұтынушылардың бірі кірпіш өнеркәсібі бола алады, өйткені олардың минералдық бөлігі химиялық және минералогиялық құрамы бойынша кірпіш дайындау үшін қолданылатын сазды шикізатқа жақын, ал олардың құрамындағы органикалық бөлік шихтаның құрамындағы отыны бар компонент ретінде пайдалануға мүмкіндік береді.

Күлдің босататын және кірпішке жылу ұстайтын қоспалар сияқты көптеген зерттеулері бар. Сазды-күлді кірпіш өндірісін зерттеу нәтижелері мен өндіріс тәжірибесін талдау және қорыту отын шығынын 10-30%-ға және одан да көп қысқартуға, кейбір қымбат және тапшы қоспаларды ауыстыруға (жоңқалар, қышқак) және кірпіштің беріктігін 1-2 маркаға арттыруға мүмкіндік беретін осы қоспа тиімділігін көрсетеді. Пластикалық калыптау әдісімен күлдің жоғары мөлшері (75-85%-ға дейін) бар күлді-сазды қоспадан алынатын күлді керамикалық қабырға материалдарының технологиясы бойынша кешенді зерттеулер орындалды. Алайда, осы әзірлемелер тәжірибеде тиісінше таралған жоқ, себебі индустриялық құрылыс және энергия тиімділігі талаптарына жауап бермейтін шағын қуысты кірпіштің ұсақ даналы ассортментіне шек қойылған. Сонымен, өнеркәсіптің қатты қалдықтарын тиімді құрылыс материалдарына индустриялық қайта өңдеу құрылысты өз өндірісінің құрылыс материалдарымен қамтамасыз етуге, өнімнің өзіндік құнын төмендетуге, экологияны жақсартуға мүмкіндік береді. Құрылысты индустриялық дамыту үшін сабақтас салалардың қалдықтарын өңдейтін қазіргі заманғы технологияларды игеру үшін:

республикада қайталама шикізаттың жиналған қорлар нақтылау және өнеркәсіп қалдықтарының кадастрына түзету жүргізу, құрылыс материалдары, бұйымдар мен конструкциялар кәсіпорындарының энергиялық аудиті мен мониторингін өткізу жөнінде шаралар қабылдау;

өзіндік құны неғұрлым төмен өнеркәсіп, қалдықтарын негізінде бәсекеге қабілетті өнімдер шығаруды қамтамасыз ететін тиімділігі жоғары технологиялық желілерді (өндірістер) игеруге және енгізуге жәрдем көрсету;

шикізат кен орындарының және өнеркәсіптік қалдықтарын, өндіріс шығындарын, көлік шығындарын азайтуға, өндірістің өнімділігі мен рентабельділігін арттыруға мүмкіндік беретін өнімдерді тұтыну нарықтарының орналасуын есепке ала отырып, объектілер мен өндірістік қуаттардың ұтымды орналасуын қамтамасыз ету;

технологиялық энергия шығындарын азайтатын, өнеркәсіптік қалдықтарын қайта өңдейтін кәсіпорындарды ынталандыру мен көтермелеу саясатын жүйелі жүзеге асыру қажет.

Бағдарламаны іске асыру:

құрамында өнеркәсіптің жанама өнімдерінің кемінде 30 % шикізатын пайдалана отырып, көп тоннажды құрылыс материалдарының технологияларын игеруге;

жаңа технологиялардың энергия қажетсінуі кемінде 20 %-ға азайтуға;

ірі форматты энергия тиімді қабырға керамикасының меншікті өндірісін, индустриялық үй құрылысы, шағын клинкерлік тұтқыр және бетон элементтерін және басқаларын игеруге мүмкіндік береді.

5.6. Құралдардың тізбесі және қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу тетігі

Құрылыс материалдарының өндірісін ұйымдастыру мақсатында қазіргі инновациялық инфрақұрылымды (атап айтқанда, арнайы экономикалық және индустриялық аймақтар, технологиялар, трансфертінің орталықтары, технопарктер және т.б.) қолдану. Еркін экономикалық аймақтар шеңберінде Еркін экономикалық аймақтар құрудың мақсатына сәйкес келетін жобаларды іске асырушы кәсіпорындар индустриялық инфрақұрылымдар қамтамасыз етіледі. Бұдан өзге де, 2010 жылы Еркін экономикалық аймақтар туралы жаңа Заңды әзірлеу басталды, оның шеңберінде Еркін экономикалық аймақтар кәсіпорындары үшін қосымша барынша қолайлы және тиімді жағдай жасалатын болады. Индустриялық аймақтар шеңберінде кәсіпорындарға жобаны іске асыру үшін барлық қажетті инфрақұрылым жасалады.

инновацияларды қолдау жүйелерін жетілдіру мақсатында даму институттарымен өзара іс-қимыл;

жалғаспалы және болжамды, ескірген стандарттарды ұзақ мерзімді перспективаларға жаңғырту жолымен техникалық реттеу жүйелерін реформалау, кәсіпорындардың табиғи ресурстарды пайдалану тиімділігіне, экология мен халықтың денсаулығы үшін өнімдердің (қызметтердің) қауіпсіздігіне, көп энергия және материалды қажетсінуді төмендетуге қойылатын талаптарды күшейту, тиісті көтермелеулер мен санкциялар жүйесін, бірінші кезекте инновациялық өнім экспортын ұлғайту перспективасы бар бағыттар бойынша стандарттардың халықаралық стандарттармен үйлесімділігін анықтау;

жоғары технологиялық кәсіпорындар құру тәжірибесін кеңейтуге және жеделдетуге тәжірибені жағдай жасайтын техникалық регламенттерді, стандарттар мен ережелерді қабылдау;

сертификаттау рәсімдерін, оның ішінде халықаралық сапа стандарттарына сәйкес оңайлату және жеделдету;

ғылыми, білім беру ұйымдарының және инновациялық саладағы бизнестің өзара іс-қимылын, оның ішінде технологиялық дамудың перспективалық бағыттарын анықтау және дамыту, гранттарды ұсыну жүйесін қолдана отырып, зерттеулер мен әзірлемелер өткізуге компанияның шығындарын бірлесіп қаржыландыру жетігін дамыту, инновациялық жобаларды іске асыруды бірлесіп қаржыландыру, технологиялық бағыттар бойынша құрылыс индустриясын дамытуға арналған басымдықтар бойынша ұзақ мерзімді инновациялық серіктестікті қолдау жөнінде бизнес пен ғылымның өзара іс-қимылын қамтамасыз ету мақсатында технологиялық платформаларды қалыптастыру арқылы ынталандыру құралдарын дамыту;

сәулет, қала құрылысы және құрылыс индустриясы саласындағы іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулерді бюджеттік қаржыландырудың бағдарламалық-нысаналы және гранттық тетіктері;

пайыздық ставкаларды субсидиялау;

егер кәсіпкерде кепілзат жеткіліксіз болса кредиттерге кепілдік беру;

сервистік қолдау көрсету: бизнес-жоспар жасау, маркетинг жүргізу және т.б.;

өнеркәсіптік кәсіпорындар үшін кадрларды даярлауды және қайта дайындауды қаржыландыру;

Құрылыс индустриясын дамытуға жағдай жасайтын негізгі тетіктер:

тұрғын үй құрылысы мен экономиканың басқа да салаларында инновациялық технологияларды енгізуге жәрдемдесу, құрылыс материалдарының, бұйымдарының және конструкцияларының отандық өндірісін дамыту;

тұрғын үйге қол жетімділікті арттыруды қамтамасыз ететін тұрғын үй нарығының жаңа институттарын жасау және қолданыстағыларды жетілдіру, атап айтқанда: тұрғын үй ипотекасы, жер ипотекасы, ипотекалық бағалы қағаз нарығын дамыту;

инвестициялық белсенділікті арттыруға арналған жағдайларды жасау мақсатында заңнаманы жетілдіру; азаматтар үшін ипотекалық кредиттерге қол жетімділікті арттыру, нарықтың барлық қатысушылары арасында несиелеу қатерін төмендету және тиімді бөлу;

ресурстарды үнемдейтін технологияларды өндіру және шағын энергетика мен отын-энергетика ресурстарының жаңғыртылады түрлерін барынша кеңінен пайдалануға жағдайлар жасау;

шикізаттың негізгі түрлерінің кен орындарының қорларын нақтылау және өңірлерде кен орындары кадастрларын түзетуді жүргізу, құрылыс материалдарын, бұйымдарын және конструкцияларын

кәсіпорындарын мониторингін жүргізу және өндірілік жағдайларды есепке ала отырып, өндіруші күштерді ұтымды орналастыру үшін ұсыныстарды дайындау;

қолданыстағы өндірістік қуаттарды технологиялық жаңғырту үшін отандық машина жасауды дамытуға жәрдемдесу, сондай-ақ алдыңғы қатарлы және индустриялық-инновациялық технологияларды, ғылыми әзірлемелерді енгізу;

жабдықтар мен материалдар, бұйымдар мен конструкциялар импортына кедендік бажды қолдану тетігін реттеу;

құрылыс және тұрғын үй қорының ғимараттарын құрылыстарды пайдалануға беру саласында стандарттау мен технологиялық реттеуді жетілдіру және техникалық регламенттер талаптарының, оның ішінде қиратпай бақылаудың қазіргі заманғы технологияларын қолдануға негізделген құралдар мен тәсілдерді пайдалану жолымен сақталуын мемлекеттік бақылауды және қадағалауды іске асыру;

қазіргі заманғы құрылыс кейінгі материалдарын қолдануды ынталандыратын стандарттарды әзірлеу, бұл құрылыс жұмыстарының сапасын арттыруға, жөндеулер бойынша келесі шығындарын төмендетуге мүмкіндік беретін және өндірістік желілерді жаңғырту жөніндегі отандық стандарттардың халықаралық үйлесімін қамтамасыз ету жұмыстарын жандандыру үшін сала кәсіпорындарын ынталандырады;

өндіріс шығындарын, көлік шығындарын төмендетуге, өнімділікті ұлғайту және өндірістің тиімділігін ұлғайту мүмкіндік беретін шикізат кен орындарының және олар шығаратын өнімдерді тұтыну нарықтарының тиімді орналастырылуын, қамтамасыз ету;

жұмыс істеп тұрған дербес ғылыми-зерттеу институттарын және ғылыми-өндіріс орталықтарын, сондай-ақ жоғары оқу орындарының тиісті бөлімшелерін тартып, республикамызда жинақталған өнеркәсіптік және тұрмыстық қалдықтарды құрылыс материалдарын шығару үшін кәдеге жарату проблемаларын шешуді олардың қызметінде басымдықтардың бірі ретінде анықтап, халықтың тұруына экологиялық ортаны және аумақтарды тұрақты дамытуды жақсартудың алғы шарттарын жасай отырып саланың ғылыми базасын дамыту;

шетел мамандарын және консалтингтік компанияларды тарта отырып, жоғары және орта буындағы менеджерлердің біліктілігін арттыру курстарын қоса алғанда, өнеркәсіптік құрылыс материалдары үшін кадрларды дайындау;

басым бағыттар бойынша инновацияларды енгізу үшін гранттарды бөлу (энергия үнемдейтін материалдар, құрылыс материалдарының өндірісінде жанама салалардың қалдықтарын пайдалану мүмкіндігін зерделеу, тез салынатын, жасыл және энергия пассивті үйлер технологиясының трансферті);

ғимаратты энергетикалық паспорттауды дамыту арқылы ғимараттардың жылу техникалық сипаттамаларын міндетті жауапты түрде декларациялауды енгізу (жаңадан салынғандар мен пайдалануға берілгенде әсіресе орталықтандырылған жылу, су және энергиямен жабдықтау мүмкіндіктерін пайдаланатындар);

тәуелсіз сарапшылардың мәлімделген жылу техникалық сипаттамасын растау мақсатында ғимараттарды міндетті жүйелі іс тексеру енгізу;

Инвестициялау, тұрғын үй құрылысының инновациялық әдістерін енгізу, техникалық реттеу, ішкі нарықты қорғау, басымдық бағыттар бойынша ҒЗТЖҚ-өткізуде қолдау көрсету, жоғары білікті ғылыми және инженерлік кадрларды даярлық, ақпараттық ортаны құру саласында құрылыс индустриясын тиімді дамыту көбінесе мемлекеттік саясатқа байланысты болады.

Өз өндірісін дамытатын кәсіпорындарға несие бойынша мемлекеттік кепілдемелерді ұсыну қажет.

Энергиялық тиімді материалдар мен технологияларды пайдалана отырып, көп қабатты және аз қабатты тұрғын үй құрылысы үшін үлгілік жобалар сериясын әзірлеу қажет.

Құрылыс индустриясын құру, нығайту, дамыту процесстерін тиімді ақпараттық-талдамалық және маркетингтік ілестіруді және инвестициялық жобаларды іске асыруды қамтамасыз ету үшін құрылыс индустриясын жаңғырту, жобаларды іске асыру проблемалары бойынша жедел және толыққанды ақпарат алмасуды белгілеу жөніндегі жүйелі жұмыс жүргізіледі. Сондай-ақ, құрылыс индустриясының қазіргі және жана кәсіпорындарының сыртқы нарыққа кіруін қолдау мен көмек көрсету мәселелері бойынша халықаралық ынтымақтастықты қамтамасыз ету жөнінде жұмыстар жүргізілетін болады.

ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен 5.7-кіші бөлім өзгертілді (бұр.ред.қара)

5.7. Бағдарламаларды іске асыру жөніндегі шаралардың тізбесі және бизнес өкілдерімен кері байланыс жүйесі

Цемент саласын дамыту мақсатында мыналар көзделеді:

Қазақстанның қуаты жылына 5,65 млн.тонна жұмыс істеп тұрған цемент кәсіпорындарының қуаттардың 3,26 млн. тоннаға өсуіне байланысты өндірістің «ылғал» тәсілінен «күрғақ» тәсіліне көшуі (**2 қосымша**):

«Бұқтырма цемент компаниясы» ЖШС (қуаты 1600 мың тонна);

«Семей» цемент зауыты» ЖШС (қуаты 1200 мың тонна);

«Қарцемент» АҚ және «Централ Азия Цемент» (қуаты 3560 мың тонна);

«Шымкентцемент» АҚ (қуаты 2100 мың тонна);

«SAS - Tobe technologies» ЖШС (қуаты 450 мың тонна).

Мемлекет цемент саласының кәсіпорындарын ынталандыру бойынша жағдай жасайтын болады. Инновациялық даму институттары («Инжиниринг және технологиялар трансферті орталығы» АҚ) тегін

негізде цемент кәсіпорындарының цемент өндірудің қазіргі заманғы тәсіліне көшуі бойынша оңтайлы шешім беретін болады (техникалық экономикалық негіздеме, құжаттаманы жобалау кезеңі, технологиялар трансферті, басқару технологияларын енгізу). «Инжиниринг және технологиялар трансферті орталығы» АҚ Қазақстан кен орындарының аумақтық орналасуы мен шикізаттық құрамын ескере отырып, цемент кәсіпорындарын жаңғыртудың барынша оңтайлы схемасына талдау жүргізіп, анықтайтын болады.

Жұмыс істеп тұрған зауыттардың өндірістің «ылғал» тәсілінен «құрғақ» тәсіліне көшуінің нәтижесінде қайта жаңартылған қуатта құрғақ тәсілмен цемент шығару көлемі 8,91 млн.тоннаға жетеді (жұмыс істеп тұрған зауыттарды қайта жаңартқаннан кейінгі өсімнің көлемі 3,26 млн.тоннаны құрайды). Зауыттарда жұмыс істейтіндердің саны цемент өндірісін жаңғырту есебінен 30%-ға дейін қысқарады. Осылайша, жаңғыртылған зауыттардағы еңбек өнімділігі құрғақ тәсілге көшу арқылы жылына бір адамға 5494,5 т. цементті құрайды. Цемент құнының 12 500 теңгені екенін ескере отырып, еңбек өнімділігі бір адамға жылына: $5494,5 \times 12\ 500 = 68681,2$ мың теңге (457 875 АҚШ долл.) құрайды.

Жоғары технологиялық жабдықтарды қолдана отырып, цемент өндірудің барынша қазіргі заманғы тәсіліне көшу қоршаған ортаға экологиялық шығарындыларды қысқартуға және халықаралық экологиялық стандарттарға сәйкес келуіне мүмкіндік береді.

2014 жылға қарай қуаты жылына 6,152 млн. тонна жаңа зауыттар салу (**3-қосымша**):

«ВІ-Cement» ЖШС, Ақмола облысы (қуаты 552 мың тонна);

«Көкшецемент» ЖШС, Ақмола облысы (қуаты 2000 мың тонна)

«Жамбыл цемент өндірістік компаниясы» ЖШС, Жамбыл облысы (қуаты 1100 мың тонна);

«Қазақцемент» ЖШС, Шығыс Қазақстан облысы (қуаты 1000 мың тонна);

«Стандарт цемент» ЖШС, Оңтүстік Қазақстан облысы (қуаты 1000 мың тонна);

«АСІГ» АҚ, Жамбыл облысы, Хантау ст. (қуаты 500 мың тонна).

Құрғақ тәсіл бойынша салынған жаңа цемент зауыттарындағы еңбек өнімділігі жылына бір адамға 4322,3 т цемент құрайтын болады. 12 500 теңге мөлшеріндегі цемент құнын ескере отырып, 1 жұмысшының еңбек өнімділігі жылына: $4322,3 \times 12\ 500 = 54\ 029,1$ мың теңгені құрайды (360 194 АҚШ долл.).

мына қалаларда жылына жалпы қуаты 2100 мың тонна клинкер өндейтін клинкер-цемент терминалдарын салу (КЦТ) (іс-шаралар жоспарына **3-қосымша**):

Алматы қаласы - қуаты 600 мың тонна;

Атырау қаласы - қуаты 600 мың тонна;

Ақтау қаласы - қуаты 300 мың тонна;

Павлодар қаласы - қуаты 300 мың тонна;

Ақтөбе қаласы - қуаты 300 мың тонна.

ИҚК (Индустриялық құрылыс комбинаттары) ұйымдастыру

Тұрғын үй құрылысын қамтамасыз ету үшін (іс-шаралар жоспарына 3-қосымша):

Қазақстан Республикасында 6 Индустриялық құрылыс комбинаттарынан жылына жалпы қуаты 900 мың шаршы метр тұрғын үй салатын желі құру қажет. «ИҚК» ұйымдастыру Қазақстан Республикасының мына қалаларында құрылатын болады:

Астана - 2 «ИҚК», жылына әрқайсысы 150 мың шаршы метр тұрғын үй;

Алматы - 2 «ИҚК», жылына әрқайсысы 150 мың шаршы метр тұрғын үй;

Шымкент - 1 «ИҚК», жылына әрқайсысы 150 мың шаршы метр тұрғын үй;

Ақтөбе - 1 «ИҚК», жылына әрқайсысы 150 мың шаршы метр тұрғын үй.

«Қазақстан Республикасында Индустриялық құрылыс технологиялары» коммерциялық емес ұйымын құру:

«Қазақстан Республикасы индустриялық құрылыс комбинаттары» коммерциялық емес ұйымын құрудың мақсаты:

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 14 сәуірдегі қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының құрылыс саласының үдемелі индустриялық-инновациялық даму бағдарламасын орындау үшін жағдайлар жасау (Индустриялық құрылыс комбинаттары желісін құру жөніндегі жоспарларды іске асыру үшін). «Қазақстан Республикасы Индустриялық құрылыс технологиялары» коммерциялық емес ұйымының функциясы - Индустриялық құрылыс технологиялары мен Индустриялық Құрылыс Комбинаттары мамандарының біліктілігін арттыру саласындағы ақпараттық-талдау және қолдау.

«Қазақстан Республикасы Индустриялық құрылыс технологиялары» коммерциялық емес ұйымының жеке бизнеспен ақпараттық-талдамалық өзара іс-қимылы:

1. Нарыққа қатысушылардың ИҚК ұйымдастыру саласындағы мемлекеттік мекемелермен, даму институттарымен іс-қимылын топтастыру.

2. ИҚК ұйымдастыру бойынша қолдау — жобалау, салу, технологиялық жарактандыру, жаңғырту.

3. Жобаларды қаржыландыруды ұйымдастыру.

4. Кадрлар дайындау, ИТҚ мен мамандардың біліктілігін арттыру;

5. ИҚК пайдалану кезеңінде қолдау.

«Қазақстан Республикасы Индустриялық құрылыс технологиялары» коммерциялық емес ұйымының мемлекетпен және даму институттарымен ақпараттық-талдамалық өзара іс-қимылы:

1. Мемлекеттік құрылымдарды құрылыстың әзірленген және сыналған индустриялық-инновациялық технологиялары туралы ақпаратпен қамтамасыз ету.

2. Үкіметтің жоспарларына сәйкес Қазақстан Республикасының нақты өңірлерінде тұрғын үймен қамтамасыз ету мәселесін шешу үшін ИҚК технологияларын, қуаттарын іріктеу және негіздеу.

3. Құзыретті ұйымдарды ИҚК құрудың мемлекеттік бағдарламаларына қатысуға тарту.

4. Мемлекеттік мекемелер мен даму институттарын қаржыландыру мен өзара іс-қимыл схемаларын ұйымдастыру бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Бағдарламаны ойдағыдай іске асыру мақсатында ИҚК салуға материалдық-техникалық базасы, құрылыста немесе құрылыс материалдарының өндірісінде жұмыс тәжірибесі бар барынша перспективалық үміткерлерді іріктеуді қамтамасыз ету қажет.

Жоғарыда аталған міндеттерді іске асыру үшін:

1. ИҚК құрылтайшылары: ИҚК құрудың техникалық-экономикалық негіздемесін жасап, оларды «Қазақстан Республикасы Индустриялық құрылыс технологиялары» коммерциялық емес ұйымдармен келісу;

2. «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ; кәсіпорындарды салу және қайта жаңарту үшін қажетті қаражатпен қамтамасыз ету (кредит беру, лизинг, үлестік қатысу);

3. Әкімдіктер: әлеуметтік кәсіпкерлік корпорациялары берілген функциялар шеңберінде КИС құру бойынша мемлекеттік-жеке меншік әріптестікті ұйымдастыру, қажетті техникалық жағдайлармен қамтамасыз ету;

4. Оқыту жүйесін және кадр дайындауды ұйымдастыру қажет. Шет елдерден мамандарды тарта отырып, біліктілікті көтеру курстарын өткізу керек.

Қазақстан Республикасы Индустриялық құрылыс технологиялары - құрылтайшылары мынадай ұйымдар болуы тиіс:

1) «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ құрылымдық бөлімшесі, әлеуметтік кәсіпкерлік корпорациялары;

2) салалық бағдарламаны іске асыруға қатысатын ұйымдар.

Кредит беру жүйесін әзірлеу

Жеке тұрғын үй салуды дамыту үшін қуатты ынталандырушы болып табылатын тұрғын үй құрылысын дамыту мақсатында сертификатталған құрылыс материалдарына кредит беру жүйесін әзірлеу.

Керамика саласын дамыту

ҚР құрылыс индустриясын дамытудың индустриялық-инновациялық құралын жасау мақсатында мынадай қалаларда керамика шығару бойынша қажетті өндірістерді Қазақстанда ұйымдастыру бойынша мынадай шаралар өткізуді қажет деп шешілді (іс-шаралар жоспарына 3-қосымша):

жылына қуаты 1 млн. сантехкерамика бұйымдар, шығаратын зауыт ұйымдастыру;

жылына қуатын 5 млн. шаршы метрге дейін ұлғайту мақсатында Хромтау қаласында керамика зауытын жаңарту;

Ақтөбе облысында (Союзное кен орнында) жылына қуаты 200 000 тонна сазды қайта өңдеу зауытын ұйымдастыру.

Жоғарыда көрсетілген сантехкерамика және керамикалық тақтайшалар өндірісін Хромтау қаласындағы «Керамика» АҚ зауытының базасында ұйымдастыру ұсынылады. Өндірістерді бұлай шоғырландыру инфрақұрылымды ұйымдастыру, жер учаскесін сатып алу, тұрмыстық және әкімшілік мақсаттағы объектілерді салуға кететін шығындарды төмендетуге мүмкіндік береді. Бастапқыда «Керамика» акционерлік қоғамы өндірісті кейіннен кеңейту мақсатында жоспарланған болатын, зауытта 2 кіреберіс темір жол желісі бар, барлық коммуникацияларда кейіннен кеңейту мақсатында қуат қорлары салынған.

Саладағы бағдарламаны іске асыру нәтижесінде 810 жұмыс орны ашылып, жалпы еңбек өнімділігі 14,6 млн. шаршы м. тақтайшалар мен 1 000 000 дана санфаянс, бір адамға еңбек өнімділігі 22 121 шаршы м., сондай-ақ бір адамға 3000 санфаянс бірлігін құрайтын болады. 1 шаршы метр үшін 1050 теңге мөлшеріндегі (7 АҚШ доллары) тақтайшаның орташа құны кезінде ақша көрінісіндегі еңбек өнімділігі 22,2 млн. теңгені (148 000 АҚШ доллары) құрайды. Ағымдағы жағдайда сантехкерамика импортының орташа құны 1300 АҚШ доллары кезінде 1 жұмысшыға сантехкерамика өндірісі саласындағы еңбек өнімділігі 8,1 млн. теңгені (54 000 АҚШ доллары) құрайды.

Жылу оқшаулағыш материалдарын өндіру

Минералдық жылу оқшаулағыш материалдар өндірісінде базальт талшықтарынан жасалған тиімді минералдық мақта бұйымдарын шығару 2014 жылы 1900 мың текше м. дейін жететін болады, бұл ішкі нарықтағы қажеттілікті 100 % қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Бұл мынадай іс-шараларды жүзеге асыру есебінен қол жеткізіледі (іс-шаралар жоспарына 2-қосымша):

соңғы 2-3 жылда салынған, базальт шикізатымен жұмыс істейтін қолданыстағы зауыттардың жобалық қуаттылығын олардың жиынтық қуаттылығын жылына 880 мың текше м. дейін жеткізе отырып, игеру;

Шымкент қаласында жылу оқшаулағыш материалдардың жаңа зауытын салу, қуаты 350 текше м., Алматы қ. 350 мың текше м., Өскеменде - 300 мың текше м. және Павлодарда 80 мың текше м.

Лак-бояу өнімдерін шығару

Лак-бояу материалдары өндірісінде су-дисперсиондық және басқа да бояу түрлерін шығару 2009 жылғы 25 мың тоннамен салыстырғанда 2014 жылы 50 мың тоннаға дейін жетеді. Жаңа қуаттылықтарды тиімді бөлу үшін өлшемдері, бірінші кезекте, өңірде лак-бояу материалдарын шығару бойынша кәсіпорындар жоқтығы болып табылады. Жаңа зауыттарды орналастыру үшін басқа өлшемдер жақын аралықта шикізат ресурстары көздерінің бар болуы болып табылады.

Лак-бояу материалдары өндірісінің нашар дамуы құрылыстағы тұтынудың айтарлықтай үлкен көлемі кезінде Астана қаласында жылына қуаты 5 мың тонна және Алматы облысында жылына қуаты 5 мың тонна бояу өндірісін ұйымдастыру орынды. Лак бояу материалдарының негізгі компоненттері Ресей мен Ираннан келетін титан оксиді және мәрмәр ұны болып табылады. Сондықтан, сыртқы және ішкі инвестицияларды тарту есебінен Ақтау, Қостанай және Ақтөбе қалаларында жылына қуаты 5 мың тонна болатын тағы үш зауыт салынатын болады.

Шыны өнімдері өндірісі

Жылына қуаты 140 мың т. шыны өндірісін ұйымдастыруды құру үшін кварц кен орындарын пайдалануға және оны барлауға рұқсат ететін құжаттарды жедел ресімдеуді қолдау қамтамасыз етілетін болады (іс-шаралар жоспарының **3-қосымшасы**).

Сондай-ақ, «Қаз-Құрылыс-Шыны» ЖШС халықаралық стандарттардың қауіпсіздік шарттарына жауап беретін және құны бойынша қымбат емес қауіпсіз шыны мен энергия сақтайтын шыны пакеттері өндірісі іске қосылатын болады.

Құрылыс арматуралары өндірісі

Құрылыс арматураларын шығару үшін болат құю кәсіпорындары бар Қарағанды облысында арматура шығаратын екі кәсіпорын құрылатын болады.

Энергиялық тиімді құрылыс материалдары

Энергия тасығыштарға бағаның ұдайы өсуі кезінде, әсіресе тұрғын үйлер мен өндірістік ғимараттар тұрғызу үшін жарамды жылу энергиясын сақтайтын құрылыс материалдарын шығару өткір мәселе болып тұр.

Энергия сақтайтын материалдар мен технологиялар күн сайын үлкен сұранысқа ие. Аталған құбылыстың себебі анық: энергия тасығыштардың құны жоғары, олардың шектеулі болуы, сондай-ақ қоршаған ортаның ластануынан болып отыр. Энергияны тиімді тұтыну көптеген компанияларға өздерінің өнімділік шығындарын айтарлықтай төмендеуге, ал жеке тұлғаларға пәтер мен үйге жылытуға қосымша ақша қаражатын шығындамауға мүмкіндік береді.

Энергия сақтайтын материалдар мен технологиялар мыналарды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді:

энергия ресурстарын үнемдеуге;
бизнестің пайдалылығын арттыруға;
қоршаған ортаға жүктемені азайтуға.

Қазақстан өңірлеріндегі ғимараттар мен құрылыстардың термиялық кедергісінің коэффициенті бойынша талаптарды көтеру есебінен кеуек бетондарды минералдық жылу оқшаулағыш материалдарды тұтынуды арттыруға ынталандыру.

Басқару технологияларын енгізу

Отандық өндірістерді оңтайландыру мақсатында құрылыс материалдарының 50 кәсіпорындарында әлемдік тәжірибе (Just in time, Canban және т.б.) бойынша басқару технологиялары енгізілетін болады. Басқару технологияларын енгізу кәсіпорындардағы өнімділікті 50%-ға дейін көтеруге, өндірістегі шығындарды қысқартуға, кадрлық әлеуеттің инновациялық қабілеттілігін көтеруге, кәсіпорындардың икемділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Кадрлармен қамтамасыз ету

2010-2014 жылдар кезеңінде 6909 жұмыс орнын құру жоспарлануда. Оның ішінде (іс-шаралар жоспарына 4-қосымша):

құрылыс кезеңінде 1361 жұмыс орны;
пайдалануға беру кезеңінде 5548 жұмыс орны.

Өңірлер бойынша мамандарды даярлық және қайта дайындау мақсатында 050730 - «құрылыс материалдарын, бұйымдар мен конструкцияларды өндіру» мамандықтары бойынша мамандарды қайта даярлық жүзеге асыратын мынадай оқу орындары тартылатын болады: Қ.И. Сәтбаев атындағы қазақ ұлттық техникалық университеті, Қазақ бас сәулет-құрылыс академиясы, Атырау мұнай-газ институты, Д. Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, М.Х. Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті, Рудный индустриялық институты, Қорқыт ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті, С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті, Манаш Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, Л.Б. Гончаров атындағы Қазақ автомобиль жолдары институты, Қазақ жол қатынастары университеті.

Технологиялық келісімдер

Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі Қазақстанның шағын және орта бизнесі дайындаған өнімдерді одан әрі кепілдемелік сатып алу мақсатында өнім импортының технологияларын игеруге мемлекеттік тұрғын үй құрылысына тапсырысты орындайтын ірі құрылыс компанияларымен техникалық келісімдер әзірледі және оларға қол қойылды. «Инжиниринг және технологиялар трансферті орталығы» АҚ технологияларды игеру ұсыныстары бойынша бастамашысы болады. Бұл үшін «Инжиниринг және трансферт технология орталығы» игеруге ұсынылатын импорттық құрылыс материалдарына талдау жүргізілетін болады.

Бизнес өкілдерімен қайта байланыс жүйесін ұйымдастыру

Бағдарламаны орындау үшін бизнес өкілдерімен, құрылыс саласы қауымдастығынан қайта байланыс жүйесін орнатуы қажет. Бұдан өзге, құрылыс индустриясын қалыптастыру мен дамытуға тікелей ықпал ететін даму үрдістерінің, конъюнктураларының, ерекшеліктерінің шұғыл, сапалы және жүйелі мониторингін қамтамасыз ету бойынша тетіктер құрылатын болады.

Қайта байланыс мыналарға бөлінетін болады:

белсенді - бизнес өкілдері қайта байланыс операторы болып табылады;

белсенді емес - Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі өнеркәсіпті қолдау саласындағы Министрліктің және өзге де мемлекеттік органдардың қызметіне қанағаттану деңгейін анықтау үшін бизнес өкілдеріне жүгінеді.

Қайта байланыс тетігі жұмыс жағдайында қолданылуы және қайта байланыстың бағыттылығына, сындарлылығына байланысты жүгінуге ден қою уақытына тұрақты талаптар белгіленуінің маңызы зор.

ҚР Үкіметінің 2012.19.09. № 1219 Қаулысымен 5.8-кіші бөліммен толықтырылды

5.8. «Қолжетімді тұрғын үй - 2020» бағдарламасы шеңберінде құрылыс индустриясын дамыту жөніндегі шаралар

Кіріспе

«Қолжетімді тұрғын үй - 2020» бағдарламасын және Қазақстан Республикасының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығын жаңғыртудың 2011 - 2020 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру құрылыс материалдарының қолда бар өндірісін одан әрі дамытуға және жаңа өндірістерді құруға мүмкіндік береді. Мемлекет тарапынан кепілді тапсырыс беру жүйелерін құра және дамыта отырып, жыл сайын 1,5 млн. шаршы метр көлемінде пайдалануға беру жоспарланып отырған тұрғын үй көлемі, мемлекеттің тұрғын үйлерді күрделі жөндеу жөніндегі шығыстарды бірге қаржыландыруға қатысуы, көліктік инфрақұрылымға мемлекеттік инвестициялар 2020 жылға дейінгі орнықты сұранысты қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, бұл өндірістердің қолданыстағыларын жаңғырту және жаңаларын құру үшін өте жақсы ынталандырушы фактор болып табылады.

Бизнесті қолдаудың қолданыстағы «Бизнестің жол картасы - 2020» және «Өнімділік 2020» **бағдарламалары** құрылыс материалдары өнеркәсібінің кәсіпорындарына ұзақ мерзімді жобаларды іске асыруға мүмкіндік беретін қаржыландыру көздеріне қолжетімділік береді.

Құрылыс материалдарының өнеркәсібін дамытудың негізгі мақсаты осы бағдарламалар шеңберінде отандық құрылыс материалдарын тұтынуды 80 %-ға дейін жеткізу болып табылады.

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің деректері бойынша 2012 жылғы қаңтар - сәуір кезеңдерінде 2 044,2 мың шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілген, бұл 2011 жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда 125,6 % - ды құрайды. Осы кезең ішінде пайдалануға 7 570 тұрғын үй ғимараты берілген, олардың 199 - і көппәтерлі, 7 362 жеке және 99 жатақханалар. Пайдалануға 16 472 пәтер тапсырылған. 2012 жылғы қаңтардан бастап сәуірге дейін 17 230 млн. тг., оның ішінде мемлекеттік меншікті - 72,9 млн. теңге және жеке меншікті - 16 799 млн. теңге сомаға күрделі жөндеу жұмыстары орындалды.

Құрылысты индустрияландыру, жоспарланатын үлгілік жобаларды талдау және негізгі құрылыс материалдарының тізбесін белгілеу

Қолжетімді тұрғын үй - 2020» бағдарламасын іске асыру индустриялық құрылыс технологияларына көшуді көздейді. Бұл технологиялар стационарлық жағдайларда өнеркәсіптік тәсілмен негізгі конструктивті құрылыс элементтерін дайындауға, оларды кейіннен құрылыс алаңына жеткізуге және кейіннен монтаждауға негізделген. Құрылысты индустрияландырудың негізгі артықшылығы конструкциялардың сапасын арттыру, ағынды және жыл бойына созылған өндірісті енгізу мүмкіндігі, еңбек шығындары мен материалдық ысыраптарды төмендету болып табылады.

Қазақстан Республикасы Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері агенттігі (бұдан әрі - ҚТКША) Индустрия және жаңа технологиялар министрлігімен (бұдан әрі - ИЖТМ) бірлесіп, индустриялық үй құрылысының барлық ықтимал технологияларын зерттеу жұмыстарын жүргізген. Өткізілген жұмыстар нәтижесінде биік және жеке үй құрылысы үшін қазіргі заманғы технологиялық база ретінде ірі панельді үй құрылысының (бұдан әрі - ІПҮК) технологиясын қолдану ұсынылды. Қазіргі заманғы үй құрылысы комбинаттарын салу және ірі панельді үй құрылысы (ҮҚК ІПҮК) бойынша қолда бар темір бетон бұйымдарының зауыттарын жаңғырту ұсынылып отыр. Бұл толығымен құрастырмалы 5 - 9 қабатты тұрғын үй өндірісінің дәстүрлі технологиялық схемасын өзгертуге мүмкіндік береді. Классикалық қасбеталық өндірісі бар бұйымдар қатары бойынша қиыстырылған конвейерлік-ағынды әдіс ретінде жаңа технологиялық схеманың негізі ұсынылады. Өндірісті енгізгелі отырған кәсіпорындарда алмалы борт жабдығы бар паллеттерде сыртқы қабырғалардың үш қабатты панельдердің икемді өндірісі қажет, бұл шығарылатын бұйымдардың номенклатурасын жедел ауыстыруға және жылу оқшаулау қабаты мен толтырғыш түрін ауыстыру мүмкіндігімен бұйымдардың әрбір маркасына металл пішіндерінің паркінен бас тартуға мүмкіндік береді. ҮҚК ІПҮК-да сәулет бетонынан жасалған бөлшектері мен суреті бар, қасбеті ұсақ бөлшекті элементтерден жасалған суреті әртүрлі, беті бедерлі панельдерді жасау үшін полимерлі полиуретандық матрицаларды, мәрмәр және шыны түйірлері пайдаланылған ғимараттарды дайындау мүмкіндігі көзделген. Бұл технологияның басымдықтары:

- 1) құрылыстың жоғары қарқыны және үйлерді салу мерзімдерінің қысқаруы;
- 2) модульдік жоспарлау мүмкіндігі;
- 3) құрылыстың төмен өзіндік құны (30-40%-ға) және шаршы метрдің өзіндік құнының төмендеуі;
- 4) маусымдылық факторының болмауы;
- 5) жоғары өнімділік және іс жүзінде өндірісті толығымен автоматтандыру;
- 6) инновациялық технологияларды қолдану;
- 7) өнімді көпқабатты, аз қабатты тұрғын үйлерді салу және жеке құрылыс кезінде пайдалану;
- 8) түрлі географиялық және климаттық жағдайларда сынаулардан өтуі болып табылады.

Технологияның ерекшеліктері

Қазіргі заманғы ірі панельді үйлер ішкі бөлмелері кең, кеңістікті ыңғайлы аймаққа бөлінген пәтерлердің жақсартылған жоспарларымен сипатталады. Қазіргі заманғы технологиялармен салынған панельді үйлер сыртқы көрінісі мен пайдалану сапасы бойынша кірпіш және монолитті үйлерден кем емес.

Қасбеті әрленген сыртқы қабырға панелі ішкі жылу оқшауланғышы бар үш қабатты бетондық панель болып табылады. Ауыр панель құрастырмалы конструкциялар зауытында толығымен дайындалған, бетоннан жасалған қабырға элементі болады. Ол климаттық жағдай талаптарына сүйене отырып, кез келген қалыңдықта дайындалуы мүмкін. Бұл ретте монтаждық қаттылық пен түпкілікті жағдайды қамтамасыз ету үшін талап етілетін арматура зауытта орнатылады. Ауыр панельдердің бір жағы мен периметрі тегіс болып дайындалады.

Сондай-ақ, осы бағдарлама шеңберінде индустриялық құрылыс комбинаттарын (бұдан әрі - ИҚК) ұйымдастыру арқылы қаңқалы-монолиттік үй құрылысының технологияларын пайдалану болжанып отыр. Жалпы, тек құрылыс және жол саласын ғана емес, энергетика және мұнай-газ секторын да өнімдермен қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін комбинаттар желісін құру жоспарлануда.

Технологияның ерекшеліктері:

- 1) бұйымдардың шектелмеген номенклатурасы және бір бұйымнан екінші бұйымға ауысудың қарапайымдылығы;
- 2) бұйымдардың кепілдік берілген сапасы, оның ішінде тамаша геометрия және арматураның сырғып кетуінің болмауы;
- 3) жабдықтың нақты пайдалану жағдайларына: инерттік материалдардың нақты сапасына; персоналдың біліктілігіне және с.с. бейімділігі;
- 4) жабдықтың сенімділігі және қызмет көрсетудегі қарапайымдылығы әрі нәтижесі ретінде пайдалану процесіндегі жоғары технологиясы;
- 5) сервистің дұрыс жолға қойылған жүйесі;
- 6) ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етудің және технологиялық жобалаудың жоғарғы деңгейі;
- 7) жабдықты түрлендіруді және бұйымдар номенклатурасын кеңейтуді қамтамасыз ететін үздіксіз инновациялық процесс;
- 8) жеткізілімдердің жинақтылығы және ұсынылып отырған шегендеусіз қалыптау нұсқасының басқа технологиялармен бірлігі.

Үй құрылысының қаңқалы құрастырмалы-монолитті индустриялық әдісін көп қабатты ғимараттар құрылысында және 2 - 3 қабатты тұрғын үй құрылысында газ-бетон, көп қуысты қыш тастар мен блоктар сияқты жаңа қабырға материалдарын пайдаланумен қиюластыра қолдану ерекше тиімді.

Сондай-ақ бұл комбинаттар энергетика, жол құрылысы (кең форматты жол тақтасы) үшін темір бетон бұйымдарын, сондай-ақ мұнай саласы үшін темір бетон бұйымдарының көптеген түрлерін шығаратын болады.

Барлық өңірлерде ҰҚК ІПҰҚ ұйымдастыру жоспарланып отыр. Технологияларды бейімдеу, тәсілді сынау және тәжірибе алу үшін ҰҰК құру жобалары пысықталып, әзірленген жоғары дәрежеде ірі құрылыс салушылардан тұратын пилоттық топ бөлінген. Пилоттық топ Астана және Алматы қалалары, Қарағанды және Оңтүстік Қазақстан облыстары сияқты құрылыстың белсенді өңірлерін қамтиды. Осы топ 2012 жылдың үшінші тоқсанында ҰҚК ІПҰҚ жасау бойынша жобаларды бастауы тиіс. Бұдан басқа облыстардың әкімдіктері өңірлерде ҰҚК ІПҰҚ құру жобаларын іске асыра алатын кәсіпорындарды айқындады. Пилоттық топтың іс-қимылы шеңберінде Қазақстанның түрлі өңірлерінің географиялық және климаттық жағдайларын есепке ала отырып, ІПҰҚ бойынша үлгілік жобаларды бейімдеу жүргізілуде. Кейіннен Қазақстанда ІПҰҚ технологиясын пайдаланып және ғимараттарды жобалауға құзыреттілігі бар жобалау институтын құрған жөн.

Құрылыс индустриясы мен тұрғын үй қоры субъектілерін кешенді ғылыми-техникалық және жобалау-технологиялық қолдауды ұйымдастыру мақсатында Бағдарлама шеңберінде Беларусь Республикасының тәжірибесі бойынша «Тұрғын үй салу мен жаңғыртудың қазақстандық ғылыми-зерттеу және жобалау-технологиялық институты» АҚ (Тұрғын үй институты)

құрылады. Тұрғын үй институты қызметінің негізгі бағыттары: тұрғын үй құрылысы саласындағы проблемалы жобаларға мониторинг және талдау жүргізу, индустриялық үй салу саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер, құрылыстар мен ғимараттардың үлгі жобаларын әзірлеу және сертификаттау, жобалаушылар мен технологиялар инженерлерінің біліктілігін арттыру. Тұрғын үй институты құрамында референттік зертхана құрылатын болады, ол мынадай міндеттерді шешу үшін қажет:

тұрғын үй құрылысы саласында материалдарды, технологиялар мен техникалық шешімдерді бағалау жөніндегі референттік (төрелік) функциялар;

тұрғын үй құрылысы саласында материалдарды, технологиялар мен техникалық шешімдердің ұлттық депозитарийін жүргізу.

ІПҰҚ технологиялары мен құрастырмалы қаңқа ерекшеліктерін ескере отырып, үй салу кезінде шығындардың қомақты бөлігін құрайтын негізгі құрылыс материалдарының тізбесі айқындалды (1-кесте).

1-кесте. Экономикалық қызмет жіктеуішісіне сәйкес негізгі құрылыс материалдарының тізбесі (ҚР АҚ 04-2008)

P/c №	Атауы	ЭҚТӨК
1	2	3
1	Цемент	
1)	Цемент	2351
2)	Портландцемент, сазбалшықты цемент, күл-қож цементі және гидравликалық ұқсас цементтер	235112
2	Қабырғалық материалдар	
1)	Тақташалар, тақталар, кірпіштер және цементтен, бетоннан және жасанды тастан жасалған ұқсас бұйымдар	236111
2)	Кірпіштер, блоктар, тақташалар және диатомит топырақтан немесе тасты кремнезем ұнынан жасалған басқа да керамикалық бұйымдар (тақталарды, панельдерді, қуысты брикеттерді, цилиндрлерді, құбырларды қоса алғанда)	232011
3)	Керамикалық құрылыс кірпіштері, еденге арналған блоктар, салмақ түсетін блоктар немесе толтыру блоктары және отқа төзімді емес ұқсас керамикалық бұйымдар	233211
3	Құрама темірбетон конструкциялар және бұйымдар	
1)	Құрылыс үшін цементтен, бетоннан немесе жасанды тастан жасалған оның ішінде азаматтық, құрама конструкциялар элементтері	236112
2)	Бетоннан жасалған құрама құрылыс конструкциялары	23612
4	Құрылыс ерітінділері	
1)	Отқа төзімді цемент, құрылыс ерітінділері, ұқсас бетондар және құрамдар, басқа топтарға қосылмағандар	232013
5	Табақты шыны	
1)	Табақты шыны	2311
6	Кенді емес құрылыс материалдары	
1)	Табиғи құмдар	081211
2)	Түйіршік, тасты ұнтақ және тасты қоқым, жұмыр тас, қиыршық тас, жарықшақталған тас немесе ұсақталған тас	081212
7	Құрылыс битум	
1)	Табиғи битум және асфальт; құрамында асфальттік битумы бар қатты битум және тау жыныстары	089910
2)	Табиғи асфальтта немесе олармен байланысты түп негіздерінде, мұнайлы битумында, жасанды немесе табиғи тасты материалдарында негізделген битумдік қоспалар	239913
8	Құбырлар	
1)	Құбырлар, түтіктер, пластмассадан жасалған шлангілер және фитингтер	222129
2)	Құбырлар, құбыр жолдары, құбырларға арналған керамикалық су бұрғыштар және фитингтер	233213
3)	Болатты басқа да домалақ кималы құбырлар және түтіктер	242013
9	Линолеумдер, паркеттер (еденге арналған жабындар)	
1)	Құрама қалқан паркет	1622
2)	Линолеум және винил, линолеум түріндегі эластикалық еден жабындары	222315
10	Лифтілер	
1)	Лифтілер, скиптік көтергіштер, эскалаторлар және қозғалатын жаяу жолдар	282216
11	Жылу оқшаулайтын материалдар	

1)	Басқа топтарға қосылмаған, металдан жасалмаған минералды өнімдер	23.99.19
2)	Басқа топтарға қосылмаған, дубляждалған немесе қапталған, сіңірілген текстильді материалдар	13.96.14

Мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру үшін негізгі құрылыс материалдарына деген қажеттілік және құрылыс материалдары өнеркәсібінің проблемалары.

Құрылыс саласы тарапынан сұраныс әлеуетін бағалау үшін таңдалған технологияларды қолдануды, ішкі өндірістің болуы және құрылыс материалдары өнеркәсібінің жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарының жүктелуін ескере отырып, негізгі құрылыс материалдарына деген бағалау қажеттілігі есептелді.

2-кесте. Құрылыс индустриясының өндірістік қуаттары.

Р/с №	Негізгі материалдар	Өлшем бірлігі	Қажеттілік	Өндірістік қуаты	Қамтамасыз етілуі %
1	2	3	4	5	6
1	Есіктер, терезелер және терезе жақтаулары	мың тонна	26	55,7	214
2	Раковиналар, металдан жасалған жуғыштар және ванналар	мың дана	98,4	200	203,2
3	Гипсокартон	млн. м ²	20	33,7	168,5
4	Бояу және лактар	мың тонна	63,5	84,8	133,5
5	Арматура	мың тонна	278	307	110,4
6	Қиыршық тас	млн. м ³	56,5	59,2	104,7
7	Бетоннан жасалған бұйымдар	млн. тонна	13,5	14,1	104,4
8	Цемент	млн. тонна	8,4	8,2	97,6
9	Битум	млн. тонна	1,2	1,1	96
10	Кірпіштер	млн. дана	93,4	86,4	92,5
11	Күйінді мақта және минералды мақта	мың тонна	40	36,8	92
12	Жеңілдетілген бетон блоктары	мың м ³	150,6	126,5	84
13	Құбырлар	мың тонна	600	400	66,7
14	Радиаторлар	мың дана	822	280	34,1
15	Сым және шыбықтар	мың тонна	636	202,6	31,9
16	Шатыр материалдары	млн. м ²	27	7,3	27,0
17	Керамикалық тақталар	мың м ²	14 500	6000	41,3
18	Лифтілер	дана	3 125	220	7
19	Сүрек өңдеу	млн. м ³	277	18,9	6,8
20	Линолеум	мың м ²	3 250	16,6	0,5
21	Табақ шыны және басқалары	млн. м ²	12	0	0,0
22	Арматура	мың тонна	436,8	509	116,5

Статистика деректеріне сәйкес құрылыс материалдарымен қамтамасыз ететін сала ішкі өнеркәсіптік әлеуеттің жоғары болуымен, бірақ жұмыс істеп тұрған кәсіпорындардың жүктелу коэффициентінің төмен болуымен сипатталады.

Келтірілген деректер отандық тауарлардың бәсекеге қабілеттілігінің төмен болуына байланысты салада маңызды проблемалардың бар екенін көрсетеді. Қалыптасқан жағдайдың туындау себептеріне мыналарды жатқызуға болады:

1) отандық тауарларды тұтынуды ынталандыру бойынша көтермелеуші және шектеуші мемлекеттік шаралардың болмауы. Ішкі өндірісті ынталандыруды мемлекеттік қолдаудың жұмыс істеп тұрған жалғыз құралы кеден баждары болып табылады;

2) құрылыс секторының тұтынуының күрт төмендеуіне байланысты құрылыс материалдарын өндірушілердің әлсіз инвестициялық қызметі;

3) экспортты белсенді мемлекеттік қолдау, жұмыс күшінің төмен құны және өндірістің өзге де факторлары сияқты бәсекелестік басымдықтардың болуынан қытай тауарларының экспорттық экспансиясы;

4) халықтың тығыз орналасуы және елді мекендердің алшақтығы, өндірушілердің әлеуетті өткізу нарығын шектеуі.

Тұтастай алғанда, Қазақстанда тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы саласында қолданылатын тауарлар өндірісін ұлғайтуға мүмкіндік жеткілікті.

Сондай-ақ, «Ақбұлақ» бағдарламасы бойынша құрылыс материалдарына деген қажеттілікті ақшалай мәнде бағалау жүргізілді.

3-кесте. «Ақбұлақ» бағдарламасы бойынша құрылыс материалдарына деген қажеттілік.

Р/с №		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Бағдарлама бойынша шығын (млрд. тг)	90,2	86,8	95,9	95,9	95,9	95,9	95,9	95,9	95,9
2	Ақшалай мәнде құрылыс материалдарына жұмсалған шығыс (млрд. тг)	40,6	39,1	43,1	43,1	43,1	43,1	43,1	43,1	43,1

Жергілікті атқарушы органдардың деректері бойынша су құбырлары желілерінің жалпы ұзындығы 77 255 км құрайды, оның ішінде магистральды су құбырларының ұзындығы 21 237 км құрады.

Құбыржолдардың ең ұзыны Шығыс Қазақстан облысында - 30 394 км, Оңтүстік Қазақстан облысында - 9 013 км, Қарағанды облысында - 5 594 км тіркелген. Құбыржолдардың ең қысқасы Астана қаласында - 773, 4 км және Маңғыстау облысында - 1141, 6 км белгіленген.

Талдау көрсетіп отырғандай, тұтастай республика бойынша су құбырлары желілерінің жалпы ұзындығының 14 763 км ауыстыруды қажет етеді, бұл жалпы ұзындықтың 19,1 %-ын құрайды.

Авариялы су құбырлары желілерінің ең үлкен ұзындығы Алматы қаласында (жалпы ұзындығы 2 964, 2 км, оның 1 999,4 км немесе 67, 4% күрделі жөндеуге немесе ауыстыруға жатады) және Астана қаласында (тіісінше 773,4 км-нің 463,8-і немесе 59,9 %-ы жөндеуге немесе ауыстыруға жатады) тіркелген.

Жол құрылысына және жолдарды қалпына келтіруге байланысты құрылыс материалдарына деген қажеттілік қосымша бағаланған.

4-кесте. Жолдарды салу және қалпына келтіру кезінде негізгі жол-құрылыс материалдарына деген қажеттілік

Р/с №	Материалдың атауы	Өлшем бірлігі	Орташа жылына 1 000 км	5 312 км қажеттілік (2010-2014 ж. жоспары)	10 233 км қажеттілік (2015-2019 ж. жоспары.)	5 901,9 км қажеттілік (2020-2029 ж. жоспары)	Барлығы 21 449,9 км
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Фракциялық қиыршық тас	млн. м ³	35,04	175,2	337,6	194,7	707,5
2	Құм	млн. м ³	14,76	73,8	142,3	82	298,1
3	Бетон	млн. тонна	7,42	37,1	71,5	41,5	150,1
4	Цемент	млн. тонна	2,94	14,7	33,6	19,3	67,6
5	ҚҚҚ	млн. м ³	1,22	6,1	121,6	70,1	197,8
6	Битум	млн. тонна	1,28	6,4	12,4	7,1	25,9

Қазақстанда жолдарды салу және қайта жаңарту белсенді жүргізілуде. Қазіргі кезде Қазақстандағы ең ірі «Батыс Еуропа - Батыс Қытай» трансқұрлықтық автокөлік дәлізін ұйымдастыру жөніндегі жобаны іске асыру басталды, ол Батыс Еуропа елдеріне шыға отырып, Қазақстан мен Ресей аумағы арқылы өтеді. Жоба құрамында Орталық Азия елдерінен, оның ішінде Өзбекстан мен Қырғызстаннан дәлізге шығатын барлық жолдарды қайта жаңарту көзделеді. Маршруттың жалпы ұзақтығы 8 445 км құрайды, оның ішінде: Ресей бойынша - 2 233 км, Қазақстан бойынша - 2 787 км (2 552 км қайта қалпына келтіруге жатады), Қытай бойынша - 3 425 км.

Қазақстанда көлік дәлізі, Қазақстан халқының жартысынан сәл ғана аз 7,9 млн. адам тұратын бес облыс (Ақтөбе, Қызылорда, Оңтүстік Қазақстан, Жамбыл және Алматы) аумағы арқылы өтеді. 2 452 км жол қайта жаңартуға жатады (Ақтөбе облысында - 358 км, Қызылорда облысында - 817 км, Оңтүстік Қазақстан облысында - 458 км, Жамбыл облысында - 480 км, Алматы облысында - 339 км).

Қазіргі балама дәліздермен салыстырғанда бұл жобаның негізгі артықшылығы (Транссіб автожолы, Суэц арнасы арқылы теңіз жолы) оның ұзақтығы мен жолда болу уақытында болып табылады.

2012 жылы автожолдарды жөндеуге және ұстауға 27 млрд. теңге бөлінеді. Бұл шамамен 1 245 км жол желісін ретке келтіру мүмкіндігін береді.

Халықаралық «Батыс Еуропа - Батыс Қытай» транзиттік дәліз учаскелерін, сондай-ақ Алматы - Астана - Петропавл, Самара - Шымкент, Омбы - Майқапшағай, Бейнеу - Ақтау, Астана - Қостанай - Челябин және Таскескен - Бакты автомобиль жолдары учаскелерін қалпына келтіру жұмыстары жалғасуда.

«Батыс Еуропа - Батыс Қытай» жобасы бюджеттен қомақты үлес алады, оны іске асыруға 179 млрд. теңге бөлінген. 2012 жылдың жұмыс нәтижелері бойынша Жамбыл және Қызылорда облыстарының 750 км жол-көлік желісінде қозғалыс ашылатын болады. Бұдан басқа, республикалық бюджеттен ұзақтығы 1 228 км болатын 35 объектідегі жұмыстар қаржыландырылады, олардың - 18-і жаңа (662 км) және 17-і - ауыспалы (566 км).

Қазақстанның климаты күрт континентальды, бұл асфальт жолдардың қызмет ету мерзімін ұлғайту жөніндегі іс-шараларды қиындатады. Тәжірибе жолдарды асфальтпен жабудың шектеулі ресурстарын көрсетіп отыр. Мысалы, Германияда 30 градус аязда асфальттық жол төсемдері көптеген жарықтарды және шұңқырларды жабады. Ал, Қазақстанда Цельсий бойынша аяз 50 градусқа жеткенде, қолда бар материалдардан сапалық сипаттамасы жағынан асып түсетін материалдарды енгізу қажет.

Негізгі құрылыс материалдарын тұтынуды және импортты талдау.

Құрылыс материалдары бойынша импорттың өткізілген талдауы әлеуетті мүмкіндіктердің бар екенін көрсетеді. 2020 жылға қарай импорт алмастыру болжамы жасалған.

Құрылыс материалдарын тұтынуды талдау бағалық болсын, сондай-ақ сапалық болсын сипаттамалары сияқты бірқатар позициялар бойынша отандық өндірушілердің бәсекеге қабілетінің төмендігін көрсетеді. Импортты талдау отандық өндірушілердің қайта өңдеу деңгейі өте жоғары құрылыс материалдарының өндірісі саласындағы позициялары әлсіз екенін көрсетеді.

5-кесте. Құрылыс материалдарының импортын талдау

P/c №	Атауы	2011		2020	
		Импорт	Өндіріс	Импорт	Өндіріс
1	2	3	4	5	6
1	Табақты шыны	100	0	15	85
2	Керамикалық тақталар	100	0	40	60
3	Радиаторлар	92,7	7,3	20	80
4	Арматура (сым және шыбықтар)	17	83	1	99
5	Ағаш конструкциялар	78,9	21,1	40	60
6	Полиэтиленнен және пластмассадан жасалған құбырлар	61	39	10	90
7	Күйінді және минералды мақта	60	40	1	99
8	Металл құбырлар	42,5	57,5	1	99
9	Раковиналар, жуғыштар, ванналар	61,2	38,8	20	80
10	Цемент	12	88	10	90
11	Кірпіштер	11,2	88,8	1	99

Негізгі құрылыс материалдарының өндірісі

Ішкі сұранысқа негізделетін сала ретінде отандық құрылыс материалдарының тапшылығын жою және құрылыс кешенін дамыту үшін сұраныстың болуы, өндірістік-инфрақұрылымдық және технологиялық базалар, өнімдерді, жинақтаушыларды және жабдықтарды жеткізуге жұмсалатын көліктік шығындар басым факторларға айналады.

6-кесте. Қазақстанның өңірлері бойынша қуаттардың орташа жүктелуі

P/c №	Облыстар	Қуаттардың жүктелуі
1	2	3
	Қазақстан Республикасы	46,0
1	Ақмола	40,0
2	Ақтөбе	40,0
3	Алматы	50,0
4	Атырау	60,0
5	Батыс Қазақстан	60,0
6	Жамбыл	40,0

7	Қарағанды	40,0
8	Қостанай	40,0
9	Қызылорда	55,0
10	Маңғыстау	50,0
11	Павлодар	40,0
12	Оңтүстік Қазақстан	40,0
13	Солтүстік Қазақстан	60,0
14	Шығыс Қазақстан	35,0
15	Астана қаласы	50,0
16	Алматы қаласы	40,0

Салалардың осы тобының жаңа өндірістерін орналастыру дәстүрлі секторлар кәсіпорындарымен қатар, Алматы, Астана қалаларында жүргізілетін болады. Салалық мамандану орталықтары: Алматы, Астана, Шымкент, Өскемен, Атырау қалалары болып табылады.

Цемент зауыттарын салу және жаңғырту, сондай-ақ керамика, шыны, гипс блоктарды, жеңіл құрылыс панельдерін, құрғақ құрылыс қоспаларын шығару жөніндегі инвестициялық жобаларды іске асыру шикізат базасына және өткізу нарықтарына бағдарланады (Ақмола, Атырау, Жамбыл, Батыс Қазақстан, Маңғыстау, Қарағанды, Шығыс Қазақстан, Ақтөбе, Қызылорда, Оңтүстік Қазақстан облыстары).

7-кесте. Өңірлер бойынша жұмыс істеп тұрған кәсіпорындар

P/c №	Атауы	Жұмыс істеп тұрған кәсіпорындар	Өндірістік қуаты, млн. тенге	Жоспарланатын жобалар, индустрияландыру карталары бірл.
1	2	3	4	5
	Қазақстан Республикасы	1 254,0	185 307,7	59
1	Ақмола	44,0	4 968,8	3
2	Ақтөбе	62,0	16 257,5	2
3	Алматы	160,0	22 440,0	1
4	Атырау	33,0	3 371,8	1
5	Батыс Қазақстан	38,0	3 819,0	3
6	Жамбыл	64,0	13 071,3	5
7	Қарағанды	136,0	12 603,5	4
8	Қостанай	40,0	4 911,5	2
9	Қызылорда	21,0	9 813,8	1
10	Маңғыстау	53,0	8 382,0	3
11	Оңтүстік Қазақстан	107,0	13 134,0	16
12	Павлодар	73,0	3 867,3	6
13	Солтүстік Қазақстан	14,0	520,8	1
14	Шығыс Қазақстан	64,0	24 813,0	3
15	Астана қ.	122,0	19 431,3	2
16	Алматы қ.	223,0	23 899,5	6

2020 жылға дейін ғимараттарды салу үшін пайдаланылатын құрылыс материалдарына, яғни кірпіш, цемент және т.б. деген сұраныстың артуы болжанып отыр. Құрылыс көлемінің ұлғаюы және құрылыс өнімдерінің осы түрлеріндегі қазақстандық қамтудың өсуі олар дайындалатын бастапқы материалдарға тікелей байланысты болады.

8-кесте. Қазақстанның қажеттілігін құрылыс материалдарымен қамтамасыз ету ресурстарының теңгерімі

P/c №	Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	Кәсіпорындардың саны 431 бірлік	Жүктелуі%	2011 ж өндіріс фактісі	Ішкі тұтыну	Қуаттығы өте жоғары болғандағы профицит
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Металдан жасалған раковиналар, жуғыштар және ванналар	млрд. тг.	1	15	1	2	+9

2	Цемент	млн. тонна	8	61	7	8,4	+4
3	Цементке арналған қоспалар	мың тонна	18	60	600	619,5	+380
4	Бұрыштар	мың тонн	4	40	109,5	116	+249
5	Бетон бұйымдар	млн. тонна	68	35	4,9	4	+10
6	Саз және каолин	млн. тонна	20	60	2,6	2,2	+3
7	Бор және доломит	мың тонна	18	60	785	793	+515
8	Кірпіштер	млн. тонна	110	50	2,6	2,9	+2,3
9	Құрылыс ерітінділері	млн. тонна	35	39	0,5	0,5	+0,8
10	Табиғи құм	млн. тонна	26	50	8	8	+8
11	Асбест	мың тонна	3	53	222	57	+363
12	Есіктер, терезелер, терезе жақтаулары	мың тонна	34	40	22	24	+31
13	Гипсокартон	млн. шаршы метр	21	15	33	34	+191
14	Төсемтас, жиек тастар	мың тонна	15	29	15	19	+34
15	Күйінді мақта және минералды мақта	мың тонна	10	5	16	39	+284
16	Этиленнің полимерлерінен жасалған құбырлар	мың тонна	44	32	63	183	+15

Ресурстармен қамтамасыз етілу теңгерімі қазақстандық нарықтың құрылыс материалдарымен қамтамасыз етілуін және құрылыс салу көлемін ұлғайту, жаңа бағдарламаларды қамтамасыз ету қажеттілігі туындаған жағдайдағы нарық икемділігін анықтайды.

Цемент

Цемент өндіру Қазақстанның бес облысында жүргізіледі: Алматы, Шығыс Қазақстан, Оңтүстік Қазақстан, Жамбыл және Қарағанды. Қазақстан Республикасындағы барлық құрылыс материалдарының өндірісіндегі цементтің үлес салмағы 2011 жылы 11,5 % құрады, бұл 2008 жылға қарағанда 1,5 % артық. Бұл көрсеткіш осы тауарға сұраныстың артуын және өндіріс көлемінің өсуін индекстейді. Таза цемент өндірудің жалпы көлемі 2010 жылы 3 676,3 мың тоннаны, ал 2011 жылы 4 339,5 мың тоннаны құрады, бұл 2009 жылға қарағанда 28 % артық. Қазақстан бойынша жалпы динамика тұрақты болып қалады.

Қазіргі кезде «Қолжетімді тұрғын үй 2020», «ТКШ жаңғырту», «Ақбұлақ» бағдарламаларын және мұнай саласы мен инфрақұрылым объектілерін салу қажеттілігі есебінен жолдарды салу және қайта қалпына келтіруді іске асыру салдарынан цементке деген сұраныс 8,4 миллион тоннаны құрайды. Сегіз зауытты қосқанда, өндірістік қуаты 8,2 миллион тоннаны, яғни 97,6 % құрайды. Қазақстанның құрылыс секторының жұмыс тиімділігін қамтамасыз ету үшін өңірлер бойынша цементті тұтыну және өндіру картасын есепке ала отырып, 2013 жылға дейін Ақмола, Қостанай және Маңғыстау облыстарында цемент өндірісінің тағы бес объектісін енгізу жоспарлануда. Сондай-ақ жылына қайта өңдеудің жалпы қуаты 2 100 мың тонна болатын клинкерлі цемент терминалдарын (бұдан әрі - КЦТ) енгізу жоспарлануда, оның құрылысы жуырдағы екі жылға белгіленген.

Қабырғалық материалдар

Қазіргі уақытта құрылыс секторында мынадай қабырғалық материалдар қолданылады: кеуекті бетондар сыныбына жататын силикат кірпіштер, керамика кірпіштері, кож блоктар, көбікті блоктар және газ блоктар. Кірпіш, черепица және күйген саздан жасалған басқа құрылыс бұйымдарын өндірудің нақты көлемі 2008 жылы 254,4 мың тоннаны, ал 2011 жылы тек 9 айында 534,4 мың тоннаны құрады. Отқа төзімсіз

керамикалық кірпіштер Қазақстанның барлық өңірлерінде дерлік өндіріледі. Осы саладағы көшбасшы Алматы облысы болып табылады, 2011 жылдың 9 айында жалпы 157,7 мың текше метр өндірілді. «Құрылыс материалдары» ЖШС (Алматы), «Керамика» АҚ (Ақтөбе обл., Хромтау қ.), «Талап» ЖШС кірпіш зауыты (Атырау), «ЕНКІ» ЖШС (Солтүстік Қазақстан облысы), «Кереге - Астана» ЖШС (Солтүстік Қазақстан облысы) сияқты кәсіпорындар және т.б. жұмыс істейді.

Темірбетон бұйымдары

Қазақстанда бетон бұйымдарын өндіру құрылымындағы қомақты үлес бетоннан жасалған құрылыстық құрастырмалы конструкцияларға тиесілі - 41 %. Есептеулер бойынша бетоннан жасалған бұйымдарды тұтыну көлемі 2010 жылы 6 %-ға қысқартылды, ол өндіріске әсер еткен жоқ. 2008 - 2011 жылдар аралығында ішкі тұтыну меншікті өндіріс есебінен іс жүзінде толығымен жабылды. Тұтынудың орташа жылдық өсу қарқыны 2002 - 2007 жылдары 59 % құрады. Қазақстан Республикасы Статистика агентігі ұсынған деректерге сәйкес қазіргі кезде Қазақстанда 411 кәсіпорын тіркелген, оның ішінде 199 кәсіпорын қабырға блоктарын, 198 кәсіпорын құрастырмалы темірбетонды және бетон конструкцияларын, 75 кәсіпорын асфальтты бетон шығарады. Қазіргі кезде «Стройдеталь» ЖШС (Ақтөбе облысы), «УПТК» ЖШС (Атырау облысы), «Құрастырмалы темір бетон өндірістік бірлестігі» ЖШС (Шығыс Қазақстан облысы), «Жамбылхимстрой» ЖШС (Жамбыл облысы), «Бином Строй-Деталь» ЖШС (Жамбыл облысы) және т.б. кәсіпорындар жұмыс істейді.

Болат илек

Бүгінгі күні Қазақстан Республикасының аумағында 5 кәсіпорын жұмыс істейді. Орналасу географиясы мынадай: республиканың орталық өңірінде бір кәсіпорын, біреуі солтүстік өңірде, біреуі шығыс өңірде, біреуі батыста және оңтүстікте. Кәсіпорындарды толықтай жүктеген кезде жылына арматураның жиынтық өндіріс қуаты 805 мың тонна. Бүгінгі күні импорт 620 мың тоннаны құрайды. Статистика деректері бойынша 2011 жылдың желтоқсанына өндіріс 130,5 мың тоннаны, ал жүктеме 17 %-дан астамды құрады. Барлық мемлекеттік бағдарламалар бойынша жиынтық қажеттілік 718 мың тоннаны құрайды. Осылайша, Қазақстанның осы қажеттілікті өз күшімен жабуға жағдайы бар. «Қолжетімді тұрғын үй -2020» бағдарламасын іске асыру шеңберінде 2020 жылға қарай осы саладағы отандық өндіріс үлесі 99 % құратын болды. Қазіргі кезде «Каспиан Сталь» ЖШС (Маңғыстау облысы), «Кастинг» ЖШС (Павлодар облысы), «Жанатас Металлургия Комбинаты» ЖШС (Жамбыл облысы), «АрселорМиталл Теміртау» АҚ (Қарағанды облысы) сияқты кәсіпорындар жұмыс істейді.

Табақты шыны

2011 жылы Қазақстандағы шынының жалпы нарығы 70 000 мың тоннаға бағаланды және соңғы бірнеше жылда 25%-ға өсті. Бұл материалға деген сұраныс күннен-күнге өсіп келе жатқанына қарамастан, республика аумағында табакты шыны өндіретін бірде-бір кәсіпорын жоқ. Қазақстанда табакты шыны өндірісі болмағандықтан, құрылыс индустриясындағы орта және шағын бизнес субъектілері елдің ішкі нарығында пайдаланылатын материалдың 100%-н импорттайды.

«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ және Ақтөбе облысының әкімдігі балама жобалар бойынша ТЭН-ді әзірлеп жатыр. Осы жұмыстың нәтижесі бойынша зауыттың орналасу орны (Қызылорда және Ақтөбе облыстары) және жабдықтарды жеткізушілерді (Қытайлық немесе Еуропалық компаниялар) таңдау айқындалады.

Сұранысты қанағаттандыру үшін бір зауыт салу жеткілікті, себебі көршілес мемлекеттерде нарықты толығымен шынымен қамтамасыз ететін кәсіпорындар бар.

Отандық өндірушілер үшін тауашалар

«Тауаша» бағыттары бойынша жаңа өндірістерді құру құрылыс материалдарын тұтынуына деген отандық өндірістің үлесін ұлғайту құралдарының бірі болып табылады. Оларға мыналар жатады:

1) табак шыны өндірісі бойынша зауыт салу. Зауытты орналастыру туралы шешім балама жобалар бойынша ТЭН аяқталғаннан кейін

қабылданатын болады. Жоспарланған өндірістік қуаты тәулігіне 500 тоннаны құрайды (жылдық қуаты 145 909 тонна);

2) өңірлерде маусымдық сұранысты нивелирлеу үшін республиканың бірқатар облыстарында цемент терминалдарының жүйелерін ұйымдастыру;

3) Ақтөбе облысының Хромтау қаласында қуаты жылына 200 мың тонна болатын саз өңдеу кәсіпорнын ұйымдастыру;

4) санфаянстық және сантехникалық бұйымдардың өндірісін ұйымдастыру;

5) Алматы қаласында қуаты 105 мың тонна болатын арматура зауытын салу;

6) Қарағанды облысында лифтілік жабдық шығаратын өндіріс ұйымдастыру;

7) едендік жабындардың өндірісін ұйымдастыру;

8) гидрокшаулау материалдарының өндірісін ұйымдастыру.

Барлық жүктемелер мен жаңа өндірістерді енгізуді ескере отырып, 2020 жылға қарай отандық өндірістің үлесін 65-тен 90%-ға дейін ұлғайту жоспарланып отыр. Бұл ретте құрылыс материалдарының жеке түрлері бойынша 2020 жылға қарай: шыны - 85; арматура, металл құбырлар, кірпіш, қож мақта мен минералды мақта - 99; цемент - 90; керамикалық тақталар-60; радиаторлар, полиэтилен құбырлар, раковиналар - 80; ағаш конструкциялар - 60% үлесті құрайды.

Құрылыс материалдарын өндіруді ынталандыру жөніндегі шаралар

«Қолжетімді тұрғын үй - 2020» бағдарламасында көзделген белсенді құрылыс салу және қайта қалпына келтіру жұмыстары шеңберінде шешілуі қажетті негізгі проблемалардың бірі осының алдында аталып өткен құрылыс материалдарының қолда бар өндірістік қуаттарының төмен жүктелуі болып табылады.

Өндірісті ынталандыру бойынша мемлекет тарапынан мынадай шаралар қарастырылуда:

1) кәсіпорындарды жүктеу үшін ұзақ мерзімді шарттар жасасу және қажеттігіне қарай өндірісті кеңейту; - үйлердің үлгілік жобаларына отандық өнімнің техникалық сипаттамасын енгізу;

2) сауда үйлерін ұйымдастыруға жәрдемдесу;

3) Кеден одағы шеңберінде шекара бойындағы ынтымақтастықты нығайту.

Бұдан басқа, индустриялық-инновациялық қызметті және кәсіпкерлікті қолдайтын «Өнімділік 2020», «Экспорттаушы 2020», «Бизнестің жол картасы 2020» сияқты қолданыстағы бағдарламалар шеңберінде құрылыс материалдары өнеркәсібі кәсіпорындары қаржылық көздерге және экспортты жылжыту үшін мемлекеттік қолдауға қол жеткізе алады. Бұл оларға мынадай проблемаларды шешуге мүмкіндік береді:

1) жаңғырту үшін қарыз қаражатына қолжетімділікті қамтамасыз ету, сыйақы мөлшерлемесін төмендету есебінен олардың тартымдылығын арттыру, жеңілдік кезеңінің неғұрлым ұзақ мерзімдері, кәсіпорындардың өнімін тұтыну маусымына төлемдерді байланыстыру;

2) жаңғырту процесіне жобалық және инжинирингтік білікті ұйымдарды тарту және оларды жұмылдыру жөніндегі шығындарды мемлекеттің ішінара өтеуі;

3) инновациялық, оның ішінде жабдықты шетелден сатып алуға және оны жергілікті жағдайларға бейімдеуге гранттар беру;

4) өндірушілер үшін қолжетімділікті арттыру, шығындарды ішінара өтеу есебімен шетелдік мамандарды тарту;

5) қазіргі заманғы басқарушылық және өндірістік технологияларды енгізу;

6) экспортты жылжытуды қолдау.

Инновацияларды және трансферттер технологияларын енгізуді мемлекеттік қолдаудың ең тиімді құралы - мемлекеттік бағдарламалар

бойынша іске асырылатын үлгілік жобаларға және жобаларға техникалық шешімдерді міндетті енгізу болып табылады.

Энергия үнемдеу саласында индикативті нысаналы индикаторларға қол жеткізуді қамтамасыз етпейтін не «лас» технологиялармен немесе ескірген технологиялармен өндірілетін құрылыс материалдарын тұтынуы немесе еңбек өнімділігін шектеуді ғимараттар мен құрылыстарды жобалау сатысында енгізу қажет.

Сондай-ақ кепілді тапсырыс жергілікті технологияларға не ерекше жергілікті шикізат базасына бейімделген ішкі стандарттарды енгізу

арқылы отандық қамту көрсеткішін арттыруға мүмкіндік береді.

Қазақстанда қаңқалы-панельді үй салудың ең озық технологияларын дамытуды қолдау мақсатында жобалардың өзін-өзі ақтауы кезеңінде осы зауыттарды мемлекеттік тапсырыспен қамтамасыз ету шаралары көзделген.

Қазақстан Республикасында инновациялық саясатты практикалық тұрғыдан іске асыру мақсатында мемлекеттік даму институттарының жүйесі құрылды, бұл институттарды жоғары технологиялық жаңа өндірістерді ұйымдастырудың сенімді құралы ретінде отандық және шетелдік әріптестері мойындаған.

Даму институттарының негізгі миссиясы - экономиканы жаңғырту және әртарапандыру, елімізді әлеуметтік-экономикалық дамудың жаңа деңгейіне шығару салаларында маңызды мемлекеттік мақсаттарды орындау үшін отандық бизнестің мүмкіндіктері мен қабілеттіліктерін арттыру және іске асыру болады.

Даму институттары арқылы мемлекет қосылған құнның технологиялық және экономикалық тізбегін жүйелі дамыта отырып, бәсекеге қабілетті өнім шығаратын өндірістердің біртұтас жүйесін құруға бағытталған жобаларға қатыса алады. Бұл бәсекеге қабілетті өнімнің барлық өлшемдеріне сай келетін түпкілікті өнімге жұмыс істейтін көп салалы кәсіпорындарды құруға мүмкіндік береді.

Тұтастай алғанда, мемлекеттік қолдау бағдарламаларына қатысу құрылыс материалдарын өндірушілерге бәсекеге қабілеттілікті импорттық тауарларға қатысты ғана емес, іргелес елдерге бірқатар тауар позициялары бойынша экспорттау мүмкіндігін қамтамасыз ететін қазіргі заманғы технологияларды өндіруге мүмкіндік береді.

ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен 6-бөлім өзгертілді (бұр.ред.қара)

6. Қажетті ресурстар және қаржыландыру көздері

2010-2014 жылдарға арналған Бағдарламаны іске асыруға республикалық және жергілікті бюджеттің қаражаты, Даму институттарының қаражаты, сондай-ақ жеке меншік ішкі және шетелдік инвестициялар бағытталатын болады.

Республикалық бюджет есебінен қаржыландыру көлемі мынаны құрайды:

1) білікті кадр ресурстарымен қамтамасыз етуге арналған шығындар көлемі 751 млн. теңге;

2) ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 Қаулысымен алып тасталды (бұр.ред.қара)

3) 2014 жылға қарай Қазақстан Республикасының аумағын ұйымдастырудың Бас схемасын әзірлеу, шығындар көлемі 2700, 530 млн. теңгені құрайды, оның ішінде, тұжырымдаманы әзірлеуге 2010 жылы - 100,0 млн. теңге, Бас схеманы әзірлеуге 2011 жылы - 1000,0 млн. теңге, 2012 жылы - 917,20 млн. теңге, 2013 жылы - 783,330 млн.теңге;

4) республикалық деңгейдегі мемлекеттік қала құрылысы кадастрын жүргізу бойынша шығындар көлемі 2014 жылы 178,370 млн. теңгені құрайды;

5) талдау бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын орындау, басқа да елдердің тәжірибесін зерделеу, көп қабатты және аз қабатты тұрғын үй құрылысы үшін эскиздік материалдарды дайындау және үлгілік жобалар сериясын әзірлеу - барлығы 2400,0 млн. теңге, оның ішінде 2012 жылы - 1000,0 млн. теңге, 2013 жылы - 492,0 млн. теңге, 2014 жылы - 908,0 млн.теңге.

6) сметалық-нормативтік базаны жетілдіру, оның ішінде ағымдағы сметалық бағалар жинағын шығару, барлығы 2 306,5 млн. теңге, оның ішінде 2010 жылы - 391,0 млн. теңге, 2011 жылы - 375,0 млн. теңге, 2012 жылы - 596,3 млн. теңге, 2013 жылы - 382,4 млн. теңге, 2014 жылы - 561,8 млн. теңге;

7) ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен алып тасталды (бұр.ред.қара)

8) құрылыс саласын техникалық реттеу жүйесін реформалау - 5868,0 млн. теңге, оның ішінде 2010 жылы - 300,0 млн. теңге, 2011 жылы - 1 575,990 млн. теңге, 2012 жылы - 1362,0 млн. теңге, 2013 жылы - 1463,9 млн. теңге, 2014 жылы - 1166,0 млн. теңге;

9) құрылыс саласында ғылыми зерттеулерді дамытуға мемлекеттік қолдауды қамтамасыз ету 212,0 млн. теңге, оның ішінде: 2010 жылы - 38,0 млн. теңге, 2011 жылы - 24,0 млн. теңге, 2012 жылы - 50,0 млн. теңге, 2013 жылы - 50,0 млн. теңге, 2014 жылы - 50,0 млн. теңге.

10) Басым бағыттар (энергия үнемдегіш материалдар, құрылыс материалдарын өндіруде жанама салалардың қалдықтарын пайдалану мүмкіндіктерін зерделеу, жылдам салынатын, «жасыл» және «энергиялық пассивті» үйлердің технологиялар трансферті) бойынша инновациялық гранттар бөлу үшін - 24225,0 млн. теңге, оның ішінде, 2010 жылы - 1725,0 млн. теңге, 2011 жылы - 7500,0 млн. теңге, 2012 жылы - 7500,0 млн. теңге, 2013 жылы - 7500,0 млн. теңге.

Ескертпе:

* - «Өнімділік 2020» бағдарламасы шеңберінде 026 «Инновациялық гранттар беру» бюджеттік бағдарламасы аясында басым бағыттар бойынша инновациялық гранттар бөлу.

Қазақстан Республикасында
құрылыс индустриясын және құрылыс
материалдары өндірісін дамыту
жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға
арналған бағдарламаға
1-қосымша

ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2012.19.09. № 1219 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2013.04.12. № 1304 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 7-бөлім өзгертілді

7. Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары

Саланы дамыту жөніндегі 2010-2014 жылдары кезеңіне арналған іс-шаралар жоспары						
№	Іс-шаралар	Аяқталу нысаны	Жауапты орындаушылар	Орындалу мерзімі	Болжанатын шығыстар, жылына млн. тг.	Қаржыландыру көздері
1	2	3	4	5	6	7
1. Энергетикалық және көліктік инфрақұрылыммен қамтамасыз ету						
1	Көп қабатты және аз қабатты тұрғын үй салу үшін үлгі жобалардың серияларын әзірлеу	Үлгі жобалар бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметіне есеп	ҚР ӨДМ	2014 ж. 4-тоқсан	2473,8 оның ішінде 2012 ж. - 997,4 2013 ж. - 492,0 2014 ж. - 984,4*	Республикалық бюджет
2. Ресурстық қамтамасыз ету						
Ақ күйдіргі жоғары қабатты саз және алқап шпаттары, сондай-ақ жоғары сапалы құм кенорындарын іздестірудің және барлаудың есебінен құрылыс индустриясының минералдық-шикізат қорын кеңейту						
2	Түсті күйдіргі сазын барлау	Қорларды бекіту және кадастрларға енгізу жөнінде	Әкімдіктер, ИЖТМ	2012 ж. 4-тоқсан	400	Жергілікті бюджет

		ИЖТМ-ге ұсыныс				
3	Каолин сазды барлау	Қорларды бекіту және кадастрларға енгізу жөнінде ИЖТМ-ге ұсыныс	Әкімдіктер, ИЖТМ	2012 ж. 4-тоқсан	1100	Жергілікті бюджет
4	Алқап шпаттарын барлау	Қорларды бекіту және кадастрларға енгізу жөнінде ИЖТМ-ге ұсыныс	Әкімдіктер, ИЖТМ	2012 ж. 4-тоқсан	300	Жергілікті бюджет
5	Кварцты құмды барлау	Қорларды бекіту және кадастрларға енгізу жөнінде ИЖТМ-ге ұсыныс	Әкімдіктер, ИЖТМ	2012 ж. 4-тоқсан	150	Жергілікті бюджет
6	Жеңіл балқитын сазды барлау	Қорларды бекіту және кадастрларға енгізу жөнінде ИЖТМ-ге ұсыныс	Әкімдіктер, ИЖТМ	2012 ж. 4-тоқсан	300	Жергілікті бюджет
			Жиыны:		2250	
3. Саланы техникалық реттеу						
7	Құрылыс саласын техникалық реттеу жүйесін реформалау	Үкіметке ақпарат	ҚР ӨДМ	2014 ж. 4-тоқсан	5868,0 оның ішінде 2010 ж. - 300,0 2011 ж. - 1 575,99 2012 ж. - 1362,0 2013 ж. - 1463,9 2013 ж. - 1166,0	Республикалық бюджет
8	Республикалық деңгейде Мемлекеттік қала құрылысы кадастрын құру	Үкіметке ақпарат	ҚР ӨДМ	2010 - 2014 жж. 4 тоқсан	178,370	Республикалық бюджет
9	Сметалық-нормативтік базаны жетілдіру, оның ішінде ағымдағы сметалық бағалардың жинақтарын шығару	Үкіметке ақпарат	ҚР ӨДМ	2014 жылғы 4 тоқсан	2 306,5 оның ішінде 2010 ж. - 391,0 2011 ж. - 375,0 2012 ж. - 596,3 2013 ж. - 382,4 2014 ж. - 561,8	Республикалық бюджет
10	Қазақстан Республикасының аумағын ұйымдастырудың бас схемасын әзірлеу	Үкіметке ақпарат	ҚР ӨДМ	2010 - 2014 жж. 4 тоқсан	2 700,530 оның ішінде 2010 ж. - 100,0 2011ж. - 1000,0 2012 ж. - 917,200 2013 ж. - 783,330	Республикалық бюджет
11	ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
4. Инновацияларды дамыту және технологиялық жаңғыртуға жәрдемдесу						
12	Басым бағыттар (энергия үнемдегіш материалдар, құрылыс материалдарын өндіруде сабақтас салалардың қалдықтарын пайдалану мүмкіндіктерін зерделеу, жылдам көтерілетін, «жасын» және «энергия пассивті» үйлердің	ИЖТМ-ге ғылыми-техникалық есеп	ИЖТМ	2013 ж. 4-тоқсан 2010 ж. 2011-2013 жж. 4 тоқсан	24 225,0 1725,0 2011 ж. - 7500,0 2012 ж. - 7500,0 2013 ж. - 7500,0*	Мемлекеттік даму институттары

	технологиялар трансферті) бойынша инновациялық гранттар бөлу					
5. Тұрғын үй құрылысын мемлекеттік қолдау						
13	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
14	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
15	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
16	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
17	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
18	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
19	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
20	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
21	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
22	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
23	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
24	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
25	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
26	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
27	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
28	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
29	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
30	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
31	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
32	ҚР Үкіметінің 2011.03.10. № 1129 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
33	Мыналар әзірленеді және енгізіледі: 1) ұлттық және мемлекетаралық 405 стандарт; 2) жылу өткізудің және температуралық шамалардың мемлекеттік эталондарын техникалық регламенттерге сәйкестігі тұрғысынан жаңғырту	ИЖТМ-ге есеп	ИЖТМ ТРМК	2014 ж. 4-тоқсан	Қаржыландыруды талап етпейді	
33-1	«Өнімділік 2020» бағдарламасы және «Бизнестің жол картасы 2020» бағдарламасы бойынша қолдау шеңберінде құрылыс индустриясының жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарын жаңғырту және құрылыс	Үкіметке ақпарат	ИЖТМ	2012-2014 жж.	-	Бағдарламаларда көзделген қаражат

	материалдарын өндіру					
33-2	Индустрияландыру картасына енгізілген инвестициялық жобаларды іске асыру және оларды іске асыру барысының мониторингісі	Үкіметке ақпарат	ИЖТМ	2010-2014жж.	-	Жеке және қарызға алған қаражаты
33-3	Тұрғын үй объектілерінің құрылысы үшін «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ және әкімдіктер бөлетін қаражат есебінен индустрияландыру картасына кірген жобаларды және жұмыс істеп тұрған жобаларды жүктеу	Үкіметке ақпарат	ИЖТМ, ҚЖТҚША, ЖАО, «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ (келісім бойынша)	2012-2014 жж.	-	Республикалық бюджеттен бөлінетін қаражат есебінен
33-4	«Дағдарыстан кейін қалыпқа келтіру (бәсекеге қабілетті кәсіпорындарды сауықтыру)» бағдарламасы бойынша құрылыс индустриясы кәсіпорындарына қолдау көрсету	Үкіметке ақпарат	Қаржымині, ИЖТМ, ЭДСМ, ЖАО	2012-2014 жж.	-	Бағдарламаларда көзделген қаражат
33-5	«Экспорт 2020» бағдарламасы шеңберінде тауарларды жылжыту	Үкіметке ақпарат	ИЖТМ	2012-2014 жж.	-	Бағдарламаларда көзделген қаражат
33-6	Құрылыс индустриясының кәсіпорындарына консультациялық қызметтер көрсету	Үкіметке ақпарат	ИЖТМ	2012-2014 жж.	-	Талап етілмейді
33-7	Үй құрылысы комбинаттарын ұйымдастыру	Үкіметке ақпарат	Облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдіктері	2010-2014 жж.	-	Талап етілмейді
6. Білікті кадрлық ресурстармен қамтамасыз ету						
34	Техникалық және кәсіптік, жоғары кәсіптік білім оқу орындарында оқытындар үшін өндірістік тәжірибенің деңгейін жақсарту үшін бейіндік кәсіпорындарда	Бейіндік кәсіпорындарда және шетелдерде ұзақ өндірістік тәжірибеден өту	Облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдіктері	2014 ж. 4-тоқсан	751,0	Мемлекеттік даму институты

	және шетелдерде ұзақ өндірістік тәжірибеден өтуге арналған бағдарлама әзірлеу					
35	құрылыс индустриясы және құрылыс материалдарын өндіру саласындағы басым мамандықтар бойынша кәсіптік стандарттар әзірлеуді ұйымдастыру	БҒМ ақпарат	ИЖТМ, Жұмыс берушілер қауымдастығы (келісім бойынша) Еңбекмині, БҒМ	2011-2014 ж. 4-тоқсан	Қаржыландыруды талап етпейді	
36	құрылыс индустриясы және құрылыс материалдары өндірісінің мамандықтары бойынша мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарды жетілдіру	БҒМ ақпарат	ИЖТМ, БҒМ,	2011 ж. 4-тоқсан	Қаржыландыруды талап етпейді	
37	Құрылыс индустриясы және құрылыс материалдарын өндіру саласында техникалық және кәсіптік білімді дамыту және кадрларды даярлау бойынша салалық кеңес құру	БҒМ ақпарат	ИЖТМ, БҒМ, ЖАО	2011 ж. 4-тоқсан	Қаржыландыруды талап етпейді	
38	құрылыс индустриясы және құрылыс материалдары өндірісінің мамандықтары бойынша тәуелсіз біліктілікті сертификаттауды енгізу бойынша жәрдемдесу	БҒМ ақпарат	ИЖТМ, БҒМ	2012-2014 ж. 4-тоқсан	Қаржыландыруды талап етпейді	
7. Саланың дамуын ғылыми-техникалық қамтамасыз ету						
39	Құрылыс саласындағы ғылыми зерттеулердің дамуын мемлекеттік қолдауды қамтамасыз ету	ҚТКШПА Ғылыми-техникалық кеңесінің қаулысы	ҚТКШПА, БҒМ, Қаржымині	2010-2014 жж. 4-тоқсан	212,0 оның ішінде 2010 ж. - 38,0 2011 ж. - 24,0 2012 ж. - 50,0* 2013 ж. - 50,0* 2014 ж. - 50,0*	Республикалық бюджет

* Бағдарламаны іске асыруға арналған шығыстар тиісті қаржы кезеңіне арналған республикалық бюджет туралы заңда нақтыланатын болады

Ескертпе: аббревиатуралардың толық жазылуы:

ИЖТМ	- Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі
ҚТКША	- Қазақстан Республикасы Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері агенттігі
ШҚО	- Шығыс Қазақстан облысы
ОҚО	- Оңтүстік Қазақстан облысы
БҚО	- Батыс Қазақстан облысы
БК	- бірлескен кәсіпорын
ЖШС	- жауапкершілігі шектеулі серіктестік
«Самұрық-Қазына ҰӘҚ» АҚ	- «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры акционерлік қоғамы
«ҚИК» АҚ	- «Қазақстанның инвестициялық қоры» акционерлік қоғамы
«ҚДБ» АҚ	- «Қазақстанның Даму банкі» акционерлік қоғамы
«ҰИҚ» АҚ	- «Ұлттық инновациялық қор» акционерлік қоғамы
ӘУЖ	- Әмбебап үй салу жүйесі
ИҚК	- индустриялық құрылыс комбинаты
КЦТ	- клинкерлік цемент терминалы
ҚР ИҚТ	- «Қазақстан Республикасы индустриялық құрылыс технологиялары»

Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған **бағдарламаға** 2-қосымша

Сала өнімінің негізгі түрлерін өндірудің, тұтынудың, экспортының, импортының болжамы

Цемент саласы

№	Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	Жыл					
			2008	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Өндіріс	мың тонна	5837	5 950	7 626	9 302	11401	13 500
2	Экспорт	мың тонна	131	180	690	1200	1950	2 700
3	Импорт	мың тонна	1633	1500	750	358	0	0
4	Ішкі нарықтағы көрінетін тұтыну	мың тонна	7 601	7 270	7 686	8 102	9 451	10 800
5	Өндірістегі экспорттың үлесі	%	2,5	3	8	12,9	16	20
6	Ішкі нарықтағы тұтыну импортының үлесі	%	28	20,6	10	5	0	0

Ескертпе - 2014 жылы цемент зауыттарының жалпы жобалық қуаты 14380 мың тонна, 0,87 жобалық қуаттылықты пайдалану коэффициентіне ескере отырып, өндіріс көлемі 2014 жылы 12500 мың тоннаны құрайды.

Темір бетон бұйымдар

	Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	Жыл							
			2007	2008	2009 қаңтар-қазан	2010	2011	2012	2013	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Өндіріс	мың тонна /мың м ³	3240/1408	2713/1179	2909/1264	3010/1308	3500/1508	4507/1903	4854/2003	53

2	Экспорт	мың тонна /мың м ³	0,4/0,17	-	-	-	-	-	-	-
3	Импорт	мың тонна /мың м ³	58,1/25,2	11,3/4,91	-	-	-	-	-	-
4	Ішкі нарықтағы көрінетін тұтыну	мың тонна /мың м ³	3300/1434	2700/1173	2976/1293	3010/1308	3500/1508	4507/1903	4854/2003	5300/2003
5	Өндірістегі экспорттың үлесі	%	0,01	-	-	-	-	-	-	-
6	Ішкі нарықтағы тұтыну импортының үлесі	%	1,76	0,41	-	-	-	-	-	-

Жылу окшаулағыш бұйымдар (минералдық тақталар)

№	Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	Жыл							
			2007	2008	2009 қаңтар-қазан	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Өндіріс	мың м ³	84,95	208,33	229	400	727,5	1055	1382	1710
2	Экспорт	мың м ³	1,34	12,43	7,74	-	-	-	-	-
3	Импорт	мың м ³	719,54	442,59	259,49	400	347	295	242	190
4	Ішкі нарықтағы көрінетін тұтыну	мың м ³	803,15	638,5	480,7	800	1075	1350	1625	1900
5	Өндірістегі экспорттың үлесі	%	1,5	5,9	3,3	-	-	-	-	-
6	Ішкі нарықтағы тұтыну импортының үлесі	%	89,5	67,4	52,4	50	40	30	20	10

Керамикалық материалдар

№	Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	Жыл							
			2007	2008	2009 қаңтар-қазан	2010	2011	2012	2013	2014
1	Экспорт	мың м ²	665	450	108	5300	7556	9813	12069	14 326
2	Импорт	мың м ²	0,1	0,1	3,5	100	275	450	625	800
3	Ішкі нарықтағы көрінетін тұтыну	мың м ²	18 723	19088	14 958	10729,9	8970	7211	5453	3695,4
4	Өндірістегі экспорттың үлесі	мың м ²	19 388	19 538	15 066	15929,9	16252	16575	16898	17221,4
5	Ішкі нарықтағы тұтыну импортының үлесі	%	0,001	0,002	3,2	1,8	2,75	3,7	4,65	5,6
6	Экспорт	%	97	97	99	67	55,5	44	32,5	21

Лак бояу құрамы

№	Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	Жыл					
			2009 қаңтар-қараша	2010	2011	2012	2013	2014
1	Экспорт	мың тонна	20,7	25	31,25	37	43	50
2	Импорт	мың тонна	-	-	-	-	-	-
3	Ішкі нарықтағы көрінетін тұтыну	мың тонна	45,7	64,6	62	60,8	58,9	57
4	Өндірістегі экспорттың үлесі	мың тонна	66,4	89,6	93,95	98	102	107
5	Ішкі нарықтағы тұтыну импортының үлесі	%	-	-	-	-	-	-
6	Экспорт	%	69	72	67	62	57	53

Ескертпе - 2010 және 2014 жылдарға арналған лак бояу материалдарын тұтынуды белгілеу кезінде Ресейдің тәжірибесі ескерілген (1м² - 14 кг)

Ескертпе: аббревиатуралардың толық жазылуы:

ИЖТМ	- Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі
ҚТК ШПА	- Қазақстан Республикасы Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері агенттігі
ШҚО	- Шығыс Қазақстан облысы
ОҚО	- Оңтүстік Қазақстан облысы
БҚО	- Батыс Қазақстан облысы
БК	- бірлескен кәсіпорын
ЖШС	- жауапкершілігі шектеулі серіктестік
«Самұрық-Қазына ҰӘҚ» АҚ	- «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры акционерлік қоғамы
«ҚИК» АҚ	- «Қазақстанның инвестициялық қоры» акционерлік қоғамы
«ҚДБ» АҚ	- «Қазақстанның Даму банкі» акционерлік қоғамы
«ҰИҚ» АҚ	- «Ұлттық инновациялық қор» акционерлік қоғамы
ӘУЖ	- Әмбебап үй салу жүйесі
ИҚК	- индустриялық құрылыс комбинаты
КЦТ	- клинкерлік цемент терминалы
ҚР ИҚТ	- «Қазақстан Республикасы индустриялық құрылыс технологиялары»

Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарламаға 3-қосымша

Сала кәсіпорындарының негізгі инвестициялық жобалары

№	Жобаның атауы	Жоба бойынша іс-шара	Жоба мақсаты	Кәсіпорын атауы	Ұсынылатын өңірлік орналастыру	Іс асырылу бағдарламасы мерзімі
1	2	3	4	5	6	7
Пысықталған жобалар						
1	Қуаты жылына 2000 мың тонна «құрғақ тәсіл» бойынша цемент зауытын салу	Зауыт салу	Цемент өндіру	«Көкшецемент» ЖШС	Ақмола облысы	2007-2014 ж.

	1-кезең	Өндірісті іске қосу		«Көкшецемент» ЖШС	Ақмола облысы	2012 ж. желтоқсан
	2-кезең	Тұрақты кезең		«Көкшецемент» ЖШС	Ақмола облысы	2013 ж. сәуір
	3-кезең	Толық қуатқа шығу		«Көкшецемент» ЖШС	Ақмола облысы	2013 ж. маусым
2	Қуаты жылына 1000 мың тонна «құрғақ тәсіл» бойынша цемент зауытын салу	Зауыт салу	Цемент өндіру	«Қазақцемент» ЖШС	Шығыс Қазақстан облысы	2006-2007 ж.
	1-кезең	Өндірісті іске қосу		«Қазақцемент» ЖШС	Шығыс Қазақстан облысы	2011 ж. маусым
	2-кезең	Тұрақты кезең		«Қазақцемент» ЖШС	Шығыс Қазақстан облысы	2011 ж. қыркүйек
	3-кезең	Толық қуатқа шығу		«Қазақцемент» ЖШС	Шығыс Қазақстан облысы	2011 ж. желтоқсан
3	Қуаты жылына 1100 мың тонна «құрғақ тәсіл» бойынша цемент зауытын салу	Зауыт салу	Цемент өндіру	«Жамбыл цемент өндірістік компаниясы» ЖШС	Жамбыл облысы	2009-2010 ж.
	1-кезең	Суықтай реттеу-іске қосу		«Жамбыл цемент өндірістік компаниясы» ЖШС	Жамбыл облысы	2010 ж. тамыз
	2-кезең	Ыстықтай реттеу-іске қосу		«Жамбыл цемент өндірістік компаниясы» ЖШС	Жамбыл облысы	2010 ж. қараша
	3-кезең	Өндірісті іске қосу		«Жамбыл цемент өндірістік компаниясы» ЖШС	Жамбыл облысы	2010 ж. желтоқсан
	4-кезең	Тұрақты кезең		«Жамбыл цемент өндірістік компаниясы» ЖШС	Жамбыл облысы	2011 ж. маусым
	5-кезең	Толық қуатқа шығу		«Жамбыл цемент өндірістік компаниясы» ЖШС	Жамбыл облысы	2012 ж. маусым
4	Қуаты жылына 1100 мың	Зауыт салу	Цемент өндіру	«Қарцемент» АҚ	Қарағанды облысы	2007-2008 ж.

	тонна «құрғақ тәсілмен» цемент өндіретін № 5 технологиялық желіні іске қосу					
	1-кезең	Өндірісті іске қосу		«Қарцемент» АҚ	Қарағанды облысы	2009 ж қосыл
	2-кезең	Тұрақты кезең		«Қарцемент» АҚ	Қарағанды облысы	2010 ж маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу		«Қарцемент» АҚ	Қарағанды облысы	2010 ж желто
5	Қуаты жылына 552 мың тонна «құрғақ тәсіл» бойынша цемент зауытын салу	Зауыт салу	Цемент өндіру	«ВІ цемент» ЖШС	Ақмола облысы	2007-2 ж.
	1-кезең	Өндірісті іске қосу		«ВІ цемент» ЖШС	Ақмола облысы	1 кезең ж. қыр
	2-кезең	Тұрақты кезең		«ВІ цемент» ЖШС	Ақмола облысы	2010 ж қазан
	3-кезең	Толық қуатқа шығу		«ВІ цемент» ЖШС	Ақмола облысы	2011 ж желто
6	Қуаты жылына 1000 мың тонна «құрғақ тәсіл» бойынша цемент зауытын салу	Зауыт салу	Цемент өндіру	«Стандарт цемент» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2007-2 ж.
	1-кезең	Өндірісті іске қосу		«Стандарт цемент» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	1-кезең 2010 ж шілде
	2-кезең	Тұрақты кезең		«Стандарт цемент» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2010 ж қазан
	3-кезең	Толық қуатқа шығу		«Стандарт цемент» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2011 ж маусым

7	Қуаты жылына 500 мың тонна «құрғақ тәсіл» бойынша цемент зауытын салу.	Зауыт салу	Цемент өндіру	«АСІГ» ЖШС	Жамбыл облысы	2008-2 ж.
	1-кезең	Өндірісті іске қосу		«АСІГ» ЖШС	Жамбыл облысы	1-кезең 2010 жыл шілде
	2-кезең	Тұрақты кезең		«АСІГ» ЖШС	Жамбыл облысы	2010 жыл қазан
	3-кезең	Толық қуатқа шығу		«АСІГ» ЖШС	Жамбыл облысы	2011 жыл маусым
8	Қуаты жылына 30 млн. бірлік керамикалық бұйымдарын шығаратын зауыт	ҚР керамика бұйымдарын өндіру	Өндіріс	«Ситал-2» ЖШС	Ақтөбе облысы	2007-2 ж.
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Ситал-2» ЖШС	Ақтөбе облысы	2009 жыл қосыл.
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Ситал-2» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жыл маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Ситал-2» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жыл желтоқсан
9	Қуаты 8,5 млн. текше м. кафель шығаратын зауыт	ҚР кафель өндіру	Өндіріс	«Еврокерамика» ЖШС	Алматы облысы	2007-2 ж.
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Еврокерамика» ЖШС	Алматы облысы	2009 жыл қосыл.
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Еврокерамика» ЖШС	Алматы облысы	2010 жыл маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Еврокерамика» ЖШС	Алматы облысы	2010 жыл желтоқсан
10	Қуаты жылына 2,5 млн. кв. м керамикалық гранит шығаратын зауыт	ҚР керамикалық гранит өндіру	Өндіріс	«Азия Керамик» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2010 жыл
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Азия Керамик» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2010 жыл наурыз

	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Азия Керамик» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2010 ж маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Азия Керамик» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2010 ж желтоқсан
11	Қуаты 1,2 мың текше м полиэтилен құбырларын өндіруді ұйымдастыру	полиэтилен құбырларын өндіру	Өндіріс	«Kazcentrelectropro vod» АҚ	Қарағанды облысы	2010 ж
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Kazcentrelectropro vod» АҚ	Қарағанды облысы	2010 ж наурыз
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Kazcentrelectropro vod» АҚ	Қарағанды облысы	2010 ж маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Kazcentrelectropro vod» АҚ	Қарағанды облысы	2010 ж желтоқсан
12	Сэндвич - панелдер, қуаты: айына 20 тонна желім айына 15 тонна болат орам айына 60 м ³ жылытқыш шығару зауыты	ҚР сэндвич панелдерін шығару	Өндіріс	«Кровля НС» ЖШС	Астана қ.	2009 - жж
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Кровля НС» ЖШС	Астана қ.	2010 ж шілде
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Кровля НС» ЖШС	Астана қ.	2010 ж қыркүйек
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Кровля НС» ЖШС	Астана қ.	2010 ж желтоқсан
13	Қуаты жылына 24 мың текше м «Домбыққан вермикулит өндірісіне арналған инфрақұрылым салу»	ҚР домбыққан вермикулит өндірісі	Өндіріс	«AVENUE» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2009-20 ж.
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«AVENUE» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2009 ж қыркүйек
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«AVENUE» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан облысы	2009 ж қазан
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«AVENUE» ЖШС	Оңтүстік Қазақстан	2010 ж қаңтар

					облысы	
14	Қуаты жылына 100 мың тонна қиыршықтас зауытын салу.	ҚР қиыршықтас өндірісі	Өндіріс	«УАД» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«УАД» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«УАД» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж шілде
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«УАД» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж желтоқсан
15	Қуаты жылына 1 млн. тонна қиыршықтас зауытын салу	ҚР қиыршықтас өндірісі	Өндіріс	«Тасбұлақ» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж
	1-кезең	ҚР қиыршықтас өндірісі	Өндіріс	«Тасбұлақ» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж мамыр
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Тасбұлақ» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж шілде
	3-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Тасбұлақ» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж желтоқсан
16	Қуаты жылына 1 мың текше м шыны пластикалық құбыр шығаратын зауыттың 3 кезегі	ҚР шыны пластикалық құбыр шығару	Өндіріс	«Ақтөбе металл емес құбырлар зауыты» АҚ	Ақтөбе облысы	2007-2008 ж.
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Ақтөбе металл емес құбырлар зауыты» АҚ	Ақтөбе облысы	2009 ж қосылды
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Ақтөбе металл емес құбырлар зауыты» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 ж
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Ақтөбе металл емес құбырлар зауыты» АҚ	Ақтөбе облысы	2011 ж қаңтар
17	Қуаты жылына 192 мың тонна асфальт бетон зауытын жаңарту және кеңейту	ҚР асфальт бетон шығару	Өндіріс	«Қазалы-Құрылыс» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Қазалы-Құрылыс» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж мамыр

	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Қазалы-Құрылыс» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Қазалы-Құрылыс» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж желтоқсан
18	Қуаты жылына 50 мың тонна асфальт бетон зауытын салу.	ҚР асфальт бетон шығару	Өндіріс	«УАД» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«УАД» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«УАД» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«УАД» ЖШС	Қызылорда облысы	2010 ж желтоқсан
19	Қуаты жылына 36 мың тонна Құрғақ көбікті бетон қоспаларын, құрғақ құрылыс қоспалары және шлакты сілтілі цемент шығаратын зауыт салу	ҚР Құрғақ көбікті бетон қоспаларын, құрғақ құрылыс қоспалары және шлакты сілтілі цемент өндіру	Өндіріс	«Құрғақ көпіршікті бетон қоспаларының зауыты» ЖШС	Петропавл қ.	2010 ж мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Құрғақ көпіршікті бетон қоспаларының зауыты» ЖШС	Петропавл қ.	2010 ж мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Құрғақ көпіршікті бетон қоспаларының зауыты» ЖШС	Петропавл қ.	2010 ж шілде
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Құрғақ көпіршікті бетон қоспаларының зауыты» ЖШС	Петропавл қ.	2010 ж желтоқсан
20	Қуаты жылына 396 мың тонна текше тәріздес қиыршық тас шығару зауыты	қиыршық тас шығару	Өндіріс	«Шунгит» ЖШС	Солтүстік Қазақстан облысы	2010 ж мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Шунгит» ЖШС	Солтүстік Қазақстан облысы	2010 ж мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Шунгит» ЖШС	Солтүстік Қазақстан облысы	2010 ж шілде
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Шунгит» ЖШС	Солтүстік Қазақстан облысы	2010 ж желтоқсан
21	Қуаты жылына 60 млн. кірпіш	керамикалық кірпіш шығару	Өндіріс	«ЕНКІ» ЖШС	Ақмола облысы	2010 ж мамыр

	шығаратын керамикалық кірпіш зауытын салу					
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«ENKI» ЖШС	Ақмола облысы	2010 жыл мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«ENKI» ЖШС	Ақмола облысы	2010 жыл шілде
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«ENKI» ЖШС	Ақмола облысы	2010 жыл желтоқсан
22	Қуаты жылына 25 млн. кірпіш шығаратын керамикалық кірпіш зауыты	керамикалық кірпіш шығару	Өндіріс	«АқтөбеҚұрылысМонтаж» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жыл мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«АқтөбеҚұрылысМонтаж» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жыл мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«АқтөбеҚұрылысМонтаж» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жыл шілде
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«АқтөбеҚұрылысМонтаж» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жыл желтоқсан
23	Қуаты: гранит-130,0 мың м.кв., мрамор-180,0 мың м.кв. табиғи тасты қайта өңдеу зауытын салу	табиғи тасты қайта өңдеу зауыты	Өндіріс	«TASKOM KZ» ЖШС	Алматы облысы	2010 жыл мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«TASKOM KZ» ЖШС	Алматы облысы	2010 жыл жарты жылдықта
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«TASKOM KZ» ЖШС	Алматы облысы	2010 жыл жарты жылдықта
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«TASKOM KZ» ЖШС	Алматы облысы	2011 жыл жарты жылдықта
24	Байыту фабрикасын салумен бірге Айсары кварц құмының кен орнын игеру	кварц құмының кен орнын игеру	Өндіріс	«Ақтөбе GLASS» ЖШС	Солтүстік Қазақстан облысы	2010 жыл мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Ақтөбе GLASS» ЖШС	Солтүстік Қазақстан облысы	2010 жыл жарты жылдықта

	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Ақтөбе GLASS» ЖШС	Солтүстік Қазақстан облысы	2010 жылдың жарты жылдығы
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Ақтөбе GLASS» ЖШС	Солтүстік Қазақстан облысы	2011 жылдың жарты жылдығы
25	Қуаты жылына 500 мың тонна қиыршықтас өндіретін зауыт	Қиыршықтас өндіру	Өндіріс	«Мұғалжар Мұнайқұрылыс» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жылдың жарты жылдығы
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Мұғалжар Мұнайқұрылыс» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жылдың мамыр айы
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Мұғалжар Мұнайқұрылыс» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жылдың маусым айы
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Мұғалжар Мұнайқұрылыс» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жылдың желтоқсан айы
26	Қуаты жылына 125 мың текше метр қиыршықтас шығаратын зауыт	Қиыршықтас шығару	Өндіріс	«Текше Тас Компаниясы» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жылдың жарты жылдығы
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Текше Тас Компаниясы» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жылдың мамыр айы
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Текше Тас Компаниясы» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жылдың маусым айы
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Текше Тас Компаниясы» ЖШС	Ақтөбе облысы	2010 жылдың желтоқсан айы
27	Қуаты 1270 мың дана вибрациялық сығымдалған бұйымдар шығаратын зауыт	вибрациялық сығымдалған бұйымдар шығарушы	Өндіріс	«Арнайы Трансқұрылыс Компаниясы» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 жылдың жарты жылдығы
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Арнайы Трансқұрылыс Компаниясы» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 жылдың мамыр айы
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Арнайы Трансқұрылыс Компаниясы» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 жылдың маусым айы

	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Арнайы Трансқұрылыс Компаниясы» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 жыл желтоқсан
28	Қуаты жылына 500 мың текше метр қиыршықтас шығаратын зауыт	Қиыршықтас өндіру	Өндіріс	«Теміржол Құрылыс-Атырау» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 жыл мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Теміржол Құрылыс-Атырау» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 жыл мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Теміржол Құрылыс-Атырау» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 жыл маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Теміржол Құрылыс-Атырау» АҚ	Ақтөбе облысы	2010 жыл желтоқсан
29	Қуаты жылына 150 мың текше м. газ бетон зауытын салу	Газ бетон шығару	Өндіріс	«Сфинкс Концерні» АҚ	Маңғыстау облысы	2010 жыл мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Сфинкс Концерні» АҚ	Маңғыстау облысы	2010 жыл мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Сфинкс Концерні» АҚ	Маңғыстау облысы	2010 жыл маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Сфинкс Концерні» АҚ	Маңғыстау облысы	2010 жыл желтоқсан
30	Қуаты жылына 1 мың тонна полиэтилен құбырларын шығаратын цех	полиэтилен құбырларын шығару	полиэтилен құбырларын өндіру	«Өскемен полиэтилен құбырлары зауыты» ЖШС	Шығыс Қазақстан облысы	2010 жыл мамыр
	1-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«Өскемен полиэтилен құбырлары зауыты» ЖШС	Шығыс Қазақстан облысы	2010 жыл мамыр
	2-кезең	Тұрақты кезең	Өндіріс	«Өскемен полиэтилен құбырлары зауыты» ЖШС	Шығыс Қазақстан облысы	2010 жыл маусым
	3-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Өскемен полиэтилен құбырлары зауыты» ЖШС	Шығыс Қазақстан облысы	2010 жыл желтоқсан
Перспективалық жобалар						
31	Қуаты жылына 2100 мың тонна жанарту	сұлы тәсілден «құрғақ» тәсілге ауысу	Өндіріс	«Шымкент цемент» ЖШС	ОҚО	2014 жыл дейін
	1-кезең	Жоба құжаттамаларын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ПСД,	Өндіріс	«Шымкент цемент» ЖШС	ОҚО	2011 жыл

		сараптамалар)				
	2-кезең	Жабдыктарды жаңарту	Өндіріс	«Шымкент цемент» ЖШС	ОҚО	2013 ж
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	«Шымкент цемент» ЖШС	ОҚО	2013 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Шымкент цемент» ЖШС	ОҚО	2014 ж қаңтар
32	Қуаты жылына 450 мың тонна жаңғырту	Білгалды тәсілден «құрғақ» тәсілге көшу	Өндіріс	«Састөбе цемент» ЖШС	ОҚО	2014 ж
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	«Састөбе цемент» ЖШС	ОҚО	2011 ж
	2-кезең	Жабдыктарды жаңарту	Өндіріс	«Састөбе цемент» ЖШС	ОҚО	2013 ж
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	«Састөбе цемент» ЖШС	ОҚО	2014 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Састөбе цемент» ЖШС	ОҚО	2015 ж қаңтар
33	Қуаты жылына 1200 мың тонна жаңғырту.	Білгалды тәсілден «құрғақ» тәсілге көшу	Өндіріс	«Семей цемент» ЖШС	ШҚО	2014 ж дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	«Семей цемент» ЖШС	ШҚО	2011 ж
	2-кезең	Жабдықты жаңғырту	Өндіріс	«Семей цемент» ЖШС	ШҚО	2013 ж
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	«Семей цемент» ЖШС	ШҚО	2013 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Семей цемент» ЖШС	ШҚО	2014 ж қаңтар
34	Қуаты жылына 1600 мың тонна жаңғырту.	Білгалды тәсілден «құрғақ» тәсілге көшу	Өндіріс	«Бұқтырма цемент компаниясы» ЖШС	ШҚО	2014 ж дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	«Бұқтырма цемент компаниясы» ЖШС	ШҚО	2011 ж
	2-кезең	Жабдықты жаңғырту	Өндіріс	«Бұқтырма цемент компаниясы» ЖШС	ШҚО	2013 ж
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	«Бұқтырма цемент компаниясы» ЖШС	ШҚО	2014 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Бұқтырма цемент компаниясы» ЖШС	ШҚО	2015 ж қаңтар
35	Қуаты жылына 3560 мың тонна жаңғырту	Білгалды тәсілден «құрғақ» тәсілге көшу	Өндіріс	«Қарағанды цемент» ЖШС	Қарағанды облысы	2014 ж дейін
	1-кезең	Жобаның	Өндіріс	«Қарағанды цемент» ЖШС	Қарағанды	2011 ж

		құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)			облысы	
	2-кезең	Жабдықты жаңғырту	Өндіріс	«Қарағанды цемент» ЖШС	Қарағанды облысы	2012 ж
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	«Қарағанды цемент» ЖШС	Қарағанды облысы	2013 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«Қарағанды цемент» ЖШС	Қарағанды облысы	2014 ж қаңтар
«Тауаша» жобалар						
36	Қуаты жылына 140 мың тонна тақталы әйнек өндірісін ұйымдастыру.	Тақталы әйнек өндіру	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Қызылорда облысы, Ақтөбе облысы, Қостанай облысы	2014 ж дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Қызылорда облысы, Ақтөбе облысы, Қостанай облысы	2011 ж
	2-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Қызылорда облысы, Ақтөбе облысы, Қостанай облысы	2012 ж
	3-кезең	Жабдықты жаңғырту	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Қызылорда облысы, Ақтөбе облысы, Қостанай облысы	2013 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Қызылорда облысы, Ақтөбе облысы, Қостанай облысы	2014 ж қаңтар
37	Қуаты жылына 1 млн. дана сантехника желісі	ҚР-да сантехникалық бұйымдар өндіру	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2014 ж дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2011 ж
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2012 ж

	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2013 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2014 ж қаңтар
38	Қуаты жылына 13 млн. шаршы м. қаптауыш тақта желісі	ҚР-да қыш тақталар өндіру	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2014 ж дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2011 ж
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2012 ж
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2013 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы	2014 ж қаңтар
39	Қуаты жылына 200 мың тонна саз өңдеу кәсіпорны	Қазақстанның құрылыс кәсіпорындарын сазбен қамтамасыз ету	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы Хромтау к.	2014 ж дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы Хромтау к.	2011 ж
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы Хромтау к.	2012 ж
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы Хромтау к.	2013 ж
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	Инвесторлар іздестіру	Ақтөбе облысы Хромтау к.	2014 ж қаңтар
40	Қуаты жылына 225 мың шаршы м. өнеркәсіптік шыны өңдеу және энергия үнемдегіш	шыны өңдеу және энергия үнемдегіш және қауіпсіз шыны пакеттерін өндіру	Өндіріс	«ҚазҚұрылысШыны» ЖШС	Астана к., Алматы к., Ақтөбе облысы, ОҚО	2014 ж дейін

	және қауіпсіз шыны пакеттерін өндіру зауытын салу және пайдалануға беру					
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар)	Өндіріс	«ҚазҚұрылысШыны» ЖШС	Астана қ., Алматы қ., Ақтөбе облысы, ОҚО	2010-2 жж.
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	«ҚазҚұрылысШыны» ЖШС	Астана қ., Алматы қ., Ақтөбе облысы, ОҚО	2012 ж.
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	«ҚазҚұрылысШыны» ЖШС	Астана қ., Алматы қ., Ақтөбе облысы, ОҚО	2013 ж.
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	«ҚазҚұрылысШыны» ЖШС	Астана қ., Алматы қ., Ақтөбе облысы, ОҚО	2014 ж.
Базальттық жылу оқшаулағыш материалдар бойынша қуат құру (мың м ³)						
41	Алматы қаласында базальттық жылу оқшаулағыш материалдар зауытын салу (қуаты 900 мың м ³)	2012-2014	ИЖТМ, әкімдік		Мемлекеттік даму институты	Құрылыс
42	Шымкент қаласында базальттық оқшаулағыш материалдар зауытын салу (қуаты 700 мың м ³)	2013-2014	ИЖТМ, әкімдік		Мемлекеттік даму институты	Құрылыс

43	Жиыны: (қуаты 1920 мың м ³)					
44	ИҚК жанынан ШОБ объектілерін құру (13 ИҚК жанынан 130 ШОБ субъектісі).	2010-2014 жж.	ИЖТМ, Әкімдіктер	7500	Мемлекеттік даму институты	Құру
Қалаларда индустриялық құрылыс комбинаттарын құру (саны, бірл. - қуаты, м ³)						
45	Индустриялық құрылыс комбинаты	Жұмыс істеп тұрған темір бетон зауыттарының негізінде қуаты 300 мың м ² 2 ИҚК құру	Өндіріс	ИҚК	Алматы қ.	2011 жылдың мамырына дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар, ИҚК ұйымдастыру үшін жер учаскесін бөлу)	Өндіріс	ИҚК	Алматы қ.	1 ақпанға дейін
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	ИҚК	Алматы қ.	2011 жылдың мамырына дейін
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	ИҚК	Алматы қ.	1 қыркүйекке дейін
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	ИҚК	Алматы қ.	2011 жылдың желтоқсанына дейін
46	Индустриялық құрылыс комбинаты	Жұмыс істеп тұрған темір бетон зауыттарының негізінде қуаты 300 мың м ² 2 ИҚК құру	Өндіріс	ИҚК	Астана қ.	2011 жылдың мамырына дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар, ИҚК ұйымдастыру үшін жер учаскесін бөлу)	Өндіріс	ИҚК	Астана қ.	2011 жылдың ақпанына дейін
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	ИҚК	Астана қ.	2011 жылдың мамырына дейін

	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	ИҚК	Астана қ.	2011 жыл қыркүйегі дейін
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	ИҚК	Астана қ.	2011 жыл желтоқпаны дейін
47	Индустриялық құрылыс комбинаты	Жұмыс істеп тұрған темір бетон зауыттарының негізінде қуаты 150 мың м ² 1 ИҚК құру	Өндіріс	ИҚК	Ақтөбе қ.	2013 жыл дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар, ИҚК ұйымдастыру үшін жер учаскесін бөлу)	Өндіріс	ИҚК	Ақтөбе қ.	2011 жыл маусымы дейін
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	ИҚК	Ақтөбе қ.	2012 жыл маусымы дейін
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	ИҚК	Ақтөбе қ.	2013 жыл маусымы дейін
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	ИҚК	Ақтөбе қ.	2013 жыл желтоқпаны дейін
48	Индустриялық құрылыс комбинаты	Жұмыс істеп тұрған темір бетон зауыттарының негізінде қуаты 150 мың м ² 1 ИҚК құру	Өндіріс	ИҚК	Шымкент қ.	2013 жыл дейін
	1-кезең	Жобаның құжаттамасын дайындау (Бизнес-Жоспар, ТЭН, ЖСҚ, сараптамалар, ИҚК ұйымдастыру үшін жер учаскесін бөлу)	Өндіріс	ИҚК	Шымкент қ.	2011 жыл маусымы дейін
	2-кезең	Өндірісті іске қосу	Өндіріс	ИҚК	Шымкент қ.	2012 жыл маусымы дейін
	3-кезең	Тұрақтандыру кезеңі	Өндіріс	ИҚК	Шымкент қ.	2013 жыл маусымы дейін
	4-кезең	Толық қуатқа шығу	Өндіріс	ИҚК	Шымкент қ.	2013 жыл желтоқпаны

	Жиыны: (жалпы саны 6 бірлік, жалпы қуаты - 900 мың м ²)					дейін
Қалаларда клинкерлік цемент терминалдарын (КЦТ) салу (қуаты, мың тонн)						
49	ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
50	ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
51	ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
52	ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					
53	ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)					

Ескертпе: аббревиатуралардың толық жазылуы:

ИЖТМ	- Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі
ҚТКШПА	- Қазақстан Республикасы Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері агенттігі
ШҚО	- Шығыс Қазақстан облысы
ОҚО	- Оңтүстік Қазақстан облысы
БҚО	- Батыс Қазақстан облысы
БК	- бірлескен кәсіпорын
ЖШС	- жауапкершілігі шектеулі серіктестік «Самұрық-Қазына»
ҰӘҚ»	- «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры акционерлік қоғамы
АҚ	
«ҚИҚ»	- «Қазақстанның инвестициялық қоры» акционерлік қоғамы
АҚ	
«ҚДБ»	- «Қазақстанның Даму банкі» акционерлік қоғамы
АҚ	
«ҰИҚ»	- «Ұлттық инновациялық қор» акционерлік қоғамы
АҚ	
ӘУЖ	- Әмбебап үй салу жүйесі
ИҚК	- индустриялық құрылыс комбинаты
КЦТ	- клинкерлік цемент терминалы
ҚР ИҚТ	- «Қазақстан Республикасы индустриялық құрылыс технологиялары»

Қазақстан Республикасының
құрылыс индустриясын және
құрылыс материалдары өндірісін
дамытудың 2010-2014 жылдарға арналған
бағдарламаға № 4 қосымша

2010-2014 жылдар кезеңіне кадрларға қажеттілік

№	Жоба атауы	Өңір (қысқар.)	Жобаның өтінім берушісі	Кезең	Жауапты мемлекеттік орган	№ р/с	Кәсіп (мамандық) атауы
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Цемент зауытын салу	Ақмола обл.	«В1 цемент» ӨБ ЖШС	2007- 2010	ЖАО		Инженер -механик
							Инженер -энергетик
							Инженер -технолог
							серверлер инженері
							физ/мех сынақтар инженері

						жартылай автоматтық дәнекерлеудің электрмен дәнекерлеушісі
2	Кірпіш зауытын салу	Ақмола облысы	«ЕНКІ» ЖШС	2006-2010	ЖАО	
						Бас технолог
						Зертхана бастығы
						КИПиА бастығы
						Саз дайындау операторы
						Кесу операторы
						Оператор-вакум баспалаушы
						Басқару пультінің операторы
						Буып түюші оператор
						Күйдіру вагонеткаларын тиеу операторы
						Күйдіру вагонеткаларын түсіру операторы
						КИПиА ретке келтірушілері
3	Қыш кірпіш өндіретін зауыт салу	Ақмола облысы	«Кереге Астана» ЖШС	2007-2010	ЖАО	
						Күйдіру жөніндегі жұмысшылар
						Қазандық жұмысшылары
						Көмекші жұмысшылар
						Д санатының жүргізушілері
						Механиктер
						Жүргізушілер
						Электриктер
						Аспаз
						Тракторшылар
						Слесарь-техниктер
						ИТЖ және қызметшілер
4	Вибрациялық тығыздалған бұйымдарды шығару зауыты	Ақтөбе облысы	«СпецТрансСтройКомпани» ЖШС	2009-2010	ЖАО	
						Жабдықтарды жинақтау жөніндегі инженер
						Техник-жобалаушы
						Электр механикалық аспаптар мен жүйелер слесарь - механигі
						Аспаптық жабдық

						слесарь-монтаждаушысы
						ИТЖ және қызметшілер
5	Қиыршық тас өндіретін зауыт	Ақтөбе облысы	«ТекшеТас компаниясы» ЖШС	2008-2010	ЖАО	
						Бас директоры
						Бас бухгалтер
						Бухгалтер-кассир
						Заңгер
						Эколог
						Инженер-геолог
						Маркшейдер
						Карьер бастығы
						Энергетик
						Сату жөніндегі менеджер
						тж ресімдеу жөніндегі менеджер
						Ұсақтаушы оператор
						Оператор көмекшісі
						Механик
						Экскаватор машинисі
						Машинис көмекшісі
						Тиегіш машинисі
						Бульдозер машинисі
						Электрослесарь
						Газбен электрмен дәнекерлеуші
						Аспаз
						Кірші
						Медициналық қызметкер
						Автогүсіргіш жүргізушісі
						Күзетші
						Май құюшы
6	Қиыршық тас өндіретін зауыт	Ақтөбе облысы	«Теміржол Құрылыс» ЖШС Атырау»	2009-2010	ЖАО	
						Жабдықтарды жинақтау жөніндегі инженер
						Техник-жобалаушы
						Электр механикалық аспаптар мен жүйелер слесарь -механигі
						Аспаптық жабдық слесарь-монтаждаушысы
						ИТЖ және қызметшілер
7	Қиыршық тас өндіретін	Ақтөбе облысы	«Мұғалжар Мұнайқұрылыс» ЖШС	2010	ЖАО	

							Энергетик
							Тау-кен техникасының механигі және мех.
							Гидравлик-механик
							Автоматика және КИП жөніндегі инженер
							Ұсақтаушы
							Электрмен дәнекерлеуші
17	Ақтау қаласында газ бетон зауытын салу	Маңғыстау обл.	«КонцернСфинкс» ЖШС	2007-2010	ЖАО		
						1	ӨБП (әкімш. басқ. персонал)
						2	өткізу бөлімінің маманы
						3	Газ бетон цехының мамандары
						4	Арнайы техниканың машинист-жүргізушілері
						5	күзетшілер
						6	өндірістік цех арматур цехының жұмысшылары
						7	Мамандандырылған ағаш цехының жұмысшылары
						8	Мамандандырылған ағаш цехының жұмысшылары
						9	құрылыс мамандығы жұмысшылары
						10	шаруашылық жұмысшылары
18	Құрғақ құрылыс қоспаларын өндіретін зауыт салу	Атырау обл.	«БиасТЭК» ЖШС	2006-2010	ЖАО		
							Зауыт директоры
							Бас инженер
							Бас энергетик
							Тау-кен инженері
							Бас механик
							Заңгер
							Бухгалтер
							Жүргізушілер
							Жүргізушілер
							Қазандық операторы/ди.зелші-моторшы

							Электриктер
							Лаборант -технолог
							Оператор
							Қойма меңгерушісі
							Еден жуушы
							Слесарь-сантехник
							Ұсақтаушы
							Газ электр
19	Тұрғын үй құрылысы үшін жеңіл панелдер шығару зауыты	Атырау обл.	«Констрак шн KZ» ЖШС	2009-2010	ЖАО		
							Инженер-құрылысшылар
							Бухгалтер
							Өткізу бөлімінің бастығы
							жабдықтаушы
							қоймалық есепке алу жөніндегі менеджер
							көбік полистироль цехының бастығы
							дәнекерлеу цехының бастығы
							Құрылысшы шеберлер
							көбік пол. цехы бастығының орынбасары
							дәнекерлеу цехы бастығының орынбасары
							ХВО лаборанты
							оператор
							электрик
							оператордың көмекшісі
							тиегіш жүргізушісі
							жүкшілер
							әртүрлі кәсіптің құрылысшылары
20	Байыту фабрикасын сала отырып, Айсары кварцты құм кенорнын игеру	СҚО	«Ақтөбе GLASS» ЖШС	2007-2010	ЖАО		
						1	Заңгер
						2	Маркшейдер
						3	Өткізу жөніндегі менеджер
						4	Мазут

												шаруашылығының менеджері
												5 Тау-кен инженері
												6 Бас инженер
												7 Диспетчер
												8 Лаборант
												9 Краншы
												10 Машинист-тисеуші
												11 Желі операторы
												12 Механик
												13 Тепловоз механигі
												14 Тепловоз машинисі
												15 Тепловоз машинисінің көмекшісі
												16 Желдетуші компрессоршы
												17 Мастер-технолог
												18 Автослесарь
												19 Жонушы-жонғылаушы
												20 Газбен электрмен дәнекерлеуші
												21 Қазандық операторы
												22 Оператор
												23 Құрастырушы
												24 Мед. қызметкері
21	ҚР Үкіметінің 2013.04.12. № 1304 <u>Қаулысымен</u> алып тасталды (<u>бұр.ред.қара</u>)											
22	Индустриялық құрылыс комбинаттарын ұйымдастыру Астана - 2 «ИҚК», Алматы -2 «ИҚК», Шымкент-1 «ИҚК», Ақтөбе-1 «ИҚК» Индустриялық құрылыс комбинаты					2010-2014	ЖАО					
												Инженер - технологтар
												Бетондық жұмыстар жөніндегі лаборанттар
												Бетоншылар
												Арматуршы-дәнекерлеушілер
												Слесарлар
												Краншылар
												Электриктер
												БСУ операторлары
												Тракторшы-бульдозершілер
												Монтаждаушы-биікте жұмыс істейтіндер

кестенің жалғасы

кезеңдер бөлігіндегі қажеттілік											
Жиыны	салу кезеңінде					Жиыны	пайдалану кезеңінде				
	2010	2011	2012	2013	2014		2010	2011	2012	2013	2014
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

1361	371	990	0	0	0	5548	1154	964	1845	1257	328
44	44	0	0	0	0	183	46	132	0	2	3
5	5					6	4	1			1
4	4					8		5		2	1
0						7	4	3			
1	1					3	3				
0						2	1	1			
0						12	4	8			
2	2					6	6				
1	1					1	1				
0						1		1			
1	1					1	1				
1	1					1	1				
0						1	1				
1	1					1	1				
0						1		1			
3	3					0					
4	4					0					
4	4					0					
0						16	4	12			
6	6					0					
						0					
0						2	1	1			
0						4	4				
0						8		8			
0						8		8			
0						8		8			
0						4		4			
0						4		4			
0						8		8			
0						8		8			
0						8		8			
0						5		5			
0						4		4			
0						9		8			1
5	5					16	5	11			
0						8		8			
0						8	4	4			
4	4					2		2			
1	1					1		1			
1	1					1	1				
0	0	0	0	0	0	43	43	0	0	0	0
							1				
							1				
							1				
							3				
							6				

							3				
							4				
							9				
							6				
							6				
							3				
0	0	0	0	0	0	45	45	0	0	0	0
							15				
							4				
							10				
							3				
							1				
							1				
							1				
							1				
							2				
							2				
							5				
80	80	0	0	0	0	30	30	0	0	0	0
	1						1				
	1						0				
	1						1				
	1						1				
	76						27				
0	0	0	0	0	0	80	16	16	16	16	16
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							2	2	2	2	2
							1	1	1	1	1
							3	3	3	3	3
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							1	1	1	1	1
							2	2	2	2	2
							2	2	2	2	2

							1	1	1	1	1
							10	10	10	10	10
							4	4	4	4	4
							1	1	1	1	1
0	0	0	0	0	0	33	22	11	0	0	0
							1	1			
							2	1			
							9	4			
							9	3			
							1	2			
15	15	0	0	0	0	300	60	60	60	60	60
	1						4	4	4	4	4
	2						4	4	4	4	4
	4						23	25	26	26	26
	3						23	25	26	26	26
	5						6	2			
0	0	0	0	0	0	37	21	16	0	0	0
0						2	1	1			
0						3	2	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						5	4	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						5	3	2			
0	0	0	0	0	0	36	23	13			
0						1	1				
0						4	2	2			
0						4	2	2			
0						10	5	5			
0						8	4	4			
0						6	6				
0						1	1				
0						1	1				
0						1	1				
0	0	0	0	0	0	250	250	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	50	50	0	0	0	0
0						30	30				
0						20	20				
0	0	0	0	0	0	200	200	0	0	0	0

0						40	40				
0						70	70				
0						90	90				
0	0	0	0	0	0	50	50	0	0	0	0
0						2	2				
0						2	2				
0						1	1				
0						2	2				
0						1	1				
0						2	2				
0						20	20				
0						15	15				
0						5	5				
0	0	0	0	0	0	18	18	0	0	0	0
0						1	1				
0						17	17				
0	0	0	0	0	0	79	79	0	0	0	0
0						1	1				
0						2	2				
0						4	4				
0						4	4				
0						4	4				
0						8	8				
0						12	12				
0						22	22				
0						4	4				
0						4	4				
0						4	4				
0						5	5				
0						5	5				
25	25	0	0	0		20	14	6	0	0	
0						6	5	1			
0						4	4				
0						4	2	2			
0						2	1	1			
0						4	2	2			
25	25					0					
990	0	990	0	0	0	1102	0	0	1102	0	0
10		10				2			2		
80		80				100			100		
100		100				150			150		
100		100				150			150		
50		50				50			50		
100		100				100			100		
50		50				50			50		
500		500				500			500		
14	14	0	0	0	0	21	21	0	0	0	0

1	1					2	2				
1	1					1	1				
1	1					1	1				
1	1					1	1				
1	1					1	1				
1	1					1	1				
4	4					10	10				
4	4					4	4				
112	112	0	0	0	0	344	163	133	38	10	0
8	8					30	20	5	5		
3	3					15	10	2	3		
0						82	62	20			
20	20					40	30	5	5		
6	6					20	12	3	5		
20	20					15	10	2	3		
2	2					10	5		5		
3	3					20	6	14			
50	50					100		80	10	10	
0						12	8	2	2		
48	48	0	0	0	0	254	50	51	51	51	51
	1						1	1	1	1	1
	1						1	1	1	1	1
	1						1	1	1	1	1
	1						1	1	1	1	1
	1						1	1	1	1	1
	1						1	1	1	1	1
	1						1	1	1	1	1
	18						18	18	18	18	18
	2						2	2	2	2	2
	4						4	4	4	4	4
	2						4	4	4	4	4
	2						3	4	4	4	4
	2						2	2	2	2	2
	1						1	1	1	1	1
	4						4	4	4	4	4
	1						1	1	1	1	1
	4						4	4	4	4	4
	1										
30	30	0	0	0	0	41	41	0	0	0	0
1	1					0					
1	1					1	1				
0						1	1				
1	1					1	1				
0						1	1				
0						1	1				
0						1	1				
2	2					0					

0						1	1				
0						1	1				
0						1	1				
0						10	10				
0						10	10				
0						8	8				
0						2	2				
0						2	2				
	25										
3	3	0	0	0	0	74	30	44	0	0	0
0						1	1				
0						1	1				
0						1	1				
1	1					0					
1	1					0					
1	1					1		1			
0						4	2	2			
0						3	1	2			
0						6	3	3			
0						8	4	4			
0						15	5	10			
0						6	3	3			
0						2		2			
0						1		1			
0						1		1			
0						3		3			
0						3		3			
0						4	2	2			
0						4	2	2			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						2	1	1			
0						3	2	1			
0						1		1			
0	0	0	0	0	0	858	132	132	198	198	198
						26	4	4	6	6	6
						13	2	2	3	3	3
						13	2	2	3	3	3
						13	2	2	3	3	3
						26	4	4	6	6	6
						13	2	2	3	3	3
						65	10	10	15	15	15
						65	10	10	15	15	15
						39	6	6	9	9	9
						52	8	8	12	12	12
						26	4	4	6	6	6
						26	4	4	6	6	6

						26	4	4	6	6	6
						52	8	8	12	12	12
						13	2	2	3	3	3
						13	2	2	3	3	3
						104	16	16	24	24	24
						13	2	2	3	3	3
						39	6	6	9	9	9
						52	8	8	12	12	12
						65	10	10	15	15	15
						52	8	8	12	12	12
						52	8	8	12	12	12
	0	0	0	0	0	1650	0	350	380	920	0
								16	30	30	
								20	30	40	
								45	35	75	
								35	30	80	
								30	30	85	
								30	30	80	
								35	20	60	
								14	15	40	
								45	30	30	
								80	130	400	

Ескертпе: аббревиатуралардың толық жазылуы:

ИЖТМ	- Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі
ҚТКШПА	- Қазақстан Республикасы Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері агенттігі
ШҚО	- Шығыс Қазақстан облысы
ОҚО	- Оңтүстік Қазақстан облысы
БҚО	- Батыс Қазақстан облысы
БК	- бірлескен кәсіпорын
ЖШС	- жауапкершілігі шектеулі серіктестік
«Самұрық-Қазына ҰӘҚ» АҚ	- «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры акционерлік қоғамы
«ҚИҚ» АҚ	- «Қазақстанның инвестициялық қоры» акционерлік қоғамы
«ҚДБ» АҚ	- «Қазақстанның Даму банкі» акционерлік қоғамы
«ҰИҚ» АҚ	- «Ұлттық инновациялық қор» акционерлік қоғамы
ӘУЖ	- Әмбебап үй салу жүйесі
ИҚК	- индустриялық құрылыс комбинаты
КЦТ	- клинкерлік цемент терминалы
ҚР ИҚТ	- «Қазақстан Республикасы индустриялық құрылыс технологиялары»